הלכות שבת פרק כ"ה - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור — רמב"ם הלכות שבת פרק כ"ה (הלכות טלטול / מוקצה)

הקדמה

פרק כ"ה פון הלכות שבת האנדלט וועגן **איסור טלטול (מוקצה) מדרבנן**. דער רמב"ם האט אין סוף פרק כ"ד געגעבן א הקדמה מיט דריי טעמים פארוואס חכמים האבן גוזר געווען איסור טלטול — דער עיקר טעם איז כדי שבת זאל אויסקוקן ווי שבת, ווייל אן טלטול-איסור וואלטן מענטשן ביזי געווען מיט טראגן און ברענגען.

[דיגרעסיע: דער ליובאוויטשער רבי האט געזאגט מ'זאל זאגן א קאפיטל תהלים כדי מצליח צו זיין אנצוהאלטן דעם סדר פון לערנען רמב"ם. אויך א באמערקונג אז דער רמב"ם צוטיילט בכוונה אן ענין אינמיטן צווייי פרקים — ער גיט „אפעטיט" ווי אין א דראמאטישע בוך.]

הלכה א — די חלוקה פון כלים: מלאכתו להיתר און מלאכתו לאיסור

רמב"ם'ס ווערטער

„יש כלים שמלאכתן להיתר, והן הכלים שמותר לעשות בהן בשבת דבר שנעשו לו, כגון כוס, קערה, סכין, וקורדום לפצע בו האגוזים... ויש כלים שמלאכתן לאיסור, והן הכלים שאסור לעשות בהן בשבת דבר שנעשו לו, כגון מכתשת וריחים שאסור לטחון בהן בשבת."

פשט

דער רמב"ם טיילט כלים אין צוויי קאטעגאריעס: (1) **כלי שמלאכתו להיתר** — א כלי וואס זיין תכלית איז פאר מותר'דיגע זאכן (כוס צום טרינקען, קערה צום עסן, סכין צום שניידן, קורדום צום ברעכן ניסלעך); (2) **כלי שמלאכתו לאיסור** — א כלי וואס זיין תכלית איז פאר אסור'דיגע זאכן (ריחים, מכתשת — געמאכט צום מאלן/טחינה).

חידושים

- **לשון „שנעשו לו"**: דער רמב"ם זאגט „דבר שנעשו לו" (נישט „שנעשו בו") — דאס מיינט די **תכלית** פארוואס די כלי איז באשאפן געווארן, נישט בלויז וואס מ'קען טון דערמיט. דער גדר איז נישט וואס מ'קען טון מיט דעם כלי, נאר פארוואס עס איז געמאכט געווארן.
- [דיגרעסיע — מוסר-השכל פאר טעכנאלאגיע]: מענטשן קוקן אן אויף טעכנאלאגיע ווי א „כלי שמלאכתו לאיסור," אבער מ'דארף קוקן פארוואס עס איז באשאפן געווארן — אויב עס איז באשאפן געווארן פאר גוטע זאכן, איז דער גדר א כלי שמלאכתו להיתר, נאר מ'דארף וויסן וויאזוי מ'נוצט עס.

הלכה א (המשך) — דינים פון טלטול: להיתר vs. לאיסור

רמב"ם'ס ווערטער

„כל כלי שמלאכתו להיתר... מותר לטלטלו בשבת, בין לצורך גופו, בין לצורך עצמו של כלי, בין לצורך מקומו... וכל כלי שמלאכתו לאיסור — מותר לצורך גופו ולצורך מקומו, אבל לא לצורך עצמו."

„אין לי חילוק ממה הכלי עשוי, מעץ או מחרס או מאבן או ממתכת."

פשט

כלי שמלאכתו להיתר מעג מען מטלטל זיין פאר **דריי** צוועקן: (1) **לצורך גופו** — צו נוצן די כלי; (2) **לצורך מקומו** — מ'דארף דעם פלאץ וואו די כלי ליגט; (3) **לצורך עצמו של כלי** — צו באשיצן/באדינען די כלי אליין. כלי שמלאכתו לאיסור מעג מען נאר פאר **צוויי** פון די דריי: לצורך גופו און לצורך מקומו, אבער **נישט** לצורך עצמו של כלי.

חידושים

- **פארוואס דערמאנט דער רמב"ם „אין חילוק ממה הכלי עשוי"?** וואס איז די הוה אמינא אז דער מאטעריאל פון דעם כלי זאל מאכן א חילוק? דער מגיד משנה זאגט נישט קיין נפקא מינה, נאר עס שטייט אין א גמרא. די שאלה בלייבט אפן.
- **גרויסע מחלוקת אין פשט פון „לצורך גופו"**: עס איז דא א לאנגע דיסקוסיע וואס „לצורך גופו" מיינט:
- **שיטה א'** (וואס ווערט פארווארפן): „גופו" מיינט גוף האדם — דער מענטש דארף עפעס פאר זיך.
- **שיטה ב'** (וואס ווערט אנגענומען): „גופו" מיינט **גוף הכלי** — מ'וויל **נוצן** (להשתמש) דעם כלי, אפילו נישט פאר דעם וואס ער איז געמאכט געווארן. דער לשון „לצורך גופו" אין גמרא מיינט אלעמאל גוף הכלי, נישט גוף האדם. „מ'זאגט נישט קיין לצורך גופו אויף א מענטש."

דער נפקא מינה ביי כלי שמלאכתו לאיסור: מ'מעג **נוצן** דעם כלי פאר א דבר המותר (לצורך גופו = להשתמש בגוף הכלי לדבר היתר), אבער מ'טאר נישט **באדינען** דעם כלי (לצורך עצמו של כלי = צו באשיצן אדער אפהיטן דעם כלי).

הלכה א (המשך) — דוגמאות

רמב"ם'ס ווערטער

„כיצד? מטלטלין את הקורה של עץ — לאכול בה, אוליישב במקומה, או שלא תגנב... וכן מטלטלין אותה מחמה כדי שלא תבוש ותשבר, או מפני הגשמים כדי שלא תרקב... וכן מטלטלין ריחים או מכתשת לשבר עליה אגוזים, או לעלות עליה למטה."

פשט

- **קורה של עץ** (כלי שמלאכתו להיתר): לאכול בה = לצורך גופו; ליישב במקומה = לצורך מקומו; שלא תגנב / מחמה / מפני הגשמים = לצורך עצמו של כלי. אלע דריי מותר.
- **ריחים/מכתשת** (כלי שמלאכתו לאיסור): לשבר עליה אגוזים / לעלות עליה למטה = לצורך גופו (נוצן דעם כלי פאר א דבר היתר). דאס איז מותר ביי כלי שמלאכתו לאיסור.

חידושים

- **„שלא תגנב" ווי לצורך עצמו**: דער רמב"ם ציילט „שלא תגנב" ווי לצורך עצמו של כלי — מ'רוקט דעם כלי כדי ער זאל נישט גע'גנב'ט ווערן, וואס איז „כביכול פאר די טובה פון די כלי." אזוי אויך מחמה (זון) און מפני גשמים.
- **ריחים פאר אגוזים**: א קלאסישע דוגמא ווי א כלי שמלאכתו לאיסור ווערט גענוצט לצורך גופו — מ'נוצט דעם כלי (גוף הכלי) פאר א מותר'דיגע זאך (ברעכן ניסלעך), נישט פאר זיין אייגענע תכלית (טחינה).

הלכה א (המשך) — כלי שלא לצורך תשמישו: נוצן א כלי פאר אן אנדער צוועק

רמב"ם'ס ווערטער

„מותר לטלטל כלי אפילו שלא לצורך תשמישו, אלא לעשות בו מלאכה שלא נעשה לשמש בה."

פשט

מען מעג נוצן א כלי אפילו פאר א צוועק וואס ס'איז נישט געמאכט געווארן דערפאר — סיי כלי שמלאכתו להיתר, סיי כלי שמלאכתו לאיסור (כל זמן דער תשמיש איז היתר).

ביישפילן פון דער רמב"ם (פון משניות)

- **קרדום לפצוע בו אגוזים** — א האק צו ברעכן ניס
- **קרדום לחתוך בו דבילה** — א האק צו שניידן פייגן
- **מגירה לגרוף בו את הגבינה** — א זעג צו שניידן קעז
- **מרגריפה (שאוול) לגרוף בו גרוגרות** — צו לייגן אויף דעם טרוקענע פייגן
- **הרחת (גרויסע גאפל פאר תבואה)** — נותן עליו חילק לקטן — ווי א לעפל פאר א קינד
- **כוש וקרקר (גרויסע נאדלען פאר אריגה)** — לדקור בו — אריינשטעכן עפעס מותר'דיגס
- **מחט של סקאים (נאדל פאר זעק)** — לפתוח בו את הדלת — צו פיקן א שלאס
- **מכתשת (מערסער)** — צו זיצן דערויף

חידושים

- **דער יסוד פון „כלי":** מען וואלט געקענט טראכטן אז נוצן א האמער ווי א טעלער (לייגן ברויט דערויף) איז דאס זעלבע ווי לייגן ברויט אויף א שטיין — ביידע ווערן נישט גענוצט פאר זייער אייגנטלעכן צוועק. **אבער דער חילוק איז:** א שטיין איז בכלל נישט געמאכט פאר שום שימוש — עס איז נישט א „דבר לשימוש אדם". א כלי אבער, **איינמאל עס איז א כלי, איז עס עפעס וואס איז געמאכט געווארן פאר דיר צו נוצן** — פונקטלעך וועלכע נוצן איז שוין א דעטאל. דעריבער מעג מען טוישן פון איין תשמיש צום אנדערן, אבער א שטיין וואס איז בכלל נישט געמאכט פאר שום תשמיש — טאר מען נישט.
- עס ווערט דערמאנט אז **עס איז דא א שיטה** (אין כלי ניטל אלא דבר הניטל) וואס מיינט מען מעג נאר נוצן א כלי פאר זיין ספעציפישע תשמיש — אבער דער רמב"ם פסק'נט נישט אזוי.

הלכה בנוגע זאכן וואס זענען נישט קיין כלי

רמב"ם'ס ווערטער

„כל שאינו כלי, כגון אבנים ומעות, קנים, קורות וכיוצא בהם — אסור לטלטל."

פשט

שטיינער, געלט, שטרוי, האלץ פאר בנין — אלע זאכן וואס זענען נישט קיין כלי זענען אסור בטלטול.

חידושים

- **אבן גדולה או קורה גדולה:** דער רמב"ם זאגט אז אפילו א זייער גרויסע שטיין אדער קורה, **אם יש תורת כלי עליו — מטלטלין אותה.** דער חידוש איז אז גרויסקייט אליין מאכט נישט אויס — עס איז נישט די פראקטישקייט פון טראגן וואס באשטימט אויב עפעס איז א כלי, נאר פאר וואס עס איז מיועד. **טירחא איז נישט קיין איסור** — דער איסור איז ווייל עס זעט אויס ווי וואכעדיג, נישט ווייל עס איז שווער.
- דער רמב"ם זאגט נישט אויסדריקלעך וואס מאכט א „תורת כלי" — צי דורך ייחוד, צי דורך אן אנדער אופן — דאס בלייבט אפען פאר ווייטערדיגע הלכות.

הלכה: דלתות הבית — טירן פון א הויז

רמב"ם'ס ווערטער

„דלתות הבית, אף על פי שהן כלים" — ווען זיי זענען אויף זייער פלאץ מעג מען זיי עפענען/צומאכן ווייל זיי זענען כלים (נישט בנין). „אבער אם נשמטו ממקומן — אפילו בשבת — אסור לטלטל."

פשט

א טיר איז א כלי ווייל מען נוצט עס (עפענען/צומאכן), אבער ווען עס פאלט אראפ פון די הינדזשעס, ווערט עס אסור בטלטול.

חידושים

- א טיר איז נישט **מוכן לטלטל** — עס איז נישט געמאכט צו ארומטראגן, נאר צו רוקן אויף די הינדזשעס. ווען עס פאלט אראפ, ווערט עס א זאך וואס איז נישט מוכן לטלטל, און דעריבער אסור.
- **דאס מיינט אז נישט גענוג עס זאל זיין א „כלי" — עס מוז אויך זיין מוכן לטלטל.** ווען מיר זאגן א כלי מעג מען מטלטל זיין, מיינט מען א **דבר המוכן לטלטל.**
- **חילוק צווישן דלת בית און דלת כלי** (ווערט אויסגעטייטשט שפעטער): א דלת פון א *הויז* — ווען עס ברעכט זיך אראפ איז עס מער נישט קיין כלי. אבער א דלת פון א *כלי* (ווי א שאנק) איז בטל צו דער כלי — אויב דער כלי איז מלאכתו להיתר, איז דער דלת אויך מלאכתו להיתר.

הלכה: בן שמונה חי

רמב"ם'ס ווערטער

„בן שמונה חי — הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו."

פשט

א קינד געבוירן אין אכטן חודש האט מען אין חז"ל'ס צייטן אנגעקוקט ווי אן עובר וואס האט נישט קיין סיכוי צו לעבן, און ער האט א דין ווי א שטיין — נישט קיין כלי און נישט קיין לעבעדיגער מענטש.

חידושים

- א לעבעדיגער מענטש איז נישט קיין „כלי שמלאכתו להיתר" — **א מענטש איז א מענטש**, א באזונדערע קאטעגאריע. אבער א בן שמונה האט נישט דעם דין פון א לעבעדיגער מענטש, און ער איז אויך נישט קיין כלי — ער איז ווי א שטיין, א זאך וואס איז נישט ראוי פאר גארנישט.

הלכה: מחט של יד השלימה — להוציא את הקוץ

רמב"ם'ס ווערטער

„נוטל אדם מחט של יד השלימה להוציא את הקוץ. אם אינה שלימה, אם ניטל הקצה הנקב שלה או הקצה החוד — נגמרה כלי, אין מטלטלין אותו. ואם הוא גולם ועודנו לא נקוב — מותר לטלטלו."

פשט

א גאנצע מחט מעג מען טראגן בשבת כדי ארויסצונעמען א קוץ (א דארן). אבער אויב די מחט איז צובראכן — ס'פעלט אויס דער שפיץ אדער דער לאך — איז עס מער נישט קיין כלי און מ'טאר עס נישט טראגן. אבער א מחט וואס איז נאך א „גולם" (נאך נישט פארטיג געמאכט, נאך נישט אויסגעלעכערט) — מעג מען טראגן.

חידושים

1. **קשיא: פארוואס איז א גולם בעסער ווי א צובראכענע מחט?** ביידע קענען דאך דינען אלס א כלי צו ארויסנעמען א קוץ — ביידע האבן א שפיציגע זייט. פארוואס זאל א צובראכענע מחט זיין ערגער ווי א גולם?

2. **תירוץ — כלל אין תורת כלי:** ווען א זאך איז **געווארן בטל פון תורת כלי** (ס'איז צובראכן געווארן), העלפט נישט וואס דו טרעפסט א שימוש דערפאר — ס'איז ווי א שטיין וואס מ'טרעפט א שימוש, עס מאכט עס נישט פאר א כלי. **מה שאין כן א גולם** — א זאך וואס איז **אונטערוועגנס צו ווערן א כלי** — דער פיוטשער דערפון איז צו זיין א כלי. הואיל מ'טרעפט יעצט א שימוש דערפאר (ארויסנעמען א קוץ), ווערט עס שוין יעצט

באטראכט אלס א כלי. דער חילוק: א צובראכענע כלי גייט **צוריק**, א גולם גייט **פאראויס** — דאס מאכט דעם אונטערשיד.

3. **ראיה פון גמרא שבת:** די גמרא זאגט אז ווען איינער גרייט אן מחטים, אמאל באשליסט ער אז מ'דארף נישט מאכן דעם נקב — ס'איז גוט אזוי ווי עס איז, ווייל מ'קען עס ניצן פאר קוצים. דאס ווייזט אז א מחט אן א נקב האט שוין א שם כלי.

4. **פארוואס ברענגט דער רמב"ם דוקא דעם פרט פון מחט?** דער רמב"ם רעדט אין דעם פרק אין כלליות'דיגע לשונות ("כל כלי שמלאכתו להיתר", "כל כלי שמלאכתו לאיסור"), אבער ביי מחט ברענגט ער א ספעציפישן פרט. דער חידוש איז דוקא ביי מחט, וואו ס'איז דא אן אופן פון גולם וואס איז יא א כלי — דאס איז א חידוש וואס מ'קען נישט ארויסנעמען פון די כללים אליין.

הלכה: מוקצה מחמת חסרון כיס — א פערטע קאטעגאריע

רמב"ם'ס ווערטער

„כל כלי שמקפיד עליו שמא יפחות דמיו, כגון כלים המוקצים לסחורה, או כלים היקרים ביותר שמקפיד עליהם שלא יתפסלו — אסור לטלטלן בשבת, וזהו הנקרא מוקצה מחמת חסרון כיס. כגון המסר הגדול, ויסוד של מחרשה, וסכין של טבחים, וחרב של אשכפים, וחוט של חרשים, וקורנס של בסמים, וקישוטין."

פשט

א כלי וואס מ'שוינט (מ'איז מקפיד עס זאל נישט פארלירן ווערד) — צ.ב. סחורה צום פארקויפן, אדער זייער טייערע כלים — טאר מען בכלל נישט טראגן בשבת. דאס איז ערגער ווי כלי שמלאכתו לאיסור — מ'טאר עס נישט אפילו לצורך גופו אדער לצורך מקומו.

חידושים

1. **פיר קאטעגאריעס:** ביז יעצט האט מען געלערנט דריי קאטעגאריעס: (א) מלאכתו להיתר, (ב) מלאכתו לאיסור, (ג) עפעס וואס איז נישט קיין כלי. יעצט קומט א פערטע: **מוקצה מחמת חסרון כיס.**

2. **ביאור „מוקצה":** דאס ווארט מוקצה קומט פון לשון „קצה" — ביי דער עק, אוועקגעלייגט. דער מענטש האט די זאך אוועקגעלייגט, ער איז מקצה מדעתו — ער רעכנט נישט עס צו ניצן.

3. **פארוואס זענען די ביישפילן אלע כלי שמלאכתו לאיסור?** דער רמב"ם רעכנט אויס: גרויסע האק, מחרשה-נאגל, שוחט'ס מעסער, סנדלר'ס מעסער, טישלער'ס מעסער, בשמים-האמער — דאס זענען אלע כלים וואס מ'ניצט פאר מלאכה (לאיסור). דער חידוש: ביי מוקצה מחמת חסרון כיס האט דער רמב"ם **נישט** אויסגערעכנט כלי שמלאכתו להיתר. א גאלדענע בעכער, למשל, אפילו ס'איז טייער, ניצט מען עס צו טרינקען — מ'מעג עס טראגן. אויך א טייערע ספר — ס'איז מלאכתו להיתר, מ'לערנט דערין.

4. **וואס מאכט מוקצה מחמת חסרון כיס שטרענגער ווי סתם כלי שמלאכתו לאיסור?** ביי א רעגולערע כלי שמלאכתו לאיסור מעג מען לצורך גופו אדער לצורך מקומו — ווייל אמאל ניצט מען עס פאר אנדערע זאכן (ווי די קארנערס וואס מ'ניצט אמאל פאר אגוזים). אבער ביי מוקצה מחמת חסרון כיס — דער מענטש ניצט עס **קיינמאל נישט** פאר עפעס אנדערש ווייל ער שוינט עס. ממילא איז ער **מקצה מדעתו** פון יעדע שימוש, און עס בלייבט אסור בכלל.

5. **דיוק אין דער סברא:** דער איסור איז **נישט** ווייל ס'איז א כלי שמלאכתו לאיסור. דער איסור איז ווייל **יעדע אנדערע תשמיש** האט דער מענטש זיך אפגעזאגט דערפון (ער שוינט עס). ממילא בלייבט עס מוקצה — ער האט עס אוועקגעלייגט פון זיין דעת.

6. **קשיא: וואס אויב דער מענטש וויל עס יא ניצן בשבת?** אויב דער מענטש באשליסט ער וויל עס יא ניצן לצורך דבר המותר — איז עס דאך מער נישט מוקצה? דער ענטפער: **ער קען נישט מבטל זיין דעם מוקצה מדעתו** — דער חלות מוקצה איז שוין חל געווארן.

הלכה: מוקצה מחמת איסור — נר שהדליקו בו, מנורה, שולחן שעליו מעות

רמב"ם'ס ווערטער

„כל כלי שהוקצה מחמת איסור אסור לטלטלו, כגון נר שהדליקו בו בשבת, או המנורה שהיה הנר עליה, או שולחן שהיו עליו המעות. אפילו שכבה הנר או שנפלו המעות, אסור לטלטלן, שכל כלי שהיה אסור לטלטלו בין השמשות נאסר לטלטלו כל השבת כולה, אף על פי שהלך הדבר שגרם לו איסור."

פשט

א כלי וואס איז געווארן מוקצה מחמת אן איסור — ווי א ברענענדיגע נר, א מנורה מיט א נר, א טיש מיט געלט — בלייבט אסור בטלטול גאנץ שבת, אפילו נאכדעם דער נר האט זיך אויסגעלאשן אדער די מעות זענען אראפגעפאלן, ווייל בין השמשות איז עס געווען אסור.

חידושים

1. **דער רמב"ם'ס סיסטעמאטישער מהלך:** דער רמב"ם רעכנט אויס ערשט וואס איז *נישט* מוקצה, און דערנאך רעכנט ער אויס די סארטן מוקצה. דאס ווייזט אז דער רמב"ם באנדלט מוקצה ווי א קלארע סטרוקטור.

2. **אבן vs. מוקצה מחמת חסרון כיס — צוויי פארקערטע סיבות:** אן אבן (שטיין) איז נישט מוקצה ווייל עס איז „אוועקגעלייגט" — עס איז פשוט גארנישט, עס איז נישט קיין כלי, מ'נוצט עס נישט וועגן *חוסר חשיבות*. אבער מוקצה מחמת חסרון כיס איז פארקערט — מ'נוצט עס נישט וועגן *חשיבות*, מ'וויל עס נישט רואינירן.

3. **וואס מיינט „מחמת איסור"? — א שווערע שאלה:** וואס איז דער „איסור" וואס מאכט דעם נר מוקצה? „מחמת איסור" מיינט *נישט* דעם איסור הטלטול אליין (דאס וואלט געווען צירקולער), נאר דער איסור ההדלקה אדער איסור השימוש — דאס הייסט, דער מענטש האט בדעת געהאט ערב שבת אז ער וועט דאס נישט נוצן שבת, ווייל עס איז פארנומען מיט אן איסור-טעטיגקייט.

4. **מעות — וואס איז דער „איסור"?** ביי מעות ווערט געפרעגט: וואס איז דער איסור? עס ווערט פארגעלייגט אז מעות איז אזוי ווי מוקצה מחמת חסרון כיס — קיינער נוצט נישט געלט פאר עפעס אנדערש ווי מסחר, און מסחר איז אסור בשבת. דערפאר איז עס נישט ווי א רעגולערע כלי שמלאכתו לאיסור (וואס מ'קען נוצן פאר א דבר המותר), נאר עס איז *מיוחד* נאר פאר איסור. דער לומד בלייבט אומקלאר אין דעם פונקט.

5. **חומרא פון מוקצה מחמת איסור — ווי בסיס לדבר האסור:** דער רמב"ם זאגט „אסור לטלטל" סתם, וואס מיינט אויף *אלע* אופנים — אפילו לצורך גופו אדער לצורך מקומו. דאס איז חמור'דיגער ווי כלי שמלאכתו לאיסור, און גלייך צו מוקצה מחמת חסרון כיס. דער דין פון **בסיס לדבר האסור** (די מנורה, דער שולחן) מאכט אז נישט נאר דער אסור'דיגער חפץ אליין, נאר אויך דער כלי וואס ער ליגט אויף דעם, ווערט אסור בטלטול.

6. **דער יסוד פון „בין השמשות":** דער שליסל-פרינציפ: **שכל כלי שהיה אסור לטלטלו בין השמשות, נאסר לטלטלו כל השבת כולה.** דער סטאטוס בין השמשות באשטימט פאר גאנץ שבת, אפילו אויב דער גורם פון דער איסור איז שפעטער אוועקגעגאנגען.

סיכום פון די קאטעגאריעס מוקצה

דריי הויפט-שטופן:

1. **כלי שמלאכתו להיתר** — מ'מעג אלעס טון דערמיט (לצורך גופו, לצורך מקומו, לצורך עצמו).

2. **כלי שמלאכתו לאיסור** — מ'מעג נוצן לצורך גופו אדער לצורך מקומו, אבער נישט לצורך עצמו.

3. **גארנישט טון בכלל** — דאס כולל: (א) א זאך וואס איז נישט קיין כלי (אבן), (ב) מוקצה מחמת חסרון כיס, (ג) מוקצה מחמת איסור (נר, מעות, בסיס לדבר האסור).

הלכה: כלים שנשברו בשבת — שבריהן ניטלין

רמב"ם'ס ווערטער

„כל הכלים הניטלין בשבת שנשברו דלתותיהן, כגון דלתות תיבה ומגדל, בין שנשברו בשבת בין שנשברו קודם השבת, מותר לטלטל אותן דלתות. וכן כל הכלים הניטלין בשבת שנשברו, שבריהן ניטלין, והוא שיהיו עושין מעין מלאכה."

„כיצד? שברי עריבה לכסות בו את פי החבית, שברי זכוכית לכסות בהם את פי הפך... אבל אם אינן ראויין למלאכה כלל, אסור לטלטלן."

פשט

טירן פון א כלי (ווי א שאנק) וואס האבן זיך אראפגעבראכן, מעג מען מטלטל זיין — סיי צובראכן שבת, סיי פאר שבת. אויך שטיקלעך פון צובראכענע כלים מעג מען מטלטל זיין, אויב זיי קענען נאך טון „מעין מלאכה." אויב נישט — אסור.

חידושים

1. **דלת כלי vs. דלת בית:** א דלת פון א *הויז* — ווען עס ברעכט זיך אראפ איז עס מער נישט קיין כלי. אבער א דלת פון א *כלי* איז בטל צו דער כלי — אויב דער כלי איז מלאכתו להיתר, איז דער דלת אויך מלאכתו להיתר.

2. **קשיא פון מחט שנשברה:** דער רמב"ם האט פריער (ביי מחט שניטל חורה או עוקצה) געמאכט אן עקסטערע שמועס, און דארט איז ער מחמיר — אפילו מ'קען עס נוצן (ארויסנעמען א קוץ), טאר מען נישט, ווייל עס „ווערט א [נייע] כלי." פארוואס איז דאס אנדערש ווי דער כלל דא אז שברים וואס מאכן „מעין מלאכה" זענען מותר? דער חילוק: שברי עריבה צו דעקן א חבית איז א **באקאנטע, רעגולערע שימוש** — מען פלעגט טאקע ניצן צובראכענע חרסות פאר אזעלכע צוועקן. אבער א מחט אן א שפיץ וואס מען טרעפט אז מען קען עס ניצן פאר א קוץ — דאס איז נישט א רעגולערע שימוש וואס מאכט עס פאר א כלי. דער פאקט אז א מענטש טרעפט א שימוש מאכט נישט אויטאמאטיש א כלי.

3. **„מעין מלאכה" — וואס מיינט עס?** מיינט „מעין מלאכה" כעין מלאכתו הראשונה (ווי דער כלי האט געטון פריער), אדער סתם עפעס א מלאכה? די גמרא זאגט „מעין מלאכתו אדער מעין מלאכה" — דאס הייסט, אפילו א מלאכה וואס איז נישט ווי דער אריגינעלער שימוש, אבער עס מוז זיין ראוי למלאכה כלל.

הלכה: כיסויי הכלים

רמב"ם'ס ווערטער

„כל כיסויי הכלים ניטלין בשבת, והוא שיש תורת כלי עליהם, או שיהיו מחוברים."

פשט

דעקלעך פון כלים מעג מען מטלטל זיין אויף שבת, אויב זיי האבן א תורת כלי — ד.ה. זיי זענען דערקענטליך אלס א כלי (דעקל).

חידושים

- **חבית הטמונה בארץ:** א חבית וואס איז איינגעגראבן אין דער ערד ווערט באטראכט ווי **מחובר לקרקע** — עס הייסט מער נישט קיין כלי. דעריבער, דער דעקל פון אזא חבית — אויב ער האט א **בית אחיזה** (א האנטל), מעג מען אים מטלטל זיין, ווייל דער בית אחיזה מאכט דעם דעקל אליין פאר א כלי (ענליך ווי ביי א ספוג מיט א בית אחיזה). אויב נישט — איז עס אסור.

- דער **מגיד משנה** זאגט אז דאס איז א **גזירה:** כאטש דער דעקל פון א חבית איז נארמאלערווייז א כלי, ווען די חבית איז מחובר לקרקע, איז מען מחמיר אויפן דעקל אטו כיסוי קרקע (וואס איז טאקע נישט קיין כלי).

- **כיסויי קרקעות** (דעקלעך פון גריבער/לעכער אין דער ערד) — זענען אסור אן א בית אחיזה, ווייל זיי ווערן באטראכט ווי א חלק פון דער קרקע/בנין. מיט א בית אחיזה — מותר.

- **כיסוי התנור** — מותר לטלטל, כאטש א תנור איז אויך מחובר לקרקע, איז עס גרינגער ווייל עס איז א פשוט'ע כיסוי.

- **א קשיא אויפן סדר פון רמב"ם:** עס איז א פלא אז דער רמב"ם שרייבט „תורת כלי עליהם" גלייך נאכדעם וואס ער האט גערעדט פון שברי זכוכית לכסות פי הפך — וואס האט דאך אויס תורת כלי אלס אריגינעלער כלי. דער תירוץ: „תורת כלי" דא רעדט נישט פונעם אריגינעלן כלי, נאר פונעם **כיסוי אליין** — דער בית אחיזה מאכט דעם כיסוי פאר א כלי. אן א בית אחיזה איז עס סתם א שטיקל האלץ, נישט קיין כלי.

הלכה: צוויי זאכן — מותר און אסור צוזאמען (בסיס לדבר האסור והמותר)

רמב"ם'ס ווערטער

„שני דברים, אחד אסור לטלטלו ואחד מותר לטלטלו, והיו סמוכין זה לזה, או זה על זה, או זה בזה, באופן שבזמן שמטלטל האחד מהן מטלטל השני — אם היה צריך לדבר שמותר לטלטלו, מטלטלו אף על פי שהדבר האסור מיטלטל עמו. אבל אם היה צריך לדבר האסור, לא יטלטלנו."

פשט

ווען א מותר'דיגע זאך און א מוקצה ליגן צוזאמען און מען קען נישט רירן איינס אן דאס אנדערע — אויב מען דארף דאס מותר'דיגע, מעג מען, אפילו דאס מוקצה ווערט מיטגערוקט. אויב מען דארף דאס מוקצה — אסור.

ביישפילן

- **פגה בתבן:** אן אומצייטיגע פרוכט באהאלטן אין שטרוי (מוקצה מחמת גופו) — מען מעג ארויסנעמען די פרוכט כאטש דער תבן ווערט גערירט.

- **חררה על גבי גחלים:** א קיכל אויף גליענדיגע קוילן — מען מעג נעמען דאס קיכל כאטש די גחלים (מוקצה) ווערן גערירט.

- **לפת וצנונות שהטמינם בעפר:** ווערזשטעבלס באגראבן אין ערד (צו האלטן פריש) — ווען א חלק איז מגולה, מעג מען אנכאפן ביים בלעטל און ארויסציען, אף על פי שהעפר נע ונד.

חידושים

- **באמערקונג וועגן „נטילה":** דא זעט מען קלאר אז „נטילה" אין דעם קאנטעקסט מיינט נישט נאר ממש טראגן, נאר אפילו בלויז רירן/באוועגן. דאס פאסט מיט דעם רמב"ם'ס הקדמה וואס רעדט פון „טראגן זאכן" — עס שליסט איין אפילו נאר אביסל רירן.

הלכה: נוטל אדם את בנו שיש לו אבן בידו

רמב"ם'ס ווערטער

„נוטל אדם את בנו שיש לו אבן בידו" — אבער אויב דאס קינד האלט **געלט (דינר)**, איז עס אסור.

פשט

מען מעג אויפהייבן א קינד כאטש דאס קינד האלט א שטיין (מוקצה), אבער נישט ווען דאס קינד האלט געלט.

חידושים

1. **קשיא אויפן לשון:** פון דעם לשון „נוטל אדם את בנו" קלינגט עס ווי א באזונדערע היתר פאר א קינד. אבער לויט דעם כלל פון „סמוכין זה לזה / זה על זה" — זאלט מען דאך שוין וויסן אז מען מעג, ווי ביי ווידזשטעבלס מיט זאמד! דער תירוץ: דער עיקר חידוש איז **די חומרא** — אז ביי **געלט** איז עס אסור, כאטש ביי א שטיין איז עס מותר.

2. **חילוק צווישן שטיין און געלט:** ביי די פריערדיגע הלכה רעדט מען ווען איין זאך ווערט **אגב** מיטגערוקט. אבער דא, ווען מען הייבט אויף א קינד וואס האלט געלט, הייבט מען **ממש פיין** אויף דאס מוקצה — דאס איז ערגער. דעריבער ביי געלט (וואס איז א שטרענגערע קאטעגאריע מוקצה) איז עס אסור.

3. **דער צורך-פאקטאר:** דאס איז א **גרויסע צורך** — א קינד (בעיבי) וואס מען קען נישט אוועקלייגן, מען קען נישט ארויסנעמען דעם שטיין פון זיין האנט — חז"ל האבן מקיל געווען. דער היתר איז באזירט אויף צורך, נישט סתם א טעכנישער כלל.

4. **דער מגיד משנה** רופט דעם היתר „חשש חולי" — אבער „חשש חולי" מיינט נישט דוקא אז דאס קינד וועט קראנק ווערן פון נישט אויפהייבן. עס איז מער א כלליות'דיגע הנחה אז דער נושא פון אויפהייבן א קינד איז פארבונדן מיט חולי — עס איז אן „אוממענטשליכקייט" אז א טאטע זאל נישט קענען אויפהייבן זיין קינד.

5. **ראיה אז „חשש חולי" איז נישט ממש סכנת חולי:** דער רמב"ם ברענגט גלייך דערנאך דעם דין פון דינר — אויב דאס קינד האלט א דינר (מטבע), טאר מען אים **נישט** אויפהייבן, „שמא יפול הדינר ויטלנו האב בידו." ווען עס וואלט געווען אן עכטע חשש חולי, וואלט דער דין פון דינר נישט געווען שייך — מען וואלט אויך דעמאלט מתיר געווען. דאס באווייזט אז דער היתר ביי שטיין איז ווייל שטיין איז נישט חשוב און מען וועט עס נישט אויפהייבן, אבער א דינר וואס איז חשוב — איז דא חשש אז דער טאטע וועט עס אויפהייבן ווען עס פאלט.

6. **טלטול על ידי דבר אחר** איז דער יסוד פון דעם היתר.

הלכה: כלכלה מלאה פירות מיט א שטיין

רמב"ם'ס ווערטער

א כלכלה (בעסקעט) פול מיט פירות וואס האט אויך א שטיין — אויב עס זענען ווייכע פירות (וואס מען קען נישט אויסגיסן אהן הפסד), נוטל אותה כמו שהיא — מען נעמט עס אזוי ווי עס איז.

פשט

ווען מען קען נישט באזייטיגן דעם שטיין אהן הפסד, מעג מען טראגן דעם גאנצן בעסקעט מיטן שטיין.

חידושים

- **פארוואס נישט ארויסנעמען איינס אויף אמאל?** לכאורה קען מען ארויסנעמען די פירות איינס אויף אמאל, אראפלייגן אויף אן איידעלע פלאץ, ארויסנעמען דעם שטיין, און צוריקלייגן. דער תירוץ: דאס איז א „גרויסע טירחא" און מען האט אים נישט מחייב געווען.
- **במקום הפסד לא גזרו** — ווען אויסגיסן וועט מאכן שמוציג/קאליע די ווייכע פירות, איז דאס הפסד, און חז"ל האבן נישט גוזר געווען.
- ביידע פאקטארן שפילן: הפסד **און** טירחא.

הלכה: שטיין אויף א חבית (פאס ווין) — שכחה vs. הניח

רמב"ם'ס ווערטער

חבית ששכח אבן על פיה — מטה על צידה והיא נופלת. ואם היתה בין החביות... נוטלה למקום אחר ומטה על צידה שם.

פשט

ווייל ער האט עס **פארגעסן** (שכחה), איז די חבית נישט א „בסיס לדבר האסור."

חידושים

- **מטה על צידה** — מען מעג אביסל רוקן די חבית אויף דער זייט אז דער שטיין זאל אראפפאלן. דאס איז דער מינימאלער טלטול.
- **ווען מטה על צידה איז נישט מעגליך** (ווייל עס ליגט צווישן אנדערע חביות און דער שטיין וועט פאלן אויף זיי און מאכן שעדן) — דעמאלט מעג ער **אויפהייבן** די חבית, טראגן צו א פלאץ וואו ער קען דעם שטיין אראפווארפן, און דארט אראפווארפן.
- **כלל:** מען דארף טון ווי ווייניגער טלטול פון דברים האסורים. אויב מען קען מיט ווייניגער — טוט מען ווייניגער. אויב נישט — זוכט מען א וועג.
- **דער שטיין אויף דער חבית איז נישט בסיס לדבר האסור** ווייל עס איז שכחה — ער האט נישט אין זינען געהאט אז דער שטיין זאל בלייבן דארט שבת.

הלכה: מעות אויף א כר (קישן) — שכחה vs. הניח

רמב"ם'ס ווערטער

מעות על הכר — נוער את הכר והן נופלות. אויב מען דארף דעם מקום פון דער כר — מעג מען נעמען דעם כר מיט די מעות און אויסשאקלען ערגעץ אנדערש. אבל המניח מעות על הכר — הרי זה בסיס לדבר האסור, אסורים לטלטלן.

פשט

ביי שכחה: דער כר איז נישט בסיס לדבר האסור. מען דארף צוערשט פרובירן דעם מינימאלן וועג (נוער — אראפשאקלען). נאר ווען מען דארף דעם מקום — מעג מען נעמען דעם כר מיט די מעות. ביי הניח (בכוונה): דער כר אליין ווערט א **בסיס לדבר האסור** — א נייע מוקצה. אפילו ווען די מעות זענען שוין אוועק, בלייבט דער כר אסור.

חידושים

- **חילוק

- **חילוק צווישן חבית מיט שטיין און כר מיט מעות:** ביי דער חבית (שכחה) איז דער חפץ אליין מותר, נאר ער האט א פראבלעם אז עס ליגט דארט א שטיין — דעריבער זאגט מען ער זאל טון ווי ווייניגער (טלטול מן הצד, על ידי דבר אחר). אבער ביי הניח — ווערט דער גאנצער חפץ א נייע מוקצה, נישט בלויז „על ידי דבר אחר."

- **בסיס לדבר האסור ווערט חמור** — עס ווערט אזוי ווי מוקצה מחמת איסור, ענליך צו א כלי שמלאכתו לאיסור. דער איסור פון דעם שטיין/מעות „גייט אריבער" אויף דעם חפץ אליין.

- **דער יסוד פון בסיס לדבר האסור:** ווען א זאך ווערט א בסיס לדבר האסור, ווערט עס אנגעקוקט ווי די דבר האסור אליין — עס באקומט דעם דין פון א **כבדה מוקצה** (ווי א שטיין). דער חידוש איז אז אפילו נאכדעם וואס דער דבר האסור ליגט שוין נישט דארט, בלייבט דער בסיס מיט'ן דין פון מוקצה.

הלכה: אבן שבקריוה (שטיין אין א פרוכט-שיסל)

רמב"ם'ס ווערטער

א קריוה (מעלאן-שאל) וואס מ'נוצט אלס שיסל צו שעפּן וואסער, מיט א שטיין אריינגעלייגט כדי עס זאל נישט שווימען — אם ממלאין בה ואינה נופלת, הרי היא כמידתה של קריוה ומטלטלין אותה. ואם לאו, אין מטלטלין בה.

פשט

ווען דער שטיין איז פעסט אריינגעלייגט און פאלט נישט ארויס, ווערט ער בטל צו דער שיסל און מ'מעג עס מטלטל זיין. אבער ווען דער שטיין איז לויז

אריינגעלייגט, קוקט מען עס נישט אן ווי בטל צו דער כלי, און מ'טאר נישט מטלטל זיין.

הלכה: בגד שאבדה בו אבדה — בגד אויף א קנה

פשט

ווען א בגד הענגט אויף א קנה (שטיקל האלץ/צווייגל) וואס איז נישט קיין כלי, מעג מען אראפנעמען דעם בגד אפילו ווען דער קנה רירט זיך דערביי, ווייל עס איז **טלטול מן הצד** (דרך אחר) — ער מיינט נישט צו רירן דעם קנה.

הלכה: פירות שאסור לאכלן — טבל און מעשר

רמב"ם ווערטער

„פירות שאסור לאכלן, כגון פירות שאינן מעושרים, אפילו טבל מדבריהם... מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו... תרומה טמאה... מעשר שני והקדש שלא נפדו כהלכה — אסור לטלטלן."

פשט

פירות וואס מ'טאר נישט עסן (ווייל זיי זענען נישט גע'מעשר'ט, אדער תרומה טמאה, אדער מעשר שני/הקדש וואס איז נישט אויסגעלייזט כהלכה) — זענען מוקצה, ווייל זייער איינציגע תכלית איז עסן, און מ'קען זיי נישט עסן, איז עס ווי א שטיין.

חידושים

1. **דמאי:** דמאי (ספק מעושר) איז מותר לטלטל, ווייל **הואיל ויש דין אז עניי העיר אוכלים** — עס איז ראוי פאר אנדערע מענטשן אפילו ווען עס איז נישט ראוי פאר דיר.

2. **מעשר שני שלא הוסיף חומש:** מעשר שני והקדש וואס מ'האט אויסגעלייזט אבער נישט צוגעלייגט דעם חומש — איז מותר לטלטל, ווייל דער חומש איז נישט מעכב, און בעיקר איז עס מותר באכילה. עס איז ממש אזוי ווי דמאי: דער בעלים אליין טאר עס לכתחילה נישט עסן (אן דעם חומש), אבער א צווייטער מעג עס עסן. דער יסוד: **אויב עס איז ראוי לאכילה פאר ווער עס איז, איז עס נישט מוקצה.**

3. **דער יסוד פון „הואיל":** טבל (פירות וואס מ'האט נאך נישט גע'מעשר'ט) איז מוקצה מחמת איסור. אבער ווייל אויב איינער וואלט עובר געווען און מעשר'ן בשבת, וואלט עס בדיעבד געארבעט (ווייל מעשר'ן שבת איז נאר אסור מדרבנן), דערפאר קוקט מען עס אן ווי עפעס וואס איז „ראוי" — נישט אזוי שטרענג ווי א שטיין וואס האט קיין שום וועג צו ווערן מותר. **ר' יצחק'ס שיטה** ווערט דערמאנט: מוקצה מחמת איסור גילט ווי לאנג מ'קען עס נישט מתקן זיין. אבער טבל האט א וועג — אפילו דורך אן עבירה.

4. **קשיא:** ווי קען מען זאגן אז עפעס איז מותר ווייל איינער קען טון אן עבירה? דער תירוץ: מ'זאגט נישט אז מ'איז מתיר ווייל פון שאדן — מ'זוכט א הלכה'דיגע סברא. דער „הואיל" איז א הלכה'דיגע עקסקיוז — ווי לאנג מ'קען טרעפן אן עקסקיוז, זאגט מען עס. אפילו אויב דער מענטש אליין וועט עס נישט טון, „הואיל" — ווייל עס איז טעכניש מעגליך — איז עס גענוג צו באטראכטן עס ווי נישט גענצליך מוקצה. דער חילוק צווישן טבל און שטיין: א שטיין האט קיין שום וועג צו ווערן מותר בשבת; טבל איז אן עסן וואס האט א וועג (אפילו דורך עבירה).

הלכה: תרומה — ישראל מטלטל

רמב"ם ווערטער

„מטלטלין ישראל את התרומה אף על פי שאינו ראוי לו."

פשט

א ישראל מעג מטלטל זיין תרומה כאטש ער אליין טאר עס נישט עסן, ווייל עס איז ראוי פאר כהנים. עס ווערט פארגליכן צו איינער וואס איז אלערגיש צו מילכיגס — מילכיגס ווערט נישט מוקצה פאר אים, ווייל אנדערע מענטשן קענען עס עסן.

הלכה: תרומה טמאה עם הטהורה

רמב"ם ווערטער

„מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין."

פשט

תרומה טמאה אליין איז מוקצה, אבער ווען עס ליגט צוזאמען מיט תרומה טהורה אדער חולין, מעג מען עס מטלטל זיין צוזאמען.

חידושים

1. **במה דברים אמורים:** דאס גילט נאר **בשעה שהטהורה למטה** — ווען מ'קען נישט צוקומען צו דער טהורה אן צו נעמען דעם גאנצן כלי. און דאס רעדט נאר ביי נאסע/ווייכע פירות (כגון תאנים) וואס **שמא ימרח/יפסדו** — אויב מ'וועט זיי ארויסווארפן פון כלי, וועלן זיי שאדן באקומען.

2. **אבל אם היו אגוזים ושקדים וכיוצא בהן** — הארטע טרוקענע זאכן — דארף מען **נוער הכלי** (אויסגיסן/אויסשאקלען דעם כלי), ארויסנעמען נאר די טהורה, און לאזן די טמאה.

3. **לצורך מקום הכלי:** אויב מ'דארף דעם מקום פון דעם כלי, מעג מען מטלטל זיין דעם גאנצן כלי **בין שהטהורה למעלה בין שהיא למטה** — אזוי ווי ביי א קישן מיט א שטיין, ווען מ'דארף דעם מקום האט מען קיין ברירה נישט.

4. **פארגלייך צו פריערדיגע הלכות:** דאס איז בעיקר **די זעלבע הלכה** ווי ביי תאנים מיט שטיינער אויף א כלי — אויב מ'קען ארויסווארפן (טרוקענע זאכן), דארף מען; אויב נישט (נאסע זאכן), מעג מען מטלטל זיין צוזאמען; אויב מ'דארף דעם מקום, מעג מען אלעמאל.

5. **שאלה וועגן „נוער":** צי „נוער הכלי" מיינט פשוט אויסגיסן, אדער א שאקל — ווייל מ'וויל נישט נוגע זיין אין דער מוקצה בידיים. בלייבט נישט קלאר אויסגעלייזט.

הלכה: מרבך/מדבך — שטיינער וואס מ'וויל נוצן צום זיצן

רמב"ם ווערטער

„מרבך (פייל שטיינער) שחשב עליהם ביום לישב עליהם — אם לימדם (סידר זיי אויס) כמלמד הבקר, מותר לישב עליהם למחר. ואם לאו, אסור."

פשט

א הויפן שטיינער וואס מ'האט געטראכט צו נוצן שבת — בלויז מחשבה אליין איז נישט גענוג. מ'דארף א **מעשה** — מ'מוז זיי אויסשטעלן/מסדר זיין. נאר דאן ווערן זיי א כלי.

הלכה: חריות הדקלים — העלצער פון דקל

רמב"ם ווערטער

„חריות של דקל שגדדן לעצים, ונמלך עליהם מערב שבת לישיבה — מותר לטלטלן."

פשט

העלצער פון א דקל וואס מ'האט צוזאמגענומען פאר ברענהאלץ (מוקצה), אבער מ'האט זיך מיישב געווען ערב שבת צו נוצן זיי צום זיצן — מעג מען זיי מטלטל זיין.

חידושים

- **פארוואס דארף מען דא נישט א מעשה?** ביי שטיינער האט מען געדארפט א מעשה (לימדם), אבער ביי חריות של דקל גענוגט בלויז מחשבה. דער תירוץ: ביי חריות האט ער שוין געטון א מעשה — **גדדן** (ער האט זיי צוזאמגענומען/אויסגעשטעלט), נאר דער מעשה איז געווען לשם עצים. ווען ער איז נמלך (ענדערט זיין כוונה) פאר ישיבה, איז דער מעשה שוין דא, ער דארף נאר א נייע מחשבה. דאס איז פאראלעל צו דער פריערדיגער הלכה וואו „לימדם" איז דער מעשה.

- **דער כלל וואס קומט ארויס:** מען דארף נישט האבן א שטארקע מחשבה **און** א שטארקע מעשה. אין איין פאל איז דא א מעשה (גדדן) מיט א שוואכע מחשבה (מיישב); אין צווייטן פאל (יושב עליהם מעוד יום) איז דא א שוואכע מעשה (ער זיצט דערויף) מיט א שוואכע מחשבה. ביידע זענען גענוג אז עס זאל מער נישט זיין מוקצה מחמת גופו.

- **א שאלה:** אויב מען האט אנגעגרייט האלצער פאר פייער, איז עס שוין נישט מוקצה מחמת גופו — ווערט עס אזוי ווי א כלי שמלאכתו לאיסור (ווייל פייער מאכן איז אסור שבת)? לכאורה ניין, ווייל פייער-האלץ איז „לא כלי" — מען טוט דערמיט גארנישט, מען פארברענט עס, עס איז נישט קיין כלי. תוספות און שו"ת רבינו תם האבן אויך דיסקוטירט דעם חילוק.

הלכה: קש על המטה (שטרוי אויף א בעט)

רמב"ם'ס ווערטער

„זרק קש על המטה — הוא לא ינערו בידו אלא מנער בגופו" (טלטול על ידי שינוי). „ואם היה מאכל בהמה — מותר לטלטלו." „וכן אם היו עליו כרים וכסתות — מנער בידו, נעשה כמו ישן עליו מערב יום טוב."

פשט

שטרוי וואס מען האט געווארפן אויף א בעט איז מוקצה, מען מעג עס נאר באוועגן מיט'ן גוף (שינוי). אויב עס איז מאכל בהמה איז עס בכלל נישט מוקצה. אויב עס ליגן כרים וכסתות דערויף, קוקט מען עס אן ווי ער האט דערויף געשלאפן ערב שבת — עס ווערט א חלק פון דער בעט און מען מעג עס טלטלן מיט דער האנט.

חידושים

- קש איז ענליך צו חריות של דקל — אמאל איז עס סתם גארנישט, אמאל איז עס מאכל בהמה, אמאל איז עס געברענגט געווארן פאר דער בעט. ווען כרים וכסתות ליגן דערויף, ווערט דאס קש אנגעקוקט ווי א חלק פון דער בעט אליין (ווייל בעטן זענען געמאכט געווארן פון קש), נישט ווי שמוץ וואס ליגט דארט. דאס איז כמי שייחדו — ער האט עס מייחד געווען פאר דער בעט.

הלכה: קופה של עפר

רמב"ם'ס ווערטער

„המכניס קופה של עפר לביתו — אם ייחד לו קרן זוית מערב שבת, מטלטלן בשבת."

פשט

ווער עס ברענגט אריין א קופה זאמד/ערד אין שטוב (צו צודעקן שמוץ א.ד.ג.), אויב ער האט מייחד געווען א ווינקל דערפאר ערב שבת, מעג ער עס טלטלן שבת.

חידושים

- נאר ארייגלייגן אין א קופה איז נישט גענוג — מען דארף ייחד לו קרן זוית. דאס ווייזט אז עפר איז מוקצה מחמת גופו, און עס דארף א שטארקערע הכנה (ייחוד מקום) כדי עס ארויסצונעמען פון מוקצה. ערשט ווען ער האט קלאר אוועקגעשטעלט א פלאץ דערפאר, ווערט עס „שטוב מאטריאלס" אנשטאט סתם ערד.

הלכה: מבטל כלי מהיכנו — א נייע הלכה

רמב"ם'ס ווערטער

„אסור לבטל כלי מהיכנו, שהיא כסותר."

פשט

מען טאר נישט מאכן אז א כלי זאל מער נישט זיין נוצבאר פאר זיין תשמיש, ווייל דאס איז ווי סותר (צוברעכן).

חידושים

1. **דער רמב"ם'ס טעם — כסותר:** דער רמב"ם זאגט בפירוש אז דער איסור פון מבטל כלי מהיכנו איז **נישט א דין אין מוקצה/טלטול**, נאר עס איז א ענין פון **סותר דרבנן**. מען מאכט א כלי „לא ראוי לתשמישו" — דאס איז א ספיריטועלע סתירה. אפילו ווען דער כלי ווערט „לא ראוי" נאר דורך דער הלכה (ווייל מוקצה לאזט נישט צו עס צו נוצן), איז דאס אויך סותר — ווייל „די הלכה איז עכט."
2. **אנדערע ראשונים:** אנדערע ראשונים זאגן אז מבטל כלי מהיכנו איז א דין אין איסור טלטול. רש"י זאגט אז עס איז „דומה למלאכה" — אמאל כסותר, אמאל כבונה — אבער דער יסוד איז ענליך.
3. **פארוואס שטייט עס דא און נישט ביי סותר אין דער ליסטע פון שבותים?** דער רמב"ם האט עס נישט אריינגעלייגט ביי זיין ליסטע פון שבותים/ל"ט מלאכות, נאר דא ביי מוקצה. דער הסבר: דער רמב"ם לייגט ביי די מלאכות נאר זאכן וואס האבן נישט קיין אנדערע פלאץ. דא, ווייל דער איסור קומט פון דעם וואס מען שאפט מוקצה, פאסט עס בעסער דא. ענליך ווי שהייה והטמנה — וואס איז בעצם א ענין אין בישול — האט דער רמב"ם אויך נישט אריינגעלייגט ביי מלאכת מבשל, נאר אין א באזונדערע קאטעגאריע.
4. **א קשיא וועגן גזירה לגזירה:** אויב טלטול איז א גזירה (סייג פאר הוצאה), און מבטל כלי מהיכנו איז אסור ווייל עס שאפט מוקצה (וואס איז אסור בטלטול) — איז דאס נישט א גזירה לגזירה? דער תירוץ: בעסער צו זאגן אז עס איז כסותר (א באזונדערע סיבה), נישט א גזירה אויף א גזירה.
5. [דיגרעסיע: מוסר-נקודה] פון דעם יסוד אז „מאכן א כלי לא ראוי לתשמישו על ידי ההלכה" איז אויך סותר, קען מען לערנען א מוסר: ווער עס מאכט יענעמ'ס זאך אסור (למשל לחם תלמיד כלב של חבירו), דאס איז אויך א סותר דרבנן — היזק שאינו ניכר.

הלכה: שמן שבנר — כלי אונטערלייגן אונטער א נר

רמב"ם'ס ווערטער

מ'טאר נישט אונטערלייגן א כלי אונטער א נר אום שבת צו כאפן דאס שמן וואס רינט ארויס.

פשט

דאס שמן וואס איז אין נר איז מוקצה מחמת איסור, און אויך נאכדעם ווען עס רינט ארויס בלייבט עס אסור. ווען מ'לייגט אונטער א כלי, ווערט די כלי א **בסיס לדבר האסור**, און מ'מעג נישט לכתחילה מאכן א כלי צו א בסיס לדבר האסור אין שבת.

חידושים

- דער עיקר איסור איז ווייל מ'מאכט א כלי וואס איז מותר בטלטול צו ווערן אסור בטלטול — דאס איז **מבטל כלי מהיכנו**. מ'דארף זאגן דאס ווארט „בסיס" — ווייל דורך דעם וואס דאס מוקצה ליגט אויף דעם כלי, ווערט דער כלי א בסיס לדבר האסור.

- אפילו אויב מ'וואלט געקענט אויסגיסן דאס שמן און נוצן דעם כלי, איז דאס נישט א היתר צו לייגן עס לכתחילה. דער איסור פון מבטל כלי מהיכנו מיינט נישט אז נאכדעם קען מען קיינמאל נישט האבן קיין היתר — עס מיינט אז מ'טאר נישט לכתחילה מאכן דעם כלי „לאו מוכן."

הלכה: כלי אונטער א תרנגולת (הינדל) צו כאפן א ביצה

רמב"ם'ס ווערטער

„אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה" — מ'טאר נישט אונטערלייגן א כלי אונטער א הינדל צו כאפן אן אייער. „אבער כופה הוא כלי עליה" — מ'מעג יא איבערדעקן א ביצה מיט א כלי. „וכן כופה כלי על כל דבר שאסור לטלטלו."

פשט

א ביצה וואס ווערט געלייגט שבת איז **נולד** — אסור באכילה ובטלטול. ווען מ'לייגט אונטער א כלי צו כאפן די ביצה, ווערט דער כלי א בסיס לדבר האסור. אבער ווען מ'לייגט א כלי *אויף* דער ביצה (צו באשיצן עס פון בעלי חיים), ווערט עס נישט קיין בסיס, ווייל מ'קען דעם כלי אוועקנעמען ווען מ'וויל — עס איז נישט קיין ביטול כלי.

חידושים

- דער חילוק צווישן אונטערלייגן (נותנין תחת) און איבערדעקן (כופה עליה): ביי אונטערלייגן ווערט דער כלי א בסיס ווייל דאס מוקצה רוט אויף אים; ביי איבערדעקן קען מ'דעם כלי פשוט אוועקנעמען, עס ווערט נישט אסור בטלטול.

- דער כלל ווערט אויסגעברייט: **כופה כלי על כל דבר שאסור לטלטלו** — ביי יעדע זאך וואס איז אסור בטלטול מעג מען איבערדעקן מיט א כלי, אבער נישט אונטערלייגן.

- דער דין נולד ביי א ביצה איז פארבונדן מיט יום טוב הלכות, אבער אויך שבת איז די ביצה אסור.

הלכה: נותנין כלי תחת הדלף — כלי אונטער א לעק אין דאך

רמב"ם'ס ווערטער

„נותנין כלי תחת הדלף" — מ'מעג אונטערלייגן א כלי וואו עס רינט וואסער פון דאך. „ואם נתמלא הכלי" — מעג ער עס אויסגיסן און צוריקלייגן. „והוא שהדלף ראוי לרחיצה" — נאר ווען דאס וואסער איז ראוי צום וואשן.

פשט

ווען דאס וואסער איז ראוי לרחיצה, איז עס מותר בטלטול, און דער כלי ווערט נישט קיין בסיס לדבר האסור. אבער אויב דאס וואסער איז מים מאוסים (עקלדיגע וואסער), איז עס מוקצה, און מ'טאר נישט לכתחילה אונטערלייגן א כלי.

חידושים

1. **„ראוי לרחיצה" איז דער מינימום** — עס מיינט נישט דווקא שתייה, נאר לכל הפחות ראוי פאר רחיצה. דאס איז א „לא מיבעיא" — כל שכן אויב עס איז ראוי לשתייה.

2. **גרף של רעי — א נייער היתר:** ווען דאס וואסער איז מים מאוסים, איז עס בעצם מוקצה מחמת גופו. אבער עס איז דא א ספעציעלער דין פון **גרף של רעי** — א זאך וואס שטינקט אדער איז מיאוס, מעג מען ארויסנעמען פון שטוב כדי נישט צו וואוינען אין א שמוציגע סביבה. דאס איז א באזונדערער היתר וואס חכמים האבן געגעבן — זיי האבן נישט געוואלט אז מענטשן זאלן וואוינען אין שטינקעדיגע הייזער שבת.

3. **לכתחילה טאר מען נישט מאכן א גרף של רעי:** דער היתר פון גרף של רעי גילט נאר בדיעבד — ווען עס איז שוין דא. אבער מ'טאר נישט לכתחילה שאפן א סיטואציע פון גרף של רעי (למשל, אונטערלייגן א כלי אונטער מים מאוסים). ווען מ'מאכט עס, ווערט דער כלי אסור (בסיס/מבטל כלי מהיכנו), און דער גרף של רעי היתר גילט נאר פאר וואס איז שוין פארהאן.

4. **פראקטישע שאלה:** עס איז „אביסל סטאק למעשה" — מ'קען נישט אונטערלייגן א כלי, און דער פלאר ווערט נאס. אבער ווען עס איז נישט א צורך גדול, זוכט מען אנדערע עצות.

הלכה: ניצוצות — כלי אונטערלייגן פאר פונקען

רמב"ם'ס ווערטער

מ'מעג יא אונטערלייגן א כלי פאר ניצוצות (פונקען פון א נר), אבער נישט פאר שמן.

פשט

ניצוצות זענען נישט קיין ממש — נאכדעם וואס זיי לאנדן ווערן זיי סתם א ברעקלע, זיי פארלאשן זיך. דערפאר איז עס נישט מבטל את הכלי.

חידושים

- דער רמב"ם זאגט דעם דין צוויי מאל — איינמאל פריער בפירוש, און נאכאמאל דא — און עס איז נישט קלאר פארוואס.

הלכה: קורה שנשברה — א צעבראכענער בים

רמב"ם'ס ווערטער

„קורה שנשברה" — א בים פון א הויז וואס איז צעבראכן געווארן. מ'טאר אונטערשטיצן מיט כלים (ספל, מיטות וכדומה), אלא אם כן ער וועט נאכדעם נישט קענען אוועקנעמען דעם כלי.

פשט

אויב מ'קען דעם כלי נאכדעם אוועקנעמען, איז עס מותר. אבער אויב דער כלי ווערט פארשטעקט אונטער דעם בים אזוי אז מ'קען עס שבת נישט ארויסנעמען, איז עס **מבטל כלי מהיכנו**.

חידושים

- ביטול כלי מהיכנו מיינט נישט נאר אז דער כלי ווערט פיזיש קאליע, נאר אויך אז ער ווערט טעכניש אוממעגלעך צו באנוצן — ער איז פארבונדן מיט א סטרוקטור און קען נישט ארויסגענומען ווערן.

- פראקטישע דוגמא — מענטשן נעמען דיקע ספרים צו שטיצן א צעבראכענעם בים. דער עיקר שאלה איז צי מ'קען נאכדעם דעם כלי/ספר ארויסנעמען אדער נישט — דאס איז דער מדד פון מבטל כלי מהיכנו.

הלכה: פורס מחצלת על גבי אבנים או כוורת דבורים

רמב"ם'ס ווערטער

מען מעג אויסשפרייטן א מחצלת (געשטריקטע מאטע) אויף שטיינער אדער אויף א בינענשטאק — אין זון צוליב די היץ, אין רעגן צוליב דעם רעגן — ובלבד שלא יתכוין לצוד — נאר ער זאל נישט מכוין זיין צו כאפן די בינען.

פשט

מען מעג באשיצן שטיינער אדער א בינענשטאק מיט א מחצלת, ווייל **שאינו נוטל כל אשר תחתיו** — ער לייגט נישט שטיינער אויף דעם כלי, נאר דעם כלי אויף די שטיינער, און ער קען עס צוריקנעמען ווען ער וויל, אלזא קיין ביטול כלי מהיכנו.

חידושים

- פארוואס איז דאס נישט א פסיק רישא פון צידה ביי בינען? דער תירוץ: א מחצלת איז א געשטריקטע זאך מיט לעכער, א בין קען זיך ארויסדרייען, אלזא איז עס נישט ממש פסיק רישא.

- בינען זענען לכאורה **יש במינו ניצוד**, אבער דא רעדט מען פון בינען וואס זענען שוין אין דער כוורת — זיי גייען צוריקקומען, אלזא איז עס נישט עכט צידה.

הלכה: כופה סל לפני אפרוחים

רמב"ם'ס ווערטער

מען מעג איבערקערן א קארב פאר אפרוחים (יונגע פייגל) כדי זיי זאלן ארויפגיין און אראפגיין. ומותר לטלטלן כשיורדין מעליו — מען מעג דעם קארב מטלטל זיין ווען די אפרוחים זענען אראפ דערפון.

פשט

קיין ביטול כלי מהיכנו, ווייל די אפרוחים זענען נישט כסדר דערויף — ווען זיי גייען אראפ, קען מען דעם קארב באנוצן.

חידושים

- ווען דער אפרוח איז אויפן קארב, טאר מען דעם קארב נישט מטלטל זיין, ווייל **מ'טאר נישט מטלטל זיין אן אפרוח בשבת.**

- דערפון ווערט אויסגעלערנט אז א מענטש טאר זיך נישט שפילן מיט זיין היימישע בעל חי (קעץ, הונט, אפרוח) שבת — **בהמה חיה ועוף אסור בטלטול משום שאינן ראויין.**

הלכה: בהמה חיה ועוף — אסור בטלטול

רמב"ם'ס ווערטער

בהמה, חיה, ועוף זענען אסור בטלטול ווייל שאינן ראויין.

חידושים

- עס ווערט געפרעגט: אויב איינער האט א „פעט" (חיית מחמד) אינדערהיים — א הונט, א באני — און ער שפילט זיך מיט דעם רעגולער, איז עס דאך **ראוי** פאר אים, אלזא זאל עס מותר זיין?

- **כמה גדולי הפוסקים זענען מחמיר** און זאגן מ'זאל נישט שפילן מיט פעטס שבת. אנדערע מיינען אז אויב דאס איז דער מנהג און סדר אז מ'שפילט זיך מיט דעם, איז ער **מוכן** און מותר.

- עס איז דא א שיטה אז דאס איז א **גזירה שאינה טעם** — בהמה איז קאטעגאריש נישט מוכן, אפילו אויב פראקטיש נוצט מען עס. אבער אנדערע האלטן אז דאס איז נישט קלאר פארוואס עס זאל אסור זיין בכל.

- עס ווערט דערמאנט אז א **חוגב** (grasshopper) — א תינוק מעג שפילן דערמיט (לשחק בו). דאס ווייזט אז אפילו אין אמאליגע צייטן, ווען מ'האט נישט געהאט „pets" ווי היינט, איז יא געווען דער מציאות אז קינדער שפילן מיט לעבעדיגע באשעפענישן. דער מקור „תינוק — מותר לשחק בו" ווייזט אז דאס קאנצעפט פון שפילן מיט א לעבעדיגע זאך אויף שבת איז נישט פשוט אסור.

- דער עיקר דין: א בהמה וואס מ'האלט פאר עסן אדער ארבעט איז מוקצה, אבער דער שאלה בנוגע pets (וואס מ'האלט נאר פאר הנאה/שפילן) איז א באזונדערע שאלה.

הלכה: בהמה שנפלה לבור

רמב"ם'ס ווערטער

א בהמה וואס איז אריינגעפאלן אין א גרוב אדער אין וואסער — אם יוכל ליתן לה פרנסה במקומה — אויב מען קען איר געבן עסן דארט, זאל מען עס טון. ואם לאו, מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה — מען לייגט אריין קישנס אונטער איר, כדי זי זאל קענען ארויפקלעטערן. ואם עלתה, עלתה — אויב זי קומט ארויס, גוט. אף על פי שנרטבו הכרים והכסתות, הרי אלו כמות שהיו, מותר לטלטלן.

אסור להעלותה בידו — מען טאר נישט בידים ארויסשלעפן.

פשט

צוליב צער בעלי חיים האט מען מתיר געווען עצות, אבער נישט אלעס — אסור להעלותה בידו.

חידושים

1. **ביטול כלי מהיכנו דורך נאס מאכן:** עס ווערט לאנג דיסקוטירט צי דאס וואס מעןווארפט כרים וכסתות אין וואסער איז ביטול כלי מהיכנו. דער רמב"ם זאגט אז מ'טאר עס טון — ווייל **צער בעלי חיים לא גזרו** (הגה"מ). אבער עס ווערט געפרעגט: צי ביטול כלי מהיכנו מיינט אויך פראקטישע אומברויכבארקייט (ווי דורכגעווייקטע קישנס)?

2. **סחיטה:** עס ווערט אויפגעברענגט אז אפשר איז דער פראבלעם נישט ביטול כלי מהיכנו, נאר **סחיטה** — ווען ער וועט ווילן אויסקוועטשן די נאסע קישנס, וועט ער נישט טארן.

3. **פראקטישע שאלה וועגן שמוציג מאכן שבת:** אויב מען גיסט אויס גרעיפ דזשוס, טאר מען לייגן א שמאטע? די שמאטע ווערט דאך אומברויכבאר. צי איז דאס ביטול כלי מהיכנו? עס ווערט נישט קלאר אויסגעלייזט.

4. **צער בעלי חיים לא גזרו:** דער הגה"מ ברענגט אז חז"ל האבן נישט גע'גזר'ט אויף צער בעלי חיים, אבער מען האט נישט מתיר געווען **אלעס** — נאר עצות ווי ארײנלייגן כרים, אבער נישט בידים ארויסשלעפן.

5. **מחלוקת ראשונים:** אנדערע ראשונים האלטן אז **אויב מ'האט נישט קיין אנדערע עצה,** איז צער בעלי חיים יא מתיר אפילו בידים. דער קראקעווער רב זאגט אז **למקום הפסד מרובה / צער בעלי חיים** דארף מען זיך סומך זיין דערויף, אדער מען קען זאגן פאר א גוי.

הלכה: תרנגולת שברחה — דוחה אותה

רמב"ם'ס ווערטער

א תרנגולת וואס איז אנטלאפן — אין מדדין אותה, מען טאר זי נישט אנכאפן און צוריקשלעפן, ווייל משתמטת מידו — זי דרייט זיך ארויס, און עס קען פירן צו תלישת נוצות. אבל דוחה אותה עד שתכנס — מען מעג זי פושן ביז זי גייט אריין.

פשט

דדוי (שלעפן/פירן) איז אסור, דחיפה (פושן) איז מותר.

חידושים

- דער חילוק: ביי דדוי איז דא א סכנה פון תלישה ווייל דאס בעל חי שטרייט זיך, אבער ביי דחיפה איז עס נאר א פחד/מאטיוואציע אן פיזישן קאנטאקט וואס פירט צו תלישה.

הלכה: עוקרין בהמה חיה ועוף בחצר

רמב"ם'ס ווערטער

אין עוקרין בהמה חיה ועוף בחצר — מען טאר נישט אויפהייבן און טראגן א בהמה. אבל דוחה אותה עד שתכנס — פושן איז מותר.

חידושים

- עס ווערט דערמאנט דער ענין פון **גולם וסיועו** — ביי זאכן וואס מען דארף נישט ממש אויפהייבן, נאר אונטערלייגן א פוס, מאכן וואקן — דאס איז א באזונדערע קאטעגאריע.

עד כאן פרק כ"ה — דער לימוד פון פרק כ"ה ווערט דא אפגעשלאסן.

תמלול מלא

פרק כ"ה הלכות שבת — איסור טלטול: כלי שמלאכתו להיתר ולאיסור

הקדמה לפרק כ"ה

היינט גייען מיר לערנען רמב"ם די פינף און צוואנציגסטע פרק, הלכות שבת, ספר זמנים, פרק כ"ה. אין די פרקים לערנען מיר וועגן מצוות פון שבת וואס זענען מדרבנן. אין די סוף פון די פאריגע פרק האט דער רמב"ם אונז געמאכט א הקדמה צו די זאך וואס הייסט, מענטשן רופן עס מוקצה, די ריכטיגע ווארט דערפאר איז טלטול, וואס דער רמב"ם האט געזאגט אז איסור טלטול האבן די חכמים צוגעלייגט צו די איסורים דרבנן פון שבת. און דער רמב"ם האט אונז געגעבן דריי סיבות פאר די איסור, די מעין זאך דערפון איז וואס מ'זאל זען אז ס'איז שבת, ווייל אן די איסור טלטול וואלט נאך אלע איסורים פון שבת נאך אלץ שבת נישט אויסגעקוקט געווען געוג מיוחד, ווייל מענטשן וואלטן געקענט זיין ביזי טראגן און ברענגען זאכן. האבן די חכמים גוזר געווען, און יעצט גייען מיר אריין אין די דעטאלן פון איסור טלטול.

זאגט דער רמב"ם...

דאנק און ברכה

איך וויל זיך באדאנקען פאר אלע אידן וואס העלפן אונז מאכן די שיעור, בפרט פאר ר' יואלי וועלצבערגער, און ער זאל האבן אסאך הצלחה, און יעדער איינער זאל זיך לערנען פון אים, אחד. און אויך אלע אידן זאלן האבן אסאך הצלחה, און מ'זאל קענען לערנען די שיעור, און מ'זאל האבן הצלחה צו ענדיגן די שיעור, צו אנקומען צו אנהאלטן די סדר.

יעדער איינער וואס הערט אויס זאל זאגן א קאפיטל תהלים. איך האב געזען, איך האב פארציילט, איך האב פון די ליובאוויטשער רבי שוין איינמאל פארציילט, היינט איז די יארצייט פון די ליובאוויטשער רבי וועגן מיר רעקארדן דאס, זאל מען פארציילן א מעשה. ער האט דאך געמאכט די תקנה פון לערנען רמב"ם א פרק יעדן טאג, דריי פרקים, און אזוי ווייטער. און איך האב געזען ווען מ'האט אנגעהויבן די רמב"ם, איינמאל האט די ליובאוויטשער רבי געזאגט אז יעדער איינער וואס האט א שיעור זאל זאגן א קאפיטל תהלים, אז מ'זאל מצליח זיין אנצוקומען צו די ענד. ווייל דאס מהנה זיין איז זייער געשמאק, דאך מ'הייבט אן צו זען אז ס'איז דא לענגערע פרקים און מער קאמפליצירטע הלכות. איז יעדער איינער וואס האלט מיט זאל זאגן א קאפיטל תהלים לעילוי נשמת די ליובאוויטשער רבי, אויב איינער פארט צו זיין ציון זאל ער דארט זאגן א קאפיטל תהלים, און מ'זאל מתפלל זיין אז מ'זאל טאקע מצליח זיין צו לערנען יעדן טאג די פרק פון די רמב"ם ביז די ענד פון די גאנצע ספר.

איך האב אן אנדערע סגולה, מ'זאל זאגן א פרק רמב"ם, און אין דעם זכות, דער רמב"ם... ס'שטייט אז דוד המלך האט געבעטן אז זיין תהלים זאל זיין אזוי שטארק ווי א פרק רמב"ם, ווי נגעים ואהלות, און מ'זאל לערנען א פרק רמב"ם. און די זכיה אז מ'זאל זוכה זיין יעדן טאג צו לערנען א פרק רמב"ם, בצבי גרת מצוה. ס'איז די רמב"ם, ספעציעל ווען די רמב"ם האלט און ענדיגט א פרק און ער האט געגעבן א הקדמה, ס'מאכט דיך חשק, מ'ווייסט שוין וועגן הלכות טלטול, יעצט וויל מיר וויסן די איבעריגע פון טלטול. אסאך מאל די רמב"ם דווקא צוטיילט אינמיטן און ענין צוויי פרקים, ער געט דיך אפעטיט, יא, אזוי ווי אין א דראמאטישע בוך, מ'ענדיגט נישט דווקא די פרק ווען ס'איז רואיג, מ'ענדיגט די פרק אינמיטן די דראמא. האלטן מיר זיך אינמיטן די דראמא, ווען אונז ווייסן שוין אז חכמים האבן געמוזט אסר'ן טלטול, ער האט אונז אראפגעלייגט דריי פאורפול ארגומענטס פארוואס. יעצט חלילה אונז צו וויסן וואס דאס איז.

הלכה א — די חלוקה פון כלים: מלאכתו להיתר און מלאכתו לאיסור

זאגט די רמב"ם אזוי: **"יש כלים שמלאכתן להיתר"**, ס'איז דא פארשידענע סארטן כלים, ס'איז דא כלים שמלאכתן להיתר, **"והן"** — וואס טייטש די ווערטער? כלי וואס זיין מלאכה איז להיתר — **"והן הכלים שמותר לעשות בהן בשבת דבר שנעשו לו"**. מיט יעדע כלי קען מען טון אויך גוטע זאכן און שלעכטע זאכן, אבער מ'דארף קוקן אויף וואס איז באשאפן געווארן. א כלי וואס איז באשאפן געווארן צו מאכן דאס וואס די כלי איז געמאכט פאר, דאס איז די ציל פון די כלי איז, מעג מען נוצן שבת. **"כגון כוס"** — פארוואס איז א כוס געמאכט געווארן? צו טרינקען. **"קערה"** — צו עסן

דערין. **"סכין"** — א מעסער מעג מען, איז געמאכט געווארן צו שניידן בשר ודגים. **"וקורדום לפצע בו האגוזים"**, וכיוצא בו, האבן מיר דאס איז איין מין כלי. דאס הייסט א סארט האמער וואס איז געמאכט פאר די אגוזים, רייט? ער רעדט נישט פון די נארמאלע האמער דא. א ספעציעלע קורדום וואס איז געמאכט לפצע בו האגוזים. א ניסן קראכער, יא.

כלי שמלאכתו לאיסור

און יש, די רמב"ם זאגט נאך נישט די הלכות, קודם זאגט ער אונז וועלכע מיני כלים ס'איז דא. **"ויש כלים שמלאכתן לאיסור, והן הכלים שאסור לעשות בהן בשבת דבר שנעשו לו"**. דאס איז א כלי וואס איז געמאכט געווארן פאר זאכן וואס מ'טאר נישט טון שבת. **"כגון מכתשת וריחים"**, זענען זאכן וואס איז געמאכט געווארן צו טון טחינה, **"שאסור לטחון בהן בשבת"**, ס'איז געמאכט געווארן צו צוקלאפן אדער צו צומאלן זאכן. דאס טייטשט א כלי שמלאכתו לאיסור.

חידוש: די לשון "שנעשו לו"

פארוואס איז דא די לשון "שנעשו לו"? איך מיין אז מ'דארף זאגן "שנעשו בו". "שנעשו לו" — די סיבה פארוואס די כלי איז געמאכט געווארן. אה, איך כאפ. די תכלית פארוואס די כלי איז געמאכט געווארן. און איך מיין דא אליין ליגט שוין עפעס א תורה אז מענטשן קענען אלעס נוצן פאר אלעס. היינטיגע מענטשן זענען זייער ביזי מיט טעכנאלאגיע למשל. ס'איז דא וואס קוקן אן אז געוויסע טעכנאלאגיע איז א כלי שמלאכתו לאיסור. מען דארף אבער קוקן פארוואס עס איז באשאפן געווארן. ס'איז באשאפן געווארן פאר גוטע זאכן. מיר דארפן וויסן וויאזוי מ'נוצט עס, אבער וויסן אז די גדר דערפון איז א כלי וואס איז מותר.

די דין פון טלטול: אין חילוק ממה הכלי עשוי

שוין, זאגט דער רמב"ם, זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"כל כלי שמלאכתו להיתר"** — די כלי וואס איז מלאכתו להיתר, זאגט דער רמב"ם, **"אין לי חילוק ממה הכלי עשוי, מעץ או מחרס או מאבן או ממתכת."** א פלא, פארוואס האט דער רמב"ם געפילט אז ס'איז וויכטיג דאס צו זאגן, אז ס'איז נישט קיין חילוק די מאטעריאל? וואס זאל זיין די הוה אמינא אנדערש? אפשר איז דא אנדערע זאכן וואס טראכטן אז ס'איז יא א חילוק? אדער אפשר זאל מען קענען טראכטן אז ס'איז א חילוק? לכאורה וואלט מען דאך געקענט טראכטן, אבער דאס איז די שאלה, וואס איז די ענין?

Speaker 2: ווייל מאי נפקא מינה? ער ברענגט נישט דא קיין נפקא מינה, נאר א גמרא וואס זאגט א חילוק וואס איז געמאכט פון, איך ווייס נישט וואס.

Speaker 1: אקעי.

דיסקוסיע: די דריי אופנים פון טלטול

איז אזוי, ווייל די כלי איז געמאכט געווארן להיתר, איז מותר לטלטלו בשבת. מען מעג עס מטלטל זיין אויף אלע אופנים. מען מעג מטלטל זיין די כלי נישט נאר פאר דעם וואס זי איז געמאכט געווארן. דאס הייסט, א בעכער מעג מען נאר טרינקען? ניין, מען מעג מטלטל זיין א בעכער פאר זייער וועלכע מותר'דיגע זאך. וואס קען אלץ א מענטש דארפן רוקן זיין בעכער? בין לצורך עצמו של כלי, אדער פאר די... ער וויל טון מיט דעם וואס די כלי איז געמאכט געווארן, דאס הייסט ער וויל טרינקען דערמיט. אדער לצורך עצמו של כלי מיינט ער וויל פאר די כלי, ער וויל נעמען די בעכער ווייל ער וויל עס אפהיטן, ער וויל עס אפוואשן, וואטעווער ס'איז, ער וויל פאר די כלי.

Speaker 2: לצורך עצמו של כלי מיינט ער וויל היטן די כלי, ער וויל עס אוועקלייגן. פאר די היתר ליגט דאך שוין אין די ווארט אז ס'איז מלאכתו להיתר, מעג מען טון די מלאכה. דאס דארף ער שוין נישט זאגן. ס'ליגט שוין אין די ווארט מלאכתו להיתר.

Speaker 1: ניין, לצורך גופו קען מיינען אפילו נישט פאר די שימוש.

Speaker 2: אקעי, בין לצורך עצמו של כלי, ער טוט עס פאר די כלי. דער רמב"ם גייט געבן די גמרות פאר די אלע זאכן, וועלן מיר שוין זען. בין

לצורך עצמו של כלי, דארף ער די פלאץ וואו די כלי ליגט, ער דארף עס האבן, עס ליגט נישט אויף די גוטע פלאץ, ער וויל אריבערגיין א פלאץ. אדער לצורך גופו, סיי ער וויל עס פאר זיך, פאר אן אנדערע צורך, פאר סיי וועלכע צורך וואס איז די גופו פון די מענטש.

Speaker 1: צו וועלכע צורך מיינט נוצן די כלי. נישט גופו של אדם, גופו של כלי. גופו של כלי איז אז ער נוצט די כלי, צו פאר די ריזען פארוואס עס איז געמאכט, אדער פאר אן אנדערע ריזען, מ'וועט שוין זען.

Speaker 2: דער רמב"ם זאגט לצורך גופו של כלי, נישט אז מ'וויל עצמו של כלי. לצורך גופו פון דעם מענטש.

Speaker 1: ניין, ניין, לצורך עצמו של כלי מיינט נישט אז מ'נוצט... דאס איז די טייטש. לצורך עצמו של כלי מיינט אז מ'נוצט נישט מ'נוצט די כלי, נאר מ'איז משמש די כלי, מ'וויל עס אפהיטן, אדער אוועקלייגן, אדער מגין זיין דערויף. לצורך גופו מיינט אז מ'נוצט די כלי. מ'נוצט די כלי אדער פאר די ריזען פארוואס ס'איז געמאכט געווארן, אדער פאר אן אנדערע ריזען. אבער דאס איז די טייטש פון לצורך גופו.

דין כלי שמלאכתו לאיסור

וכל כלי שמלאכתו לאיסור, איז אויך מותר בין בשביל עצמו ובין בשביל מקומו, בין בשביל גופו. נאכאמאל, אינטערעסאנט די זעלבע זאך.

Speaker 2: קיינער זאגט נישט עפעס אויף דעם? איך האב נישט געזען, ניין. ס'איז אמאל געווען אין דעם עפעס א... איך ווייס נישט. איך ווייס נישט פארוואס.

Speaker 1: אקעי.

דיסקוסיע: דער חילוק צווישן כלי שמלאכתו להיתר און לאיסור

א כלי שמלאכתו להיתר, דא איז שוין אזוי, מותר לטלטלו בשבת, פאר די דריי זאכן וואס מ'האט אויסגערעכנט. צוויי פון דעם מעג מען אויך ביי א כלי שמלאכתו לאיסור, און איינס נישט. בין לצורך גופו, סיי ווען ער וויל די גוף האדם... ניין, ניין, גוף הכלי. גופו מיינט אלעמאל גוף הכלי. אבער גוף הכלי איז דאך מלאכתו לאיסור.

Speaker 2: ניין, ניין, ניין, אויב מ'נוצט עס פאר א דבר של היתר.

Speaker 1: פארוואס דו זאגסט אז גופו מיינט גוף הכלי? איך זאג גופו מיינט גופו פון דעם מענטש. איך ווייס נישט וואס דו זאגסט, איך טייטש גופו פון דעם מענטש. סיי ווען דער מענטש וויל עפעס פון זיין גוף, סיי ווען דער מענטש וויל די פלאץ פון די כלי. אבער צו באדינען די כלי טאר מען נישט.

Speaker 2: איך ווייס נישט פארוואס דו זאגסט אזוי נאכאמאל, ווייל דו מאכסט א פשוט'ע מיסטעיק. אין איין שטיקל גייט דער רמב"ם זאגן כדאי צו... די רמב"ם נוצט נישט די לשון לצורך גופו, אין די גמרא שטייט אלעמאל. לצורך גופו מיינט אלעמאל צורך הגוף הכלי.

Speaker 1: אבער וואס הייסט לצורך גוף הכלי? טאר מען נישט, ווייל ס'איז דאך מלאכתו לאיסור.

Speaker 2: זייער גוט, תירוץ איז, אז אויב מ'נוצט עס פאר אן אנדערע ריזען, נישט פאר די דבר עצמו, איז עס נישט גופו של כלי, איז עס גופו של אדם, ווייל דער מענטש נוצט עס. גופו של כלי איז דאך גופו של כלי, ס'הייסט להשתמש בכלי, דאס איז די טייטש גופו של כלי. דאס איז די טייטש.

הלכה א (המשך) — דוגמאות פון די דינים

זאגט די רמב"ם, כיצד? מטלטלין את הקורה של עץ לאכול בה, או ליישב במקומה, או שלא תגנב. א קורה של עץ איז א דבר המותר, מעג מען טון דריי זאכן: לאכול בה, דאס איז לגופו פון דעם מענטש, פון די כלי, וואטעווער, לאכול בה.

Speaker 2: לאכול בה צו עסן דערמיט, או ליישב במקומה.

Speaker 1: ניין, זה בשביל עצמו, שלא תגנב איז די בשביל עצמו.

Speaker 2: איי, צו לאכול בה איז דאך לצורך גופו, ליישב במקומה איז דאך לצורך מקומו, און די דריטע זאך איז כדי שלא תגנב, כדי די כלי זאל נישט גע'גנב'ט ווערן, וזה בשביל עצמו. די שלא תגנב, דאס טייטשט בשביל עצמו, כדי די כלי זאל נישט ווערן גע'גנב'ט, וואס דאס איז פאר די כדי ס'זאל קענען האבן די כלי, ס'איז כביכול פאר די טובה פון די כלי.

וכן מטלטלין אותה מחמה כדי שלא תבוש ותשבר, או מפני הגשמים כדי שלא תרקב. וואס נאך איז אן אופן פון בשביל עצמו? אז ס'זאל נישט גע'גנב'ט ווערן, ס'זאל נישט פארטריקנט ווערן ווען ס'איז אויף די זון, ס'זאל נישט נאס ווערן אדער אויפגעבלאזן ווערן ווען ס'איז אין די גשמים. הרי זה טלטול בשביל עצמה פאר די כלי, ומותר. און פארוואס איז דאס מותר? ווייל ס'איז א כלי שמלאכתו להיתר. ווייל ס'איז א כלי שמלאכתו להיתר, מעג איך זיך זארגן פאר די כלי, אריבערוקן די כלי אפילו ווען ס'איז א טובה פאר די כלי.

דוגמא פון כלי שמלאכתו לאיסור

וכן מטלטלין ריחים או מכתשת לשבר עליה אגוזים. מ'קען נוצן ריחים און מכתשת, וואס דאס איז א כלי שמלאכתו לאיסור, קען מען נוצן פאר אזעלכע זאכן ווי צו ברעכן ניסלעך, וואס דאס איז א דבר המותר, או לעלות עליה למטה, אדער ארויפצוגיין מיט דעם אויף די בעט. וזה לצורך גופו, דאס איז די טייטש פון לצורך גופו, פאר זאכן וואס דער מענטש דארף האבן. לצורך גופו, להשתמש בגוף הכלי.

Speaker 1: פארוואס זאגסטו אזוי? פארוואס זאגסטו אזוי? ס'איז דאך א שום ספק, איך טייטש אנדערש, און אזוי ווילן די אחרונים. איך טייטש לצורך גופו פון דעם מענטש. דו ווילסט פשוט לערנען אנדערש. ס'איז פשוט א טעות, I'm sorry, please, מאך נישט קיין מיסטעיק. דו גייסט זאגן, אקעי, מ'וועט באלד זען, מ'וועט באלד הערן און מ'וועט באלד זען, אבער ס'איז נישט דא קיין זאך פון דעם. לצורך גופו איז טייטש לצורך גוף של כלי, ס'איז טייטש להשתמש בה. להשתמש בה איז לצורך גופו פון דעם מענטש. מ'זאגט נישט קיין לצורך גופו אויף א מענטש. לצורך גופו מיינט צו נוצן די כלי, מ'מעג נוצן א כלי שמלאכתו לאיסור פאר א זאך וואס איז נישט קיין איסור. למשל, אריחיים אדער א מכתשת, מ'מעג נוצן פאר א דבר המותר. מ'מעג נוצן די אריחיים, סיי וועלכע כלי קען מען נוצן פאר א דבר שרי. אריחיים איז א כלי שמלאכתו לאיסור, א מכתשת אויכעט, מעג מען עס נוצן פאר א זאך

טלטול כלים בשבת: כלי שמלאכתו לאיסור, דבר שאינו כלי, וטלטול שלא לצורך תשמישו

הגבלות בטלטול כלי שמלאכתו לאיסור

אבער וואס טאר מען נישט טון מיט די ריחיים און מכתשת? איינס, **מטלטלין אותה שלא תישבר ולא כדי שלא תיגנב.** טו נישט מטלטל זיין כדי ס'זאל נישט צובראכן ווערן אדער כדי ס'זאל נישט גע'גנב'עט ווערן, **וכל כיוצא בזה.**

בעיסיקלי, וואס ס'איז געשטאנען אין דעם ביז יעצט, ס'איז געווען זייער אסאך ווערטער, אבער ביז יעצט איז געשטאנען איין זאך: אז א כלי שמלאכתו לאיסור, איז דאך זיכער אז לאיסור טאר מען עס נישט נוצן. מ'טאר נישט נוצן א ריחיים צו צעמאלן, ווייל מ'טאר נישט צעמאלן, דאס איז דאך זיכער. מ'טאר עס אויך נישט נוצן לצורך די כלי, דו טארסט נישט זיין ביזי מיט די כלי שמלאכתו לאיסור אויף שבת, עס אפהיטן אדער עס טראגן. אבער אלע אנדערע צרכים וואס איז מותר, מעג מען יא.

און א כלי שמלאכתו להיתר, ווייל די כלי איז להיתר, מעג מען אויך זיין ביזי זיך זארגן פאר די כלי, טראגן וויפיל עצמו פון די כלי. דאס איז כלים.

דבר שאינו כלי — זאכן וואס זענען נישט קיין כלי

אויסער כלים איז דא נאך מיני זאכן. זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך מיט זאכן וואס זענען נישט קיין כלי? **כל שאינו כלי,** א זאך וואס איז נישט קיין כלי, **כגון אבנים ומעות,** געלט, שטיינער, **קנים,** שטרוי, און א זאך וואס

וואקסט, **קורות וכיוצא בהם**, זאכן וואס איז געמאכט פאר בנין, בקורות וכיוצא בהם, **איז אסור לטלטל**. אלע זאכן טאר מען נישט מטלטל זיין.

אבן גדולה או קורה גדולה — די חידוש פון תורת כלי

אבן גדולה או קורה גדולה, א גרויסע שטיין אדער א גרויסע קורה, **אף על פי שאינו תלוש אסור לבנות בה**, אפילו אויב ס'איז זייער גרויס, **אם יש תורת כלי עליו**, דאס הייסט ס'איז יא א כלי, דאס הייסט די אבן האט מען מייחד געווען פאר א כלי, אדער די קורה האט מען מייחד געווען, ער האט דאך יעצט אויסגערעכנט אז אבנים וקורות זענען אינו כלי, זאגט ער דאס איז ווען ס'איז נישט קיין כלי, אבער אויב ס'איז דא א אבן אדער א קורה וואס דאס איז יא א כלי, אפילו אויב ס'איז זייער גרויס, דאס הייסט נישט די גרויסקייט אדער די פראקטישקייט מאכט עס פאר א כלי, נאר פאר וואס ס'איז מיועד פאר. **אם יש תורת כלי עליו**, אויב ס'האט א תורת כלי, **מטלטלין אותה.**

וואס מאכט א תורת כלי? ער זאגט נישט, אויב מ'האט עס מייחד געווען פאר דעם אדער... אזוי זאגן זיי, אבער דא זאגט ער נאך נישט. מ'וועט אפשר זען אין די נעקסטע הלכות. אבער די חידוש איז כולי, אז דו האסט געמיינט אז אויב ס'איז אזוי גרויס מ'קען עס קוים רירן, מ'דארף צען יודן עס צו רירן, וואלט עס געהייסן נישט קיין כלי? ניין, ס'הייסט נאך אלץ א כלי. אפילו אויב ס'איז א גרויסע טירחא. טירחא איז נישט קיין איסור, איסור איז ס'זעט אויס ווי וואכעדיג, טירחא איז נישט קיין איסור.

דלתות הבית — טירן פון א הויז

זאגט ער ווייטער, **ועפר וחול והמס, דלתות הבית**, טירן פון די הויז, **אף על פי שהן כלים**, זענען כלים. וואס הייסט זיי זענען כלים? מ'קען זיי נוצן? ניין, זיי זענען כלים, נישט קיין בנין, ס'הייסט נישט קיין... ס'איז א חלק פון די בנין. יא, ס'הייסט א כלי. וואס הייסט א כלי? מיר האבן געלערנט כלים שוין. עפענען און צומאכן די טיר מאכט עס דאך פאר א כלי. נישט ס'מאכט, ס'איז א כלי. ס'איז נישט קיין בנין, ס'איז נישט קיין אבן וואס איז אין די וואנט, א חלק פון די בנין.

דא רעדט מען לאו דוקא אבן הקורא, ס'איז נישט קיין אבן הקורא, ס'איז נישט קיין דבר שאינו מיוחד לטלטול, ס'איז מיוחד לטלטול, ס'איז מיוחד לטלטול סתם אזוי, ווייל מ'האט עס נישט געמאכט מ'זאל עס טראגן א גאנצע צייט. דאס הייסט עס מעג נעמען, ס'איז נישט אזוי ווי די זאך וואס איז נישט קיין כלי וואס מען נוצט עס נישט, מען נוצט עס יא, אבער אבער אויב ער איז נישט לטלטל, ס'איז נישט געמאכט געווארן אבער לטלטל עס ארומצוטראגן, דאס הייסט עס רוקן אויף די הינדזשעס, דאס איז וואס עס איז געמאכט פאר, אבער עס רוקן מער פון דעם, נישט. אינטערעסאנט.

אזוי אויך, אם די ספארק, וואס האט זיך אראפגעבראכן פון די פלאץ וואו עס באלאנגט, אפילו בשבת, אפילו ערב שבת ווען עס איז געווען א געהעריגע טיר, אבער אום שבת איז אראפגעקומען פון דארטן, **אסור לטלטל**. פאר וואס? ס'איז א כלי? ניין. וואס מיינט ער וועט, **אף על פי שאינו כלי**? דאס הייסט, זייער גוט, ס'איז א כלי שלא מוכן לטלטל. סאו הגם ס'איז... סאו ס'איז נישט געגוג באמת עס זאל זיין א כלי.

דאס וואס מען זאגט יעצט אז א זאך וואס ס'איז א כלי מעג מען טלטל זיין, דארף מען אביסל מסביר זיין, דארף עס אביסל פיקסן. ווי לאנג ס'איז א כלי? א דבר המיחל לטלטל. איך האב, איך קען דיר טרעפן אן אופן וואס ס'איז א זאך וואס ס'איז א כלי אבער עס איז נישט קיין זאך וואס ס'איז מוכן לטלטל. אוודאי געווענליך איז ער נישט מוכן לטלטל ווייל ער איז נאך אויפן טיר. אבער לאמיר זאגן עס איז אראפגעפאלן שבת, נאך אלס איז עס אסור בטלטול. דאס הייסט, יעצט הייבט זיך אן די נושא, הייבט זיך אן די שאלה, אויב מעג מען טלטל זיין? דער תירוץ איז נעין, ווייל הגם ס'איז א כלי, אבער ס'איז נישט געמאכט אויף צוריקצולייגן. איידער.

ואי חור ואי מאוס, איז אויך א זאך וואס איז נישט קיין כלי, איינמאל עס איז נוטה ממקומו טאר מען עס נישט צוריקרוקן. ווייטער.

בן שמונה חי

בן שמונה חי, א קינד וואס איז געבוירן געווארן אין די אכטע חודש, האט מען שוין געהאט די הלכה, אז אין די צייטן פון חז"ל האט מען דאס אנגעקוקט ווי א מענטש וואס האט נישט קיין טשענס צו לעבן, **הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו**, ער איז אויך נישט קיין כלי, אבער ער הייסט אויך נישט קיין מענטש. א מענטש מעג מען יא, א מענטש איז א... וואס איז א מענטש, א כלי שמלאכתו להיתר? א מענטש איז א מענטש! אבער א בן שמונה... מיר קוקן אויף די הלכה, אבער א בן שמונה האט נישט קיין דין ווי א לעבעדיגע מענטש, **ואסור לטלטלו**. עס ווערט אנגערופן דאס וואס אן איינציגער כלי, אדער וואס אנדערע מענטשן קענען עס מוקצה מאכן מצדו, אבער א זאך וואס איז נישט ראוי פאר גארנישט. דאס איז א זאך וואס איז נישט א כלי, אזוי זאגט דער רמב"ם. דער רמב"ם בלענדט א זאך וואס ס'איז גארנישט, ס'איז נישט קיין כלי. יא.

טלטול שלא לצורך תשמישו — נוצן א כלי פאר אן אנדער צוועק

זאגט דער רמב"ם אזוי: **מותר לטלטל כלי, אפילו שלא לצורך תשמישו.** עס איז דא א חומרא... עס איז דא א חומרא, א שיטה וואס מעג נאר נוצן א כלי פאר די ספעסיפיק זאך אויף וואס עס איז באשאפן געווארן. א בעכער האט מען נאר געמעגט טרינקען אין דעם. יא, ער רעדט דאך פון א כלי שמלאכתו להיתר יעצט. דו זאגסט אז א כלי מעג מען נאר ניצן פאר וואס ס'איז געמאכט געווארן, א טעלער דווקא צו עסן און א קאפ דווקא צו טרינקען.

אבער זאגט דער רמב"ם, ניין, **מטלטלין את הכלי אפילו שלא לצורך תשמישו, אלא לעשות בו מלאכה שלא נעשה לשמש בה**, אפילו צו טון א מלאכה וואס נישט פאר דעם איז דער כלי באשאפן געווארן.

ביישפילן פון די משניות

כיצד? נוטל אדם קרדום לפצוע בו אגוזים. אזויווי דו האסט פריער געזאגט, מען מעג ניצן א האמער לפצוע בו אגוזים, אפילו אויב ס'איז א מין האמער וואס איז נישט געמאכט געווארן פאר אגוזים. דארט איז א כלי שמלאכתו לאיסור, מעג מען ניצן פאר א דבר היתר. **קרדום לחתוך בו דבילה**, מען מעג ניצן א זעג וואס איז געמאכט געווארן, געווענליך איז עס א איסור צו ניצן פאר בויען, מעג מען אבער ניצן אויב מען וויל עס ניצן פאר עסן.

קרדום איז א האק, אדער? קרדום לחתוך בו, וואס איז א קרדום? מ'גראבט מיט דעם? ניין. בקיצור, ס'איז עפעס א טול, אבער... ס'איז א שארפע שאוול, יא. איך האב געמיינט אלעמאל אז קרדום איז אזויווי א האק, אבער ס'מאכט נישט קיין סענס. וויאזוי מ'זאל צעהויפן מיט א קרדום? דו וועסט שניידן די דבילה? איי דאונט נאו. ניין, קרדום לחתוך בו. א קרדום איז געמאכט, עיקר אויך א זעג וואס מ'האקט מיט דעם האלץ. אזוי ברענגט ער פון משניות. אקעי, וואס איז די סוד פון לחתוך בו, ווייס איך נישט. עניוועיס.

מגירה, מגירה איז אויך עפעס א סארט זעג, **לגור בו את הגבינה**, צו צושניידן הארטע קעז. **מרגריפה**, איך מיין מרגריפה איז א שאוול, **לגרוב בו את הגרוגרות**, צו לייגן אויף דעם גרוגרות. **הרחת**, וואס איז א רחת? ס'איז א מזלג, די גאפל וואס מ'נוצט פאר תבואה, **נותן עליו חילק לקטן**, צו ניצן אלס א לעפל פאר א קטן. פארשטייסט? אויב ס'איז נישטא קיין אנדערע גאפל, נוצט מען דעם ריזן גאפל.

כוש וקרקר, זענען אזעלכע סארט גרויסע נאדלעך אזויווי וואס מ'נוצט אין אריגה, כלי שמלאכתו לאיסור פון אריגה, **לדקור בו**, ארייצושטעקן מיט דעם עפעס וואס מ'מעג יא ארייננשטעקן. **מחט של סקאים**, א מחט וואס מענטשן וואס נייען זעק נוצן, **לפתוח בו את הדלת**, צו אפשפארן א טיר. צו ברעיקן די לאק, וואס הייסט עס? צו פיקן א לאק. פיקן א לאק, אויב מ'מעג שבת, יא. **איז א מכתשת לשו ולתו**, ער מעג נוצן א מכתשת, א זאך וואס מ'האט פריער געזאגט איז געמאכט געווארן צו טוחן זיין דערמיט, מעג מען נוצן אויב ס'איז א גרויסע כלי צו זיצן דערויף.

דער יסוד: א כלי איז געמאכט פאר שימוש

סאו זאגט ער דא אז סיי כלי שמלאכתו להיתר און סיי כלי שמלאכתו לאיסור מעג מען נוצן פאר סיי וועלכע תשמיש וואס איז א תשמיש פון היתר, וואס מ'נוצט די כלי אזוווי א כלי אבער פאר אן אנדערע צורך. יא.

ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל אונז וואלטן מיר געקענט טראכטן אז נוצן א כלי פאר עפעס וואס ס'איז נישט געמאכט איז דאס זעלבע ווי נוצן א שטיין. ווייל, יא, ביידע, דא איז שוין איינער קלי, ער וויל דאך יא נוצן יעצט א שטיין צו געבן אויף דעם צו עסן. סאו א האמער מעגסטו יא געבן אויף דעם צו עסן, ווייל ס'איז א כלי. טוישן פון איין תשמיש צו די אנדערע מעג מען, אבער עפעס וואס איז בכלל נישט קיין תשמיש צו נוצן, דאס טאר מען נישט.

איינמאל ס'איז א כלי, איינמאל ס'איז א כלי איז עס עפעס וואס איז געמאכט געווארן פאר דיר צו נוצן. פונקטליך וועלכע זאך צו נוצן איז שוין א דיטעיל, אבער איינמאל ס'איז א כלי איז עס עפעס וואס איז געמאכט צו נוצן.

אינטערעסאנט, יא, ווייל אונזער קאפ ארבעט נישט אזוי. ס'איז דא נוצן פאר וואס ס'איז געמאכט, אדער, און נאכדעם איז דא פראקטישקייט פון נוצן עניטינג פאר עניטינג. איך וואלט געזאגט אז לייגן אויף א האמער ברויט איז אזוי ווי לייגן ברויט אויף א שטיין. פארוואס? ווייל ביידע איז נישט גענוצט די כלי פאר די זאך וואס ס'איז גענוצט געווארן. ס'איז נישט געמאכט צו נוצן בכלל, ס'איז נישט געמאכט צו רוקן, ס'איז געמאכט צו בלייבן אזוווי א שטיין, לאז עס בתור שטיין. א כלי איז א דבר לשמוש אדם, סאו רוקן מעגסטו עס.

זאכן וואס דו ווילסט מאכן א נייע עסק, כאילו אפשר זאגסטו אפשר איז דא איינער וואס האט געמאכט אזא שיטה. אין כלי ניטל אלא דבר הניטל, דארט איז דא אזא שיטה. זייער גוט, אבער גייען מיר א פסק, קען זיין אז ס'איז אנדערש. פארשטייסט די חילוק? ס'איז נישט עפעס אזוי שווער. דו האסט נישט קיין כלי בכלל, אקעי.

מחט של יד השלימה — להוציא את הקוץ

נוטל אדם מחט של יד השלימה — א מענטש מעג נעמען א מחט, א נאדל, **של יד**, ס'הייסט א נאדל וואס מ'נוצט מיט די הענט, נישט עפעס וואס מ'נוצט אין א מאשין פארוואס, **השלימה**, וואס איז גאנץ. ***להוציא את הקוץ***, ארויסצונעמען א מענטש וואס האט א קוץ, מעג מען נוצן א מחט פאר די זאך. לכאורה באופן וואס עס גייט נישט ארויסנעמען בלוט, פארשטייט זיך.

אבל, דאס איז דווקא א שלימה, אבער א גאנצע. **אבל אם אינה שלימה**, אויב ס'איז נישט קיין שלימה, ס'איז א צעבראכענע מחט, **אם נטל הקצה הנקב ולא הקצה החדה**, דער נאדל האט צוויי זייטן, איין זייט איז שפיציג און איין זייט האט א זייט פארשטופט.

פרק כה: איסור טלטול — גולם כלי, כלי שנשבר, ומוקצה מחמת חסרון כיס

הלכה ח: מחט השלימה, מחט שנשברה, וגולם מחט

Speaker 1:

פארוואס? **השלימה, וואס איז גאנץ, ליטול בה את הקוץ**, ארויסצונעמען א מענטש וואס האט א קוץ, מעג מען נוצן דעם מחט פאר דער זאך. לכאורה באופן וואס ס'גייט נישט ארויסנעמען בלוט, פארשטייט זיך.

אבל, דאס איז דווקא השלימה, אבער א גאנצע. אבער **אם אינה שלימה**, אויב ס'איז נישט קיין שלימה, ס'איז א צעבראכענע מחט, **אם ניטל הקצה הנקב שלה או הקצה החוד**, די נאדל האט צוויי זייטן, איין זייט איז שפיציג, און איין זייט האט אזא לאך וואו מ'קען אריינלייגן די פאדעם. אויב ס'האט זיך אפגעבראכן איינע פון די צוויי זייטן, **הייסט עס נמרא כלי, ס'ווערט אזוווי דבר שאינו כלי, אין מטלטלין אותו.**

אבער פארקערט יא, **ואם הוא גולם**, דאס הייסט, ווען ס'איז שוין געווען א כלי און ס'איז געווארן קאליע. אבער מוסיף גולם, **ועודנו לא נקוב**, עפעס וואס האלט אינמיטן ווערן א כלי, **מותר לטלטלו**, טרעפט מען דערפון א סיבה פארוואס מ'מעג יא.

דיון: פארוואס איז א גולם בעסער ווי א צובראכענע מחט?

Speaker 2:

וואס? דאס איז כאילו געווארן ערגער. דאס הייסט, די גולם איז יא יוזפול, ווייל די גולם גייט מען נאך ענדיגן, און אין די מינוט קען מען עס נוצן פאר עפעס אנדערש. און ווען ס'איז צעבראכן, ווארפט מען עס אוועק, ס'איז שוין מער נישט קיין כלי.

Speaker 1:

מ'קען עס דאך אלץ נוצן פאר די ליטול בה את הקוץ. מ'קען עס נוצן פאר א שטיין.

Speaker 2:

ניין, נישט א שטיין. א שטיין נוצט מען נישט פאר א קוץ. העלאו, מ'דארף האבן א שפיציגע זאך.

Speaker 1:

שאל נא, זיי מיר מסביר. די מחט איז עפעס א קליינע זאך, ס'איז געמאכט צו נייען דערמיט. אבער אויב איך וויל קען איך עס נוצן פאר א טוויזער, גייט? און אויב ס'איז צעבראכן, קען איך עס דאך אלץ נוצן פאר א טוויזער, אמת? נאר אלס כלי. אבער ווען ס'איז קיינמאל נישט געווען, ס'איז נאך רוי, רייט? מ'האט נאך נישט געמאכט קיין שפיץ אדער קיין לאך, ס'איז עפעס א סטעפ אין די ארבעט וואס מ'דארף מאכן, דעמאלטס איז אויך נאך נישט קיין כלי, פארוואס מעג מען עס נוצן?

תירוץ: כלל אין תורת כלי — צובראכן לעומת אונטערוועגנס

Speaker 2:

איך מיין, קודם כל, די הלכה דארף מען לערנען מער כלליות'דיג. דער רמב"ם זאגט דא אז די אלע כלים איז נאר געזאגט געווארן ווי לאנג ס'איז א כלי. אבער עפעס וואס איז געווארן צעבראכן, למשל, א מחט וואס האט זיך אפגעבראכן א שטיקל, וואס פון דעמאלטס קוקט מען עס שוין נישט אן ווי א כלי, אפילו דו האסט געטראפן א שימוש דערפון, אזוי ווי א מענטש האט געטראפן א שימוש מיט א שטיין, ס'מאכט עס נישט פאר א כלי. פארוואס איז געווארן אויס כלי איז געווארן אויס כלי.

מה שאין כן א זאך וואס איז אונטערוועגנס צו ווערן א כלי, די פיוטשער דערפון איז צו זיין א כלי, איז הואיל דו האסט יעצט געטראפן עפעס א יוז וואס פאר דיר איז עס שוין יעצט א כלי, הייסט עס א כלי. דאס הייסט, די זאך, די מחט איז נישט עפעס וואס מ'ווארפט אוועק, מ'האלט עס ווייל מ'גייט עס צו ענדיגן צו מאכן א כלי. און פאר א צווייטע מענטש וואס האט נישט קיין קוץ איז עס נישט קיין כלי, אבער ס'גייט ווערן א כלי, און פאר דעם מענטש איז שוין יעצט א כלי ווייל ער טרעפט א שימוש דערפון, פאר אים הייסט עס שוין א כלי.

אבער ווען ס'איז א געוועזענע כלי, זאגט מען נישט אז ווייל פאר דיר איז עס בטל בדעתך, איז עס א זאך וואס מ'ווארפט אוועק. אבער דא וואס ס'גייט נאך ווערן א כלי...

דיון: איז א גולם ענליך צו א שטיין?

Speaker 1:

ביי די וועי, ס'איז שוין אריין א ווארט וועגן א שטיין ווארפט מען נישט אוועק, אבער ס'איז געמאכט צו בלייבן א שטיין. ס'איז נישט אנגעקומען צו מ'ווארפט עס אוועק. סאו דאס פארשטיי איך נישט. פארוואס איז די גולם ענליך צו א שטיין? ווייל מ'גייט מאכן... אויב איך האב א שטיין, אויב איך האב א גולם כלי עץ, איז עפעס אנדערש ווי א שטיין וואס מ'גייט פון אים מאכן מארגן אלעס וועגן איך האב א שימוש דערפאר? איך מיין אז...

Speaker 2:

איז נישטא קיין הלכה אז א גולם הייסט א גולם? א גולם איז נישט עפעס וואס איז בכלל נישט געמאכט פאר א כלי. ס'איז שוין א האלבער כלי. די שארפקייט האט מען שוין געענדיגט, אבער מ'האט נאך נישט געענדיגט די

אנדערע העלפט. איז אויב האט מען נישט קיין צורך דערפון הייסט עס א גולם, אבער אויב האט מען א צורך דערפון הייסט עס שוין א כלי. יעדע גולם שבעולם, יעדע זאך וואס א שטיקל האלץ וואס מ'האט עס שוין געמאכט, ס'איז א שטיקל האלץ, א טו ביי פאר, ס'איז נישט קיין שטיקל בוים, אבער מ'האט עס נאכנישט געמאכט פאר א כלי, מעג מען אויך טראגן אויב איך האב עפעס וואס איך קען טון דערמיט?

Speaker 1:

מ'דארף וויסן ביי ווען א זאך באקומט א שם כלי. ס'קען זיין אז א מחט וואס האט נאך נישט קיין נקב הייסט שוין א שם כלי. און ס'קען זיין די האלץ וואס דו זאגסט... וואס איז ארגער געווען? אויב א מחט אן א נקב איז עניוועי א כלי, דעמאלט ווען ס'ווערט צובראכן איז עס נאך אלץ א כלי. ווייל די מחט איז אונטערוועגנס צו בלייבן א כלי. ס'איז שוין געווארן א כלי, ס'גייט ענדיגן ווייטער זיין א כלי. דו דארפסט מיר מאכן זיין וועלכע הלכה דו ווילסט מחדש זיין. איין הלכה איז אז צובראכענע כלים ווערן ערגער פון כלים וואס זענען קיינמאל נישט געווען קיין כלים. איך ווייס נישט פארוואס, אבער ווי מער צובראכן קען מען עס נאכנישט ניצן, און ווי ווייניגער צובראכן קען מען עס יא ניצן. סאו דו טרעפסט א שימוש דערפאר העלפט נישט. סאו איך בין מיסינג עפעס. אויף דו האסט מיר אן אנדערע הלכה... מען זאגט אזא זאך אז עס גייט זיין א כלי וואס איז א עומד ליהנות כלי, I don't think דאס האט שייכות.

ראיה פון גמרא שבת: מחט אן נקב איז א כלי פאר קוצים

Speaker 2:

ווייל די גמרא אין מסכת שבת זאגט אז ווען איינער גרייט אן אזעלכע מחטים, אמאל מאכט ער אפ אז ס'פעלט נישט אויס צו מאכן די נקב, ס'איז גוט, מ'קען עס לאזן אזוי, ס'איז א כלי פאר קוצים. אזוי זאגט די גמרא אין מסכת שבת. דאס הייסט, אין די מינוט דער מענטש טרעפט, "אה, איך האב דא א קוץ, פערפעקט," האט ער גענומען די מחט, און ס'איז לכתחילה געווען אזא יכולת.

Speaker 1:

איך רעד דאך דיר ווייטער לויט וואס איז א קוץ, יא? זייער גוט. אבער די גולם, ווייל סתם איז עס א כלי שמלאכתו לאיסור, אבער די גולם כלי, גולם מחט, איז בעצם יא א כלי. ס'איז נישט אז איך דענק לאנג אז ס'איז א גולם, נאר דו זאגסט מיר פון די גמרא, איך זע נישט, פארוואס טרעף איך נישט די שטיקל דא? דו זאגסט מיר דאך פון די גמרא אז דאס איז אנדערש, ווייל די סארט זאך איז יא, ס'איז אן אמת אז מ'האט גראדע געפלאנט דאס צו מאכן פאר א מחט, אבער בעצם איז דאס יא שביר, משבר אים. פארוואס זאגט די גמרא דאס פארוואס? ווייל א מענטש איז זיך מיישב אז ס'איז גוט פאר א קוץ. מ'דארף טרעפן די אנדערע גמרא'ס וואס רעדן, איך וואלט געזאגט אז ס'איז אנדערש ווי ער שטעלט זיך. אקעי, איך פארשטיי וואס דו רעדסט.

פארוואס ברענגט דער רמב"ם דעם פרט פון מחט?

Speaker 2:

ס'איז אינטערעסאנט אז דער רמב"ם זאגט עס אין די וועג, ער זאגט עס נישט מער אויף א כלליות'דיגע לשון, אז יעדע כלי וואס איז געווארן פסול פון זיין כלי... מ'האט שוין געלערנט די הלכה. דער רמב"ם זאגט נישט כללים, דער רמב"ם זאגט נאר א פרט. אבער דא אין דעם פרק רעדט ער יא אביסל כלליות'דיגע לשונות, ער זאגט "כל כלי שמלאכתו להיתר", "כל כלי שמלאכתו לאיסור", ער געבט גדרים. און נישט איינס ביי איינס כלי. אבער די מחט, פארוואס וויל ער דאך זאגן די זאך? אז איינמאל ס'איז געווארן בטל פון תורת כלי, זאגט מען נישט אז ס'בלייבט אויף אייביג א כלי. יא, דאס איז אפשר פשוט. אפשר די חידוש איז ווייל דא ביי די מחט איז דא אן אופן וואס ס'איז יא א גולם, איז דא א חידוש.

הלכה ט: מוקצה מחמת חסרון כיס — א פערטע קאטעגאריע

Speaker 2:

יעצט גייען מיר לערנען א דריטע... אונז האבן שוין געלערנט דריי קאטעגאריעס: מלאכתו להיתר, מלאכתו לאיסור, און עפעס וואס איז נישט קיין כלי. און יעצט גייען מיר לערנען נאך א סארט כלי.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **כל כלי שמקפיד עליו שמא יפחות דמיו**, וואס מ'איז מקפיד אז ס'וועט ווערן ווייניגער ווערד, **כגון כלים המוקצים לסחורה**, כלים וואס זענען מוקצה. מוקצה טייטשט אפגעשיידט, יא? לשון קצה, ביי די עק. עפעס וואס מ'האט געלייגט ביי די עק, יא? איך וואלט געזאגט אוועקגעלייגט. הוקצה לסחורה, וואס מ'האט אוועקגעלייגט צו פארקויפן. און עפעס וואס מ'לייגט אוועק צו פארקויפן וויל נישט דער מענטש זאל ניצן, ס'זאל בלייבן שיין, ס'זאל בלייבן גרייט לסחורה.

אדער כלים היקרים ביותר שמקפיד עליהם שלא יתפסלו, וואס מ'איז מקפיד אז ס'זאל נישט ווערן קליע. **אסור לטלטלן בשבת, וזהו הנקרא מוקצה מחמת חסרון כיס**. אזעלכע סארט זאכן טאר מען נישט מטלטל זיין בשבת בכלל, נישט אזוי ווי א כלי שמלאכתו לאיסור וואס מ'מעג פאר נאר די דריטע זאך, לצורך עצמו, טאר מען נישט. אזא כלי טאר מען בכלל נישט. וזהו הנקרא, דאס איז וואס ווערט גערופן אין די גמרא מוקצה, ס'איז מוקצה, א מענטש איז עס מקצה פון עס ניצן, פון עס אנקוקן ווי עפעס וואס ער ניצט, מחמת חסרון כיס, ווייל ס'גייט אים שאדן זיין די געלט.

ביישפילן פון מוקצה מחמת חסרון כיס

Speaker 2:

כגון, ברענגט ער וואס למשל איז עס, המיצר הגדול, א גרויסע האק. **ויסוד של מחרשה**, עפעס א ספעציעלע נאגל וואס מ'ניצט אין די מחרשה וואס מ'אקערט די פעלד. **וסכין של טבחים, וחרב של אשכפים**, א מעסער וואס דער שוחט ניצט, אדער א מעסער וואס דער לעדער-מאכער ניצט. אשכפים זענען מענטשן וואס מאכן שיך, סנדלר'ן, יא. **וחוט של חרשים**, און די מעסער וואס חרשים, דער וואס מאכט חרש עץ, דער האלץ-שניצער, דער מענטש וואס מאכט טישלען, א טישלער, אה, טישלער. ניין, טישלער איז דער וואס איז א שולחני. אקעי, חרשים מיינט חרש עץ וחרש אבן, איינער וואס ארבעט מיט האלץ. **וקורנס של בסמים**, די האמער וואס איז געמאכט צו קלאפן בסמים. **וקישוטין**, וואס די אלע זאכן ניצט מען קיינמאל נישט אויסער די ארבעט.

דיון: פארוואס זענען די ביישפילן אלע כלי שמלאכתו לאיסור?

Speaker 1:

איך מיין אז מ'דארף דא צולייגן, א מוקצה מחמת חסרון כיס האט ער אויך אויסגערעכנט זאכן וואס איז א כלי שמלאכתו לאיסור און ס'איז מוקצה מחמת חסרון כיס, ממילא האט מען עס קיינמאל נישט ניצן נישט פאר די איסור. יא, א כלי שמלאכתו להיתר האט ער נישט אויסגערעכנט. א גאלדענע בעכער ניצט מען דאך צו טרינקען, מ'מעג ניצן צו טרינקען. אדער א טייערע ספר וואס איז אלט טויזנט יאר וואס ס'ליגט אין אן אוצר, ס'איז א ספר, אויף מ'וויל עס לערנען, ווייסט, לאמיר זאגן ס'איז געקומען צו אן אדם חשוב, וועט ער מן הסתם לערנען דערין. אבער א כלי שמלאכתו לאיסור, לאיסור טאר מען דאך עס נישט ניצן ווייל ס'איז אסור. פאר עפעס אנדערש גייט מען עס קיינמאל נישט ניצן ווייל מ'שוינט עס.

Speaker 2:

אזוי איז עס נישט מוקצה? אפילו לצורך דבר המותר? אפילו לצורך דבר המותר גייט ער עניוועי נישט, אויב דו זאגסט אז ער איז נאך מקפיד דערויף. ניין, אפילו ער וואלט שבת וואלט ער עס יא געוואלט, טאר ער נישט. ער האט א האנט אין דעם, ער איז מבטל זיין מוקצה מדעתו. ס'איז נישט אז ער איז מתיר פאר דעם.

Speaker 1:

אבער אסור לטלטל מיינט בעיקר לצורך גופו, אקעי, לצורך גופו, לצורך מקומו. אבער דא איז דאך א חלות, ס'איז דאך נישט קיין וועג עס צו ניצן.

Speaker 2:

אקעי.

Speaker 1:

אזוי אז נוצן מעג מען יא. אסור לטלטל מיינט ווען ס'איז נישט פאר די איסור. וואס מיין איך? ער וויל דיר זאגן לפי מה שהתבאר מקודם, בקשר פון די כלי שמלאכתו לאיסור, א דבר היתר, צו געבן פאר עסן פאר א קינד אויף די קארנערס. מיר האבן געהאט די קארנערס לאכול בהם אגוזים. יענע קארנערס, ווייל מ'נוצט עס אמאל דארט. אה, רייט, יא, איך בין מסכים.

דיוק אין דער סברא: וואס מאכט מוקצה מחמת חסרון כיס שטרענגער?

Speaker 2:

מ'קען נישט זאגן אזוי ווי יעדע כלי שמלאכתו לאיסור איז אויך דא אין דעם אז אמאל איז עס מלאכתו להיתר. אבער אזוי אזוויי א כלי שמלאכתו לאיסור וואס מ'נוצט קיינמאל נישט פאר עפעס אנדערש. ווייל די פוינט דא איז אז ס'איז מוקצה. ביז יעצט האב איך נישט געזאגט דאס ווארט מוקצה. אה, איך האב אפשר געזאגט דאס ווארט מוקצה. ווייל מוקצה טייטשט, די זאכן, ווען ס'קומט שבת, וועלן מיר זען, איז ער מקצה מדעתו. ס'איז ארויס פון זיין... ער גייט עס, אזוויי דו זאגסט, ווייל ער גייט עס קיינמאל נישט נוצן, ווייל ס'איז דאך נישט קיין שבת'דיגע זאך, ער גייט עס נישט נוצן, וועגן דעם איז עס אסור. נישט אזוויי די פריערדיגע זאכן וואס זענען אנדערש.

Speaker 1:

איך האב אפשר געזאגט אביסל אנדערש. ס'איז א כלי שמלאכתו לאיסור וואס איז מוקצה פון עניטינג עלס ווי די רעגולער תשמיש. רייט, ס'איז... רייט, די איסור דערפון איז נישט וועגן כלי שמלאכתו לאיסור. די איסור איז ווייל עני אנדערע תשמיש האט מען זיך אפגעזאגט דערפון, ווייל מ'שוינט עס, ממילא בלייבט עס א כלי שמלאכתו לאיסור וואס איז אסור אונז צו נוצן.

Speaker 2:

ניין, דו קענסט אפילו נישט זאגן אזוי, ווייל ס'איז נישט אז ס'בלייבט א כלי שמלאכתו לאיסור, ס'בלייבט מוקצה, ווייל דאס איז אויך די סארט מוקצה. דו מוטשעסט זיך כאילו ווייל... וואס איז אויב ער וויל נוצן די זאך פאר זיין אייגענע זאך? דעמאלטס איז עס נישט מוקצה. מאך עס אז ס'איז נישט מוקצה. ס'איז אוועקגעלייגט. מוקצה טייטשט אוועקגעלייגט. מוקצה טייטשט אוועקגעלייגט. מוקצה טייטשט אוועקגעלייגט. קומט שבת, מ'לייגט דאס אוועק. דאס קען זיין אז מ'גייט מיט דעם מיט אויב ס'איז אנגענומען אז די זאך...

מוקצה מחמת איסור — נר, מנורה, שולחן שעליו מעות, וכלים שנשברו

מוקצה מחמת איסור — דער רמב"ם'ס שיטה

Speaker 1:

מוקצה טייטשט אוועקגעלייגט. מוקצה טייטשט אז ס'איז אוועקגעלייגט. ס'קומט שבת, מ'לייגט דאס אוועק, דאס איז אוועקגעלייגט. קען זיין אז מ'גייט מיט דעם מיט... אויב איך האב שוין אנגענומען אז די זאך... דאס דארף מען וויסן, די שאלה פון די אויבערמאנטע...

סאו, ס'איז שוין אוועקגעלייגט. דו רעדסט פון עפעס וואס איז נישט אוועקגעלייגט, הייבט זיך שוין אן די שאלה. די שאלה איז פארוואס איז עס אוועקגעלייגט? ס'איז אוועקגעלייגט ווייל ס'איז חסרון כיס. אקעי.

דער רמב"ם'ס סיסטעמאטישע מהלך אין מוקצה

דער רמב"ם, אינטערעסאנט, ער האט זייער קלאר די מהלך. ער רעכנט אויס די זאכן וואס זענען נישט מוקצה, און דעם איז אינקלודעד לך תלישה ולך תלתה און מכין מיום חול על יום טוב און די אלע זאכן. און ער רעכנט אויס די סארט מוקצה. אינטערעסאנט. דאס הייסט, די זאכן וואס מ'נוצט נישט, אן אבן, איז נישט וועגן ס'איז מוקצה, נאר ווייל ס'איז גארנישט, ス'איז נישט. דאס הייסט, די מוקצה איז וועגן די חשיבות נוצט מען עס נישט. אן אבן נוצט מען עס נישט פארקערט, וועגן די חוסר חשיבות.

הלכה י: כל כלי שהוקצה מחמת איסור

ווייטער, זאגט דער רמב"ם נאך, **כל כלי שהוקצה מחמת איסור**, יעדע כלי וואס איז געווארן אפגעשיידט פונעם מענטש, איז געווארן מוקצה, ס'איז געווארן געלייגט אין די זייט, וועגן די איסור **אסור לטלטלו, כגון**, איז ער מסביר, **נר שהדליקו בו בשבת**, א לעכטל וואס מ'האט אנגעצונדן אין שבת, **או המנורה שהיה הנר עליה**, אדער די לאמפ, די מנורה וואס מ'האט געמאכט די לעכט, **או שולחן שהיו עליו המעות. אפילו שכבה הנר או שנפלו המעות, אסור לטלטלן**, מ'טאר עס נישט מטלטל זיין. פארוואס? **שכל כלי שהיה אסור לטלטלו בין השמשות**, א זאך וואס מ'האט נישט געטארט מטלטל זיין בין השמשות, **נאסר לטלטלו כל השבת כולה**, מ'טאר עס נישט מטלטל זיין גאנץ שבת, **אף על פי שהלך הדבר שגרם לו איסור**, אפילו די זאך וואס האט גורם געווען די איסור איז שוין מער נישטא.

דאס הייסט, ווי לאנג ס'איז געווען דארטן א נר, האט מען עס נישט געטארט נוצן בכל אופן. מ'האט עס נישט געטארט נוצן אפילו פאר א דבר שמלאכתו להיתר למשל. מ'האט נישט געטארט, ווייל רוקן א נר איז א שמא יכבה, אדער ס'איז א זאך וואס איז אסור צו נוצן, אדער געלט איז אסור צו ארומרוקן. ממילא, אפילו אויב מיט די נר קען מען טון, לאמיר זאגן א דבר המותר, אבער ס'איז נישט געווארן מותר ווייל ווען ס'איז געווארן שבת איז עס געווען מוקצה. ס'איז אוועקגעלייגט פון זיך. ס'איז אוועקגעלייגט. פארוואס פאלט עס אוועק? יא. און מ'זעט דא אויך אויטאמאטיש אז די אש אדער די מעות זענען עפעס וואס מ'איז נישטא קיין וועג עס צו נוצן שבת. די טייטש, למשל, ער וואלט נישט געזאגט אז מעות קען מען נוצן אפצואווישן די נאסע. ווייל ס'וואלט געווען אזוויי א מוקצה מחמת חסרון כיס. ממילא, נישט נאר דאס איז אסור, נאר די כלי אויף וואס ער ליגט איז אויך געווארן אסור.

Discussion: וואס מיינט "מוקצה מחמת איסור"?

Speaker 1:

וואס איז די טייטש אז ס'איז מוקצה מחמת איסור? ווייל ער וואלט נישט געטארט רירן די נר שבת. ווייל ער האט מיר נישט צו רירן א נר שבת וואס ס'איז א מוקצה. איי, פארוואס זאל ער נישט רירן א נר שבת? ווייל ס'וועט זיך אויסלעשן? ניין. זיי רעדן יעצט פון די מוקצה אליינס, און זיי זאגן אז ס'איז מוקצה ווייל ס'איז מוקצה. ס'איז א זייטיגע זאך. ניין, לכאורה נר איז דא א איסור פון מכבה אדער פון מבעיר צו זיין ביזי מיט א נר בשבת. שוין, רב, ס'דארף נישט געזאגט, אבער ס'זעט אויס אזוי. איך בין נישט מסכים. זיי האבן יא געלערנט, זיי האבן געלערנט, זיי האבן דא נישט געעפנט א טיר פארנט פון די נר. אבער איך מיין אז, איינער האט א זייער קערעקטער, ער האט אויסגעפיגערט אז ער וועג איז מער גערירט, ס'איז נישטא קיין איסור צו רירן א דבר האסור. איך מיין אז, פארשטייסטו איך זאג, גענצליך אליינס מוקצה מחמת איסור. באט האלט דיך פאר, ס'איז מוקצה געווארן מחמת די איסור. ס'זעט מיר אויס אז עפעס איז דא זאכן וואס א מענטש האט אין זין. ווען א מענטש צינדט א לעכט, פלענט ער נישט צו נוצן שבת. מחמת איסור מיינט נישט איסור שהיא איסור הטלטול. איסור מיינט איסור ההדלקה, אדער איסור השימוש, עפעס אזוי. און די זעלבע ביי מעות, I don't know.

די קשיא פון כלי שמלאכתו לאיסור

מ'דארף פארשטיין, ווייל בעצם יעדע כלי שמלאכתו לאיסור איז אפשר די זאך מוקצה מדעתו, ווייל ס'איז נאר געמאכט פאר איסור. מ'דארף וויסן וואס נר אדער מעות איז דען אזוי אנדערש ווי יעדע זאך וואס איז מלאכתו לאיסור. וואס מיינט אז ס'איז מלאכתו לאיסור? צו טון מלאכות איתן? וואס איז די איסור מדרבנן? וועלכע איסור איז דאס?

Speaker 2:

יא, מעות איז אזוויי... ס'איז נישט קיין כלי. ס'איז אן איסור מדרבנן.

Speaker 1:

אקעי, אקעי, אקעי. און וועלכע איסור? ס'איז אן איסור דרבנן? ס'מוז זיין עפעס אנדערש גייט דא פאר. איך טראכט אז מעות איז אפשר אזויווי אויך אסור אין כיס. מ'נוצט קיינמאל נישט פאר עפעס אנדערש ווי מעות. קיינער נוצט נישט מעות אפצואווישן די נאז. ממילא בלייבט עס מוקצה נאר פאר די איין זאך וואס מ'נוצט עס, אזויווי דאס איז איסור. ס'איז דאך א כלי שמלאכתו לאיסור, איז נישט נאר מיוחד פאר איסור. ס'איז אויך דא דערויף די אפציע צו נוצן פאר היתר. ממילא מעג מען עס נוצן. ס'איז נישט אזויווי א זאך וואס מ'נוצט קיינמאל נישט להיתר, אזויווי א לעכער וואס מ'נוצט אייביג פאר... וואס דאס הייסט מלאכת איסור בשבת. אלע געלט וואס מ'נוצט, וואס דאס הייסט מסחר בשבת, איז נישט נאר ער אליין אסור, נאר אויך די כלי אויף וואס ער ליגט. דאס פארשטיי איך. די לעצטע לעוועל פון די הלכה פארשטיי איך, אבער די ערשטע לעוועל איז עפעס מיסינג דא, איך בין נישט קלאר. מעות איז א כלי שמלאכתו לאיסור? א כלי שמלאכתו לאיסור מעג מען נוצן פאר עפעס אנדערש.

Speaker 2:

רייט, דאס זאג איך. מ'מעג זיך יא אפווישן מיט א שטיקל געלט שבת אויב מ'וויל, אמת?

Speaker 1:

און זיי האבן עס נאכנישט געהאט. קען זיין אז געלט איז א מחוסר כיס, אדער מאכן אזוויי... געלט איז דער כיס, אבער ס'איז נישט קיין זאך וואס מ'לייגט אוועק. ס'ווערט נישט רוואינד אויב מ'ווישט זיך דערמיט, לאמיר זאגן. אבער ס'ווערט נישט רוואינד, על כל פנים. מ'דארף נאך געטראכטן. עפעס איז מיסינג דא.

בסיס לדבר האסור – די שולחן און די מנורה

Speaker 1:

אקעי, אבער יעצט לעבן די עצם די הלכה, אז פון די שולחן שעליו המעות, רייט? נישט די מעות אליינס, רייט? די נר, נאכדעם די מנורה וואס די נר איז אויף דעם, און די שולחן וואס איז אויף דעם די געלט. דעמאלטס... יא?

Speaker 2:

יא. אפילו ס'האט זיך אויסגעלאשן און שפעטער אראפגעפאלן, די זאך איז געווארן אסור עניוועיס, רייט?

Speaker 1:

איך טראכט אז די כלי שמלאכתו לאיסור באופן זה, למשל א זאך וואס מ'האט געהאלטן אינמיטן טוחן זיין ווען ס'איז געווארן שבת, איז דאך די זעלבע זאך ווי א נר שהדליקו בו בשבת. ווייל בשעת ווען ס'איז געווארן שבת איז עס געווען עפעס וואס מ'טאר נישט... פארשטייסט איך מיין פרעג?

Speaker 2:

האלבוועגס. וואלט איך געפרעגט עפעס וואס מ'האט יעדע זאך וואס ער האט צוגעגרייט מיט א דעת אז שבת זאל ער עס נישט טויגן צו זיין.

Speaker 1:

זאגסטו ניין, אבער ער טראכט אז אויב ס'וועט אונטערקומען א דבר המותר וועט ער עס מעגן נוצן. אויב אזוי, וואס איז אנדערש ווי מעות אדער אנדערע זאכן? רייט, סאו עפעס איז דא something more going on here. אפילו שכבה, ער לערנט דאך נאך א זאך. דאס הייסט, א בסיס לדבר האסור, רייט? ס'איז די נעקסטע שטאפל, די נעקסטע לעוועל. רייט?

Speaker 2:

יא. ווייל ער טראכט אפילו יא. אפילו שכבה הנר, סאו די זאך אויף וואס מ'האט געלייגט א דבר האסור ערב שבת, ס'האט געברענט א פייער ערב שבת, אפילו שכבה הנר שאין עליו מעות, ס'האט זיך שוין אויסגעלאשן די לעכט, אז די געלט ליגט מער נישט דארטן, טאר מען נישט מטלטל זיין די כלי. פארוואס? שכל כלי שהיה אסור לטלטל בין השמשות, נאסר לטלטל כל השבת. יעדע זאך וואס מ'האט נישט געטארט מטלטל זיין בין השמשות, ווייל בין השמשות איז געווען, ער האט געהאט א לעכט, ער האט געהאט מעות, איז געווארן אסור פאר גאנץ שבת. אפילו הלך דבר שגרם לו איסור, אפילו די זאך וואס האט גורם געווען די איסור איז אוועקגעגאנגען, בלייבט אבער, ער האט זיך מייחד געווען מיט דעם ערב שבת, ממילא בלייבט עס אסור.

חומרא פון מוקצה מחמת איסור

Speaker 1:

סאו דאס טאר מען נישט מטלטל זיין לאיזה ענין, ער מיינט צו זאגן אפילו... בכל אופן. וואס הייסט בכל אופן? אפילו פאר א דבר המותר, די שולחן צו עסן דערויף. אבער וואס איז מיט די אנדערע אופנים וואס מ'מעג אפילו א כלי שמלאכתו להיתר?

Speaker 2:

אבער ער זאגט אז ס'איז א חמור'דיגער ווי א כלי שמלאכתו לאיסור, דאס איז עקזעקטלי וואס ער זאגט דא. אז ס'ווערט אזוי ווי א מוקצה מחמת חסרון כיס, ס'ווערט אזוי ווי די זאכן. ער זאגט נישט קלאר... ער זאגט "אסור לטלטל" מיינט אויף אלע אופנים כלל נישט.

Speaker 1:

אקעי.

הלכה יא: מוקצה מחמת מיאוס

Speaker 1:

אבל כלי שמיוחד למאוס, דאס איז... דאס איז מוקצה מחמת מיאוס, ס'איז אוועקגעלייגט. אבער דאס איז נישט קיין שלעכטע זאך אזויווי ווען א מענטש לייגט אוועק... לעכט איז עס אוועק פאר א גאנצע שבת, ס'איז סתם א דבר המאוס, לייגט ער עס אוועק. נישט אזוי שלעכט.

סיכום פון די דריי קאטעגאריעס מוקצה

Speaker 1:

סאו דערווייל האבן מיר געהאט מלאכתו להיתר, וואס מ'מעג אלעס טון; מלאכתו לאיסור, וואס מ'מעג טון אלעס אויסער לצורך גופו של כלי, לצורך עצמו של כלי, און מ'מעג עס מאכן מיושן די זעלבע הלכה ווי כלי שמלאכתו לאיסור, דאס איז די צווייטע קאטעגאריע; און די דריטע קאטעגאריע וואס מ'טאר גארנישט טון איז אדער אבן, א זאך וואס איז נישט קיין כלי, אדער א זאך וואס איז א כלי אבער ס'איז מוקצה מחמת חסרון כיס, אדער א זאך וואס איז מוקצה מחמת איסור. די דריטע קאטעגאריע, וואס מ'טאר גארנישט ניצן בכלל.

הלכה יב: כלים שנשברו – שבריהן ניטלין

Speaker 1:

זייער גוט. יעצט גייען מיר לערנען א נייע הלכה וועגן א כלי וואס האט זיך צובראכן בשבת און געוויסע חלקים פון די כלי קען מען ניצן פאר אנדערע זאכן. איז אזוי, **כל הכלים הניטלין בשבת**, כלים וואס מ'מעג ניצן בשבת, **שנשברו דלתותיהן**, וואס די טירן דערפון האבן זיך צובראכן, **כגון דלתות תיבה ומגדל**, א גרויסע שאנק, מ'מעג ארומרוקן א שאנק שבת, נישט קיין פראבלעם ווייל ס'איז זייער העווי, ס'האט זיך אראפגעבראכן דערפון די טירן, נישט קיין חילוק ווען ס'האט זיך אראפגעבראכן, **בין שנשברו בשבת בין שנשברו קודם השבת, מותר לטלטל אותן דלתות**. נישט אזוי ווי מיר האבן פריער גוזען אז א דלת פון א הויז, די גמרא האט געזאגט מ'מעג עס ניצן ווי לאנג ס'איז געווען אין די הויז, איינמאל ס'איז אראפגעבראכן איז עס נישט קיין כלי, אבער א דלת פון א כלי איז בטל צו די כלי, אויב די כלי הייסט מלאכתו להיתר הייסט די כלי אויכעט מלאכתו להיתר.

וכן כל הכלים הניטלין בשבת שנשברו, אדער די כלי האט זיך צובראכן, ס'האט זיך צובראכן בשבת, סיי ערב שבת, **שבריהן ניטלין**, מ'מעג ניצן די צובראכענע שטיקלעך דערפון.

Discussion: די קשיא פון מחט שנשברה

Speaker 1:

אבער דא וויל איך פארשטיין וויאזוי ס'שטימט מיט די מחט וואס האט זיך צובראכן. דארט האט די מחט דאך געמאכט אן עקסטערע קאטעגאריע, דא רעדט מען דאך פון די זאך, פון א כלי וואס האט זיך צובראכן. **והוא שיהיו עושין מעין מלאכה**, דאס איז נאר אויב ס'טוט נאך עפעס א מלאכה. מעין מלאכה מיינט כעין מלאכתו וואס ער האט געטון להיתר כולה?

Speaker 2:

ניין, די גמרא זאגט מעין מלאכתו אדער מעין מלאכה.

Speaker 1:

אקעי, סאו אפשר יענער... ער זעט אז ס'איז נישט ראוי למלאכה כלל. אבער פארוואס האט ער געמאכט אן עקסטערע שמועס וועגן דעם מחט, אויב ער זאגט עס דא קלאר? און נאך איז יענער מחט איז ער מער מחמיר. ער זאגט אז אפילו מ'קען עס יא נוצן, מ'קען עס טאקע נוצן ארויסצונעמען די קוץ, אבער מ'טאר נישט, ווייל ס'ווערט א כלי.

אפשר איז עס אנדערש, אז א מחט זעט אינגאנצן אויס כלי, אבער ס'ווערט א כלי. ער זעט אז ס'מאכט זיך א מלאכה.

שיעור בהלכות שבת: טלטול כלים שנשברו, כיסויי כלים, וטלטול על ידי דבר אחר

הלכה יב: כלים שנשברו – מעין מלאכה

Speaker 1: ניין, די גמרא זאגט מעין מלאכתו אדער מעין מלאכה. אה. אקעי, סאו אפשר יענער... עס זעט אויס אז עס איז נישט ראוי למלאכה כלל. אבער פארוואס האט ער געמאכט אן עקסטערע שמועס וועגן דעם מחט? אויב ער זאגט עס דא קלאר... נאך מער, יענער מחט איז ער מער מחמיר. ער זאגט אז אפילו מען קען עס נאך ניצן ארויסצונעמען די קוץ, אבער דו טארסט נישט, ווייל עס ווערט אויס כלי. אפשר איז עס אנדערש אז א מחט ווערט אינגאנצן אויס כלי? ער זאגט אז עס ווערט אינגאנצן אויס כלי? לאמיר זען, לאמיר לערנען דעם שטיקל, אפשר קען איך טראכטן א מהלך.

וכן כל הכלים המטלטלין בשבת שנשברו, אם הכלים יכולין לעשות בהן מעין מלאכתן, מותר. כיצד? שברי עריבה, שהשבר עדיין ראוי לכסות בו את פי החבית, כמו שאנחנו האבן שוין געזען אפאר מאל, אז מען פלעגט אזוי טון, אפברעכן א שטיקל חרס און ניצן פאר זאכן. **שברי זכוכית, לכסות בהם את פי הפך, וכן כל כיוצא בזה**, בלייבט עס נאך א כלי. עס טוט שוין נישט די אריגינעלע כלי, עס איז געווארן יעצט א כלי פאר לכסות בו את פי הפך. **אבל אם אינן ראויין למלאכה כלל**, דעמאלטס הייסט עס מער נישט קיין כלי, **ואסור לטלטלן**, אזויווי א זאך וואס איז נישט קיין כלי.

דיון: חילוק צווישן מחט און שברי עריבה

Speaker 1: סאו איך מיין דער נאדל איז, דאס הייסט נישט אז עס האט... ווייל דער מענטש האט געטראפן אז ער קען עס יעצט נוצן פאר א קוץ, מאכט עס נישט פאר א כלי. די זאכן דא, ס'איז אזא סדר אז א צובראכענע שטיקל חרס לייגט מען אוועק, די צובראכענע חרסות וואס מען ניצט פאר דעם מין כלים, פאר זאכן וואס מען דארף צושטאפן א באטל און אזוי ווייטער. אבער א נאדל וואס מען האט נישט עכט קיין יוז, און אה, ער קען עס יעצט נוצן פאר א קוץ, דאס מאכט עס נישט פאר א כלי.

שטימט? אזוי מוזטו זאגן, איך טראכט נאר, אפשר טוסטו אפ עפעס אנדערע סוד וואס אונז האבן נישט דיסקאווערט. דאס איז משמע.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: זייער גוט.

הלכה יג: כיסויי הכלים

Speaker 1: אקעי. נאך א הלכה. זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"כל כיסויי הכלים ניטלין בשבת, והוא שיש תורת כלי עליהם"**, אז די דעקל הייסט אויך א כלי. אבער אויב די דעקל הייסט נישט קיין כלי, נישט. און ער איז מסביר, **"או שיהיו מחוברים"**. נישט אז סתם א זאך וואס דו נוצסט פאר א דעקל, דאס מיינט עס. ער זאגט אז א זאך וואס איז צוגעבינדן געווען, מ'קען אפשר מסביר זיין די סימנים וואס ווייזט אז דאס איז א דעקל.

Speaker 2: זאל עס זיין, ווייל ער זאגט דאך שברי זכוכית לחסום בהן פי הפח.

Speaker 1: יא, ס'איז א כיסוי הכלי. אבער נישט דא. אפשר ווען ס'איז נישט גערעכנט נאך אלס א כלי איז עס הפקר. לאמיר זען, **כיצד? היה כלי מחובר לקרקע, כגון חבית שיש לה מינוי בארץ**, א חבית וואס איז קאנעקטעד צו די ערד, אז ס'ליגט באגראבן אין די ערד, **איז אזוי: אם יש לכיסוי שלה בית אחיזה**, דער דעקל וואס דעקט צו די חבית, אויב האט עס א בית אחיזה, **מטלטלין אותה**, ווייל די בית אחיזה מאכט עס פאר א כלי. **ואם לאו**, אזויווי מיר האבן געזען ביי די ספוג אז א בית אחיזה מאכט עס פאר א כלי. **ואם לאו**, אויב ס'האט נישט קיין דעקל, **אין מטלטלין אותה,** ווייל די חבית הייסט נישט קיין כלי מער, די חבית הייסט א... נישט די חבית, די כיסוי החבית.

דיון: פארוואס איז חבית הטמונה בארץ אנדערש?

Speaker 2: אבער וואס האט עס מיט דעם ווייל די חבית איז טמונה בארץ? שטייט יא אויס? ער זאגט נישט סתם א חבית.

Speaker 1: איך ווייס נישט, עפעס איז עפעס אנדערש. איך גלייב אז די מגיד משנה זאגט אז דאס איז א גזירה בעצם. על המלך חבית, די דעקל פון א חבית, איז דאך א כלי. ס'איז דאך די דעקל פון א חבית. אבער מ'האט אריינגעשטעקט די חבית אין די ערד, דעמאלטס אויב ס'האט נישט... די חבית הייסט מער נישט קיין כלי, ס'הייסט שוין מחובר לקרקע. מ'קוקט עס אן און מ'איז מחמיר ווייל בכיסוי הקרקע, וואס איז טאקע נישט קיין כלי, איז אזוי די דין, און מ'שטעלט צו דאס צו יענץ.

קשיא: סתירה צווישן תורת כלי און שברי זכוכית

Speaker 1: די רמב"ם זאגט עס אפילו, די רמב"ם'ס קעפל איז **כיסויי הכלים מותר לטלטלן שיש תורת כלי עליהם**. ס'איז ממש א פלא, ווייל ער זאגט עס גלייך נאכדעם **שברי זכוכית לחסום בהן פי הפח וכו'**. און ס'האט אויס תורת כלי. אבער די שבר, די תורת כלי מיינט נישט אויף די כלי, ס'מיינט אויף די כיסוי, רייט? די בית אחיזה, דאס האט ער געזאגט. די בית אחיזה מאכט פאר די כיסוי א דין כיסוי. פארדעם איז עס סתם א שטיקל האלץ, ס'איז נישט קיין כיסוי, מעגסטו עס נישט נוצן. ווייל כלי, ווייל ס'איז נישט קיין כלי, אזויווי מיר האבן געזאגט אז ס'איז נישט א כלי. דאס איז די לעצטע סתירה צו דעם חבית.

אפילו מ'לייגט עס אויבן אויף א חבית, ווי לאנג ס'זעט נישט אויס ווי א כלי, בלייבט עס אסור. איז דאס איז די טעם פארוואס אונז זענען מיר עס נישט פארענטפערט, ווייל מיר האבן געהאלטן אז בטלה דעתו אצל כל אדם. און דו קענסט מיר זאגן אזוי, ווען ס'איז א חבית וואס מ'רוקט ארום, מ'רוקט ארום די חבית מיט דעם, איז פשוט אז ס'איז א זאך וואס מ'נוצט. אקעי? עפעס אזא זאך.

כיסויי קרקעות

Speaker 1: בחיים, כיסוי הקרקעות. ווען ס'איז דא עפעס וואס דעקט צו א לאך אין די קרקע, **כגון בורות וחריצים**, וואס מ'לייגט אויף דעם א כיסוי, **איז אסור צו מטלטל זיין די כיסוי שלהם**, סיידן עס איז דא א בית אחיזה. אפשר ווייל דעמאלטס ווערט עס ווי א חלק פון די בנין, אפשר ווייל די כלי... ניין, די כיסוי הקרקעות איז... איך זאג דיר א גוטע זאך, דאס פארשטייט מען, ווייל ס'איז בכלל נישטא קיין כלי, אבער די כלי איז מחוברי קרקע. ס'איז אזוי ענליך. לאמיר אננעמען פון דא. אבער דו האסט א לאך, דו האסט צוגעדעקט די לאך מיט עפעס א ברעט. אבער דאס איז א ברעט, דאס איז אזוי ווי פארט פון די פלאר. ס'איז נישט קיין... אבער דא פארשטייט מען, ס'איז דא א בית אחיזה, ס'איז געמאכט אהערצונעמען. דא פארשטייט מען עס בעסער ווי ביי די חבית. אקעי. ס'איז די חבית, נישט סתם א חבית, א חבית וואס מ'האט איר געבויערט אין ארץ, וואס איז ווי דער געזאגט.

כיסוי התנור

Speaker 1: כיסוי התנור, וואס איז נישט... אפילו ס'איז דא א בית אחיזה. כיסוי התנור איז יא גרינגער, ווייל ס'איז א פשוט'ע כיסוי. לכאורה, הגם א תנור איז יא גרינגער, ס'איז א דבר המחובר לארץ, וואס ליגט אויף איין פלאץ, נישט אזויווי א חבית וואס מ'לעגט אין די וועג. **מותר לטלטלו.** ווייטער? אמממ, יא, נאך אביסל.

הלכה יד-טו: טלטול על ידי דבר אחר

Speaker 1: אקעי, זאגט דער רמב"ם אזוי, דער רמב"ם גייט דא זאגן עפעס א סארט היתר וויאזוי מ'מעג יא רוקן זאכן וואס בדרך כלל טאר מען נישט רוקן. זאגט ער אזוי, **שני דברים,** ס'איז דא צוויי זאכן, **אחד אסור לטלטלו ואחד מותר לטלטלו, והיו סמוכין זה לזה,** אדער איינס לעבן די אנדערע, **או זה על זה,** איינס העכער די אנדערע, **או זה בזה,** איינס ליגט אין די אנדערע אריינגעשטעקט, **באופן שבזמן שמטלטל האחד מהן מטלטל השני,** און מ'קען נישט רוקן איינס אן די אנדערע. איז אזוי, **אם היה צריך לדבר שמותר לטלטלו,** אויב די סיבה פארוואס ער נוצט, פארוואס ער רוקט דא זאכן איז ווייל ער וויל טאטשן די זאך וואס ער מעג מטלטל זיין, **מטלטלו,** מעג ער עס רוקן. ער דארף נישט מורא האבן אז ווען ער רוקט עס ווערט גערוקט די זאך וואס איז אסור, **אף על פי שהדבר האסור מיטלטל עמו,** ווערט גערוקט צוזאמען מיט אים. **אבל אם היה צריך לדבר האסור,** וואס ער וויל דא, ער וויל דא רוקן די דבר האסור, העלפט נישט דאס וואס ס'ליגט לעבן א דבר המותר. **לא יטלטלנו אפילו עוסק בדבר המותר.**

ביישפילן: פגה בתבן, חררה על גחלים

Speaker 1: כיצד? ער איז מסביר. **פגה** א יונגע פרי, וואס איז אכילה פגה, עפעס א פרי וואס איז נאכנישט גענוג געצייטיגט, באהאלט מען עס אין תבן אז ס'זאל זיך ענדיגן צייטיגן. און תבן איז א דבר שאינו כלי, איז א זאך וואס איז מוקצה מחמת גופו, ער וויל אבער עסן די פגה. אדער אן אנדערע פאל, **חררה,** א קיכל, **שהונחה על גבי גחלים,** וואס די גחלים איז מוקצה, אש, שלהבת, איז מוקצה, אבער די חררה איז מותר. איז אזוי, ער וויל דאך אבער עסן די פגה, ער וויל עסן די קוקי, אדער ער וויל עסן די פרוכט.

תא חזי, מען מעג נעמען א כיסוי קרקע, וואס מיר האבן שוין פריער געלערנט אז מען מעג, ס'איז א כלי שמלאכתו לאיסור וואס מען מעג נוצן צו איינשטעקן זאכן, **ונוטלן,** ער נעמט די פגה, **אף על פי שהתבן והגחלים נעים עמהם בשעת נטילה,** אפילו ס'רירט זיך בשעת ווען ער נעמט עס מעג מען.

לפת וצנונות הטמונים בעפר

Speaker 1: וכן לפת וצנונות, וועדזשטעבלס וואס איז איינגעגראבן אין די ערד, אזוי ווי פאטעיטאס, מערן, **שהטמינם באפר,** די מוקצה איז א חלק מגולה, און א חלק פון די לעטוס, סארי, מ'רעדט נישט דא אזוי ווי ווען ס'וואקסט, ווייל דעמאלטס איז דא א חשש פון תולש, מ'רעדט דא ווען מ'האט עס באהאלטן, אז ס'זאל זיך האלטן פריש, אזוי ווי די פגה **שהטמינם,** יא, **באפר,** נישט באור, ס'ליגט אין די ערד און ס'האלט עס קאלט, עניוועי.

המוקצה שחלקו מגולה, דאס הייסט ווען ס'איז באדעקט, ווען ס'איז באדעקט קען מען דארפן ממש רירן די ערד, ס'איז דאך א תולדה וואס מ'וואלט נישט געטארט. וויבאלד מיר זענען עס מגלה, **ער שטעמט אים בשבת בעודן שלם,** מעג ער עס אנכאפן בשבת ביי די בלעטל, **ואף על פי שהעפר נע ונד,** אפילו אז די עפר רירט זיך.

באמערקונג: נטילה מיינט אפילו רירן

Speaker 1: ס'איז אינטערעסאנט, דא זעט מען זייער קלאר אז נטילה מיינט נישט ממש טראגן, ווייל ווען די רמב"ם האט אין די הקדמה געזאגט ער גייט ארומרעדן פון טראגן זאכן, דאס מיינט אויך אפילו נאר רירן אביסל זאכן, מ'האט געמאכט אזא לא פלוג, עני רירן. אדער א סאדל רירן.

Speaker 2: אבל מותר לככר או תינוק אגב עפר או אגב הקורה, יא, ס'ליגט א יונגל אויף א קורה, אדער דו זאגסט די פארקערטע, אבער דו ווילסט נוצן די קורה. אז ער וויל עס נוצן מיט א תינוק. א תינוק העלפט זיך נישט אז די קאסטן איז אין די... דער אלעזר קורא תינוק. פארוואס? ווייל ער ווערט צו די זאך. אקעי.

Speaker 1: סאו לאמיר גיין ווייטער, וואס מען מעג מטלטל זיין על ידי דבר אחר. ווייל מען מעג מטלטל זיין, למשל א מאור הגמאות וואס איז צוריקגעזאמלט ארום, איז דא דא אפשר אן ענליכע זאך, ווען א קינד האלט א מוקצה זאך און דער טאטע וויל אויפהייבן זיין קינד. עס איז שוין אביסל אנדערש, ווייל הייבט אויף די קינד הייבט ער אויטאמאטיש אויף די זאך וואס די קינד האלט. אבער דאך הייסט עס טלטול מן הצד.

Speaker 2: טלטול על ידי דבר אחר.

Speaker 1: טלטול על ידי דבר אחר, יא.

הלכה טז: נוטל אדם את בנו

Speaker 1: נוטל אדם את בנו שיש לו אבן בידו. אפילו די קינד האלט אן א שטיין. אבער קען זיין א קינד וואס וויל נישט די טאטע זאל אים אויפהייבן? יעדע קינד איז אזא אמת. ניין, אבער איך זאג פון די לשון, אסאך מאל די לשון פון די חז"ל איז אזוי ווי אז... די לשון גיבט ארויס פארוואס זיי האבן געזוכט די היתר, אבער דא איז נישט דא עפעס אן עקסטערע היתר, מען מעג אזוי ווי מען מעג יעדע על ידי דבר אחר, גייטס? אזוי ווי די פריערדיגע הלכה איז געווען, סמוכין זה על זה, אוחז בזה וזה עולה עמו, דא איז דאך אויך אזוי די קינד. סאו די קינד דארף נישט האבן קיין גרעסערע היתר ווי וועדזשטעבלס מיט זאמד.

דיון: פארוואס איז דער לשון "נוטל אדם את בנו"?

Speaker 1: פון די לשון איז אביסל משמע אזוי, אבער ס'איז נישט אזוי, ער וויל נאר זאגן די חידוש פון די צווייטע זאך, אויב לויט דינר, די חומרא וויל ער זאגן. אבער אויב די קינד האלט אין האנט געלט, איז דא אן איסור. ס'קען זיין אז דאס איז ערגער, ווייל פריער רעדט מען אז ער נעמט איין זאך און די אנדערע זאך ווערט ממילא אגב גערוקט, אבער דא הייבסטו ממש פיין די זאכן אויף. אויף דעם איז דא וואס זאגן אז מען דארף צוקומען צו א גוי וואס איז א תינוק וואס האט די גויים מסוכן אז מ'הייבט אים נישט אויף. א בעיבי, איך מיין צו זאגן אז ס'איז א גרויסע צורך וואס חז"ל האבן מקיל געווען, נעבעך, די קינד.

Speaker 2: יא, ס'איז דא אסאך, און מ'רעדט זיך אויך איבער אופן וואס מ'קען נישט ארויסגעבן און זאגן די קינד, אדער געבן אזא קלאפ ארויסצושטעלן פון די קינד. העלפ'ס מיט דערווייל, איז א בעיבי.

Speaker 1: יא, די קינד סטאקט מיט די—

טלטול מוקצה: קינד מיט א שטיין, כלכלה מיט פירות, און בסיס לדבר האסור

קינד וואס האלט א שטיין — היתר פון חשש חולי

אויף דעם איז דא וואס זאגן אז מ'דארף צוקומען צו די גוים, וואס א תינוק וואס האט א גוים איז מסוכן, הייבט מען אים נישט אויף. ס'איז מסוכן? א בעיבי, איך מיין צו זאגן אז ס'איז א גרויסע צורך וואס חז"ל האבן מקיל געווען, נעבעך די קינד.

יא, ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל מ'רעדט דאך אויך אז מ'קען נישט ארויסגעבן און זאגן פאר די קינד, אדער געבן אזא קלאפ ארויסצושטיין פון די קינד. העלפט עס ביי אזא בעיבי? יא, די קינד איז סטאק מיט זיין... חז"ל האבן אויך געזאגט אז די שטיין קען נישט ווערן אזוי ווי די קינד'ס טוי, וואס מ'איז מוקצה מחמת גופו. אויב איז עס עפעס א שטיין וואס די קינד האט מיוחד געווען, און דאס איז זיין בערעלע שטיין, יא, אזוי ווי איינער האט א דאל, איז דאך אויך מותר. פונקט האלט ער א שטיין. מעג מען אים אויפהייבן ווייל ס'הייסט טלטול מן הצד. זאגסטו אז דאס איז אפילו מער ווי טלטול מן הצד, ווייל טלטול מן הצד מיינט אז מ'נעמט די מאיער און ס'קומט מיט אביסל זאמד. דא האלט ער עכט א זאך ממש, ס'האלט אראפ די זאמד. דא הייבסטו דאס אויף.

דער מגיד משנה'ס פירוש: חשש חולי

אזוי זאגט די מגיד משנה. די מגיד משנה טענה'ט אז מ'איז מקיל וועגן די גוים זאך, און ער רופט עס חשש חולי. איך מיין אז דא זעט מען זייער קלאר אז חשש חולי פון די גמרא קען מיינען א יונגל, א בעיבי, דארף מען אים אויפהייבן. ס'איז נישט אז מ'האט געזען אז א בעיבי זאל קראנק ווערן ווייל מ'האט אים נישט אויפגעהויבן. אפשר די חשש חולי מיינט נישט אז די קינד גייט קראנק ווערן, אויב גייט מען זאגן אז א טאטע זאל נישט אויפהייבן זיינע קינדער, די נושא פון אויפהייבן א קינד איז א נושא וואס האט צוטון מיט חולי. איך וואלט געטראכט אפשר אז דאס איז א חולי, אבער איך האב געטראכט אז דאס איז געגוג אן אוממענטשליכקייט, א טאטע זאל נישט אויפהייבן זיין זוהן.

דער דין פון דינר – ראיה אז עס איז נישט ממש חשש חולי

יא, אבער איך זאג, קוק, די נעקסטע שטיקל איז "לאו לדינר". ווען ס'וואלט געווען עני חשש חולי, וואלט דאס נישט געווען שייך. ס'איז נאר א זאך וואס איז שייך דערין א מציאות פון חולי. ביי א קינד, חולי איז נישט ביי די פאל. אבער א דינר האט מען מחמיר געווען. ביי א דינר, אויב א קינד האלט אין זיין האנט געלט, דעמאלטס טאר נישט די טאטע אויפהייבן די קינד. פארוואס? ווייל "שמא יפול הדינר ויטלנו האב בידו". א דינר איז דאך א טייערע זאך, א חשוב'ע זאך. אזוי ווי מ'האט געלערנט לגבי עצמות של מתים עטליכע מאל, אז עפעס א זאך וואס איז חשוב האט מען מורא אז מ'וועט עס ארויפנעמען, גייט מען עס אויפהייבן. דאס איז לגבי איסור טלטול. ס'איז קיין דינר מיינט טאקע דוקא דינר, אבער למשל א קינד האלט א קוואדער אין זיין האנט, אבער ער טאר נישט הייבן א קוואדער. מען האלט א הונדערטער.

דיסקוסיע: וואס איז דער גדר פון "דינר"?

און סתם געוואונערט, ווערט א דינר אמאל גוט זיין? איך ווייס נישט, איך טראכט צו דינר מיינט צו זאגן ווען ס'איז געלט, ווייל געלט איז א זאך וואס איז א דעתא דאינשי, אדער ער מיינט צו זאגן עפעס וואס איז חשוב. פשט איז, עס מיינט אז געלט. דו ווילסט וויסן איבער א פנינה אויך? א אבן איז דאס אויך ווערט א פנינה. אן דעפסט, וועלכע וועלכע זאגן א דינר, איז עפעס חשוב. און מיינט עס זאגן חשוב? סתם, ביי ווייל א בעבי שפילט נישט מיט מויער, road און שפילט מיט א דינר. אזוי ווי א מדבי. אבער מיט בייעסט, אהא. אקע, מסתם אין כלל אין דער זמן פון דער מישנעס זענען מסתם אפי רוב מטבי'ס געווען, און מען האבן געלט געווען מטבי'ס, כדי שויפסו שוין געווען מיט פאפירן און געלט אזוי שטייט. איך האב קיין פאפירן, און בימוד ס'מיינט דיך ס'ברענגט ארויס, אבער דאס איז א סטאר דינק. און זאך נישט געווען א אנדערע דינק.

שטיין וואס פארשטאפט א לאך אין א כלי

און אונז ווייסן שוין אז די שטיינער זענען געמאכט אנצופילן לעכער, און די חביות, און די כלכלה. אבער די שתר מנקב שלב האבן האט אריינגעריקט א שטיין צו פארקאווערן די אפענע בעסקעט, צו מאכן די לאכ אין די בעסקעט, און די שטיין ווערט אזוי ווי א וואנט, ס'ווערט א חלק פון די כלכלה.

דער דין פון כלכלה מלאה פירות מיט א שטיין

אזוי ווי אונז האבן געלערנט אין הלכות חמץ, האבן אונז געוועגט אזא מיין הלכה, אז איינער האט א... יא דארטן איז דער הויבסטער, דא האט מיך כזיות אויף איין פלאץ, א פלאץ וואס האט א לאך, און עניטינג וואס מ'לייגט אריין, ווערט א חלק פון דער כלכלה. יא... **הויותו הכלכלה מלאו פירות**, וואס טוט זיך אזוי, איז דא א קארבא א בעסקעט פול מיט פירות? וואו אפר מ'טאך א פירות, עס איז אויך דא דארטן א שטיין. איז אזוי, זעהס די שאלה צו מען מעג טראגן די כלכלה, טראגן די בעסקעט וואס די שטיין, ווען די גייסט טראגן, גייסט אויך טראגן א דבר אסור.

איז, **אוימהוי פירות רעטיף**, אויב זענען זיי ווייכע פירות, עס זאל נישט קענען געהעריגע עסן, דאס מאכט נישט שמוציג. **נוטל אותה כמו שהיא**, זאל ער נעמען די כלכלה אזוי ווי ס'איז, און ער דארף עס טראגן פון איין פלאץ צום צווייטן זאל ער עס טראגן. פארוואס דארף ער נישט טון? פארוואס? ווייל לכאורה וואלט ער געקענט זאגן, איך וועל דיר געבן אן עצה, גיס אויס דיין באסקעט, נאכדעם די שטיין האט זיך אויסגעגאסן, און נאכדעם לייג צוריק אריין אין די באסקעט די פירות אליין. סאו דאס איז... אזוי איז טאקע די הלכה, ער זאגט עס נישט זייער קלאר, אבער אזוי איז די הלכה.

דער טעם: במקום הפסד לא גזרו

סטאטש אזוי, ווען ס'איז דא א פראקטישע עצה אז דו זאלסט נישט דארפן טראגן אן איסור צוזאמען מיט דיין היתר, איז דאך זיכער אז פארוואס זאלסטו טראגן די איסור? דו קענסט דאך טרעפן א וועג עס ארויסצונעמען. זאגט ער, דעמאלטס וועסטו נישט האבן קיין ברירה, ווייל זאלסט נעמען די כלכלה ווייכע פירות, און למשל ארויסנעמען איינס אויף אמאל און אראפלייגן אויף אן איידעלע פלאץ און צוריקלייגן, איז שוין א גרויסע טירחא, און דאס האט מען אים נישט מחייב געווען. שמע מינה, ער וועט ארויסוואָרפן די פירות, תנפץ בקרקע, אז עס ווערט שמוציג, און במקום הפסד לא גזרו. במקום הפסד האט מען נישט גוזר געווען.

דיסקוסיע: וואס איז דער גדר פון "במקום הפסד"?

ער איז מפסיד זיין קארב טרויבן. ניין, אבער מ'רעדט הייסט באופן ווען ער קען נישט עס טון אויף אן אנדערע וועג. סטאטש אפילו א ווייכע, דאך רעדט מען באופן ווען ער קען נישט. יא, אבער איך מיין מיין שאלה איז צו מ'זאגט אז ער דארף זיך נישט מטריח זיין דערויף, אזוי ווי ווען ער קען עס געבן א גיס ארויס אויפן פלאר מיט איין מאל, אקעי, ווערט טוסם, קען מען נישט. אבער מ'זאגט אים נישט ער זאל ארויסנעמען איינס אויף אמאל און ארבעטן שווער, וואס נעמט אים דארט צען מינוט. איך ווייס נישט, מ'דארף טראכטן אדער וואו. אבער מ'רעדט ממש ווען ס'איז נישט שייך.

במקום הפסד לא גזרו. וואס הייסט דא מיט די טירחא וואס מ'קען רעדן? וועלכע טירחא? ער האט נישט, ער קען נישט אויסגיסן. מ'רעדט באופן ווען ער האט נישט. אבער אויב האט ער יא, ער קען עס אויסלייגן אויפן טיש. איינס אויף אמאל, נישט אויסגיסן, נאר ארויסנעמען. די ווארט איז ווייל ס'איז זייער ווייך, ס'גייט זיך צוברעכן פון די גיסן. ביזן טיש דארף ער עס מטלטל זיין. דארף ער עס נישט מטלטל זיין. מ'רעדט דאך אז ס'ליגט ביי די זייט. אויב ס'ליגט לכתחילה ביי די טיש, און והוא הדין. מ'רעדט באופן ווען ער קען נישט, זאגסטו. ניין, איך קראץ זיך אז דו זאגסט אז מ'דארף נישט מטלטל זיין. ס'איז מטלטל זיין. די מטלטל זיין איז דאך די זאך. ס'איז דאך אן אופן אז ער קען אהינברענגען א גרויסע קלקול. איבערלייגן איינס אויף אמאל און נאכדעם אויסגיסן, עס וועט אים דויערן א שעה די שפיל. דארף מען וויסן, ס'איז דא דא א...אויסער העפסק איז אויך דא דא א ענין אז אונז ווילן אים שטופיל מטריח זיין. עס פארשטייט נישט זייער קלאר, אבער...אקעי.

איינע דעיס איז אלץ אזוואי זאכן פון זייער דיטעילד קעיסעס וואס די גמרא אין דראמען ברענגט, אזוי ווי אונז רעדן א גאנצע צייט. דו ווילסט טרעפן כללים און מען עס פארשטייט זיך אז עס האט זיך גערעדט אויף א אופן וואס מאכט סענס, אבער...נען, עס שוין אזייער גוט.

חבית ששכח אבן על פיה – שכחה איז נישט בסיס

חבות ששכן אבן על פיהו...ער האט א חבות, א ווילדע ווין, אבער ער האט געלייגט א שטיין אויבן פון א קובע צו וואס, ער האט עס פארגעסן. ער איז...מתל צוד, אויב ירנפלית, קען מען אביסל רוקן די חבות, און רוקן אויף די זייט אז די שטיין זאל אפפאלן, וואלט מען קענען נעמען ווין. ער זאגט אז די חבות הייסט נישט יעצט א בסות לדבר אסור, ווייל דער שכח. דעי עוון איז א מקצה פארוואס ווילסער נישט קענען דעקל חבות, עס זאל שרייען. א זאך וואס איז נישט חשוב, פאר גארנישט פארשטייען. אגב, די נוצפסט יעצט פאר צודעקן די חבות. ער האט עפעס א נוץ יעצט. דאס העלפט נישט. ווײלע, מעג מען עס טויטל זיין אין א צייט, בעיסיקלי. אראפרוקן די חבות אין דער שטייל. ווייל ער זיגט אז דער ווארט איז דער שכח. ווען ער לייגט עס דארט, ווערט עס אסור, ווייל ער עס געלייגט. אבער עס איז שכח. ער האט נישט אין זוהן געהאט אז דער שטיין זאל זיין דארטן שבות. אקיי.

ווען מטה על צידה איז נישט מעגליך

וואס טוט זיך ווען ער קען עס נישט געבן א ווארף אראפ דורך עס רוקן אויף דער זייט? ווייל הוסר בענער חבות, ס'ליגט צווישן אנדערע חבות. און אז ס'גייט פאלן, גייט ס'פאלן אויף אנדערע חבות. אדער עס וועט מאכן שעדן. מעג ער עס יא אויפהייבן מקביא על עמכם אחר ועבן עליה, זאל ער מעג ער עס טראגן נאר וויפיל ס'פעלט זיך וויכטיג אויס. זאל ער נעמען די פאס און עס טראגן צו א ווינקל...אה, ס'איז אינטערעזאנט.

דער כלל: מ'דארף טון ווי ווייניגער טלטול

במטה על צידי אווינער פערד, זאגט מען אזוי, אז עס הייסט נישט ממש אבותל דבר עס ומען זאלט בכלל נישט טאן און רוקן. אביסל מעג מען עס טרוקן געגוג אויף אראפצוואוארפן די שטיין, ווייל עס איז דא א צורך אויף דעם. אבער ממש ארומטראגן מעג מען נאר וועט עס איז דא א גרעסערע צורך, וואס עס איז נישטא קיין עצה. ווען עס איז נישטא די עצה פון מתה על צידי, אז דעמאלטס איז מימטער מער. דעמאלטס איז מימטער אז ער מעג עס אויפהייבן און טראגן צו א פלאץ וואו ער קען עס אראפווארפן, און דארטן אראפווארפן. ווייל ווען די ווארט איז נישטא שכחה, מאכט עס בכלל נישט פאר א בסיס לדבר האסור. נאר א גמרא זאגט אויף א בסיס לדבר האסור מעג מען טון אביסל.

Again, we're trying to make rules, and I think that's a practical knowledge. מ'דארף טון ווי ווייניגער טלטול פון דברים האסורים מיט טלטול. אויב מ'קען נישט, זוכט מען א וועג. ס'איז זייער פראקטיש, ס'הייבט זיך נישט אן פון הלכות, פארשטייסטו וואס איך זאג? מ'רעדט פון די מעשה, נישט פון די מוסר השכל פון די מעשה. יא.

מעות על הכר — שכחה vs. הניח

מ'ברענגט אן ענליכע זאך, אז איך האב א **מושב על הכר**, איינער האט איבערגעלאזט געלט אויף זיין קישן, ער זאל קענען האבן זיסע חלומות. **וצריך לכר**, ער דארף יעצט שלאפן אויף די קישן, **ונוער את הכר והן נופלות**, זאל ער עס אראפווארפן. ולכתחילה זאל ער עס נישט ממש אוועקטראגן, נאר אראפווארפן. **אבל אם צריך למקום הכר**, אויב ס'וועט נישט העלפן די אראפווארפן, ווייל למשל ס'וועט ליגן אויף די... דארטן דארף ער שלאפן. ווען די כר ליגט סתם אזוי, געבסטו עס א שאקל אראפ, און נאכדעם לייג דיך ערגעץ אנדערש, נישט דארטן וואו די געלט ליגט. אבער אויב דו גייסט דארפן דאס די פלאץ, **נוטל את הכר**, מעג ער יא נעמען די כר מיט די מעות, און עס אויפשאקלען די מעות ערגעץ אנדערש.

ווען מען האט עס בכוונה אהינגעלייגט — בסיס לדבר האסור

די אלע לאכענען איז ביי שכחה. **אבל המניח מעות על הכר**, ער האט עס אראפגעלייגט ווייל ער האט געוואלט ס'זאל זיין דארט, **הרי זה מרבה חפצים, הרי אלו אסורים לטלטלן**. ווער איז דא אסור לטלטלן? ווייל אפילו די מעות זענען שוין נישט דארט, טאר מען נישט מטלטל זיין די כר, אדער די חפץ אליין ווערט א דבר האסור? ס'שטייט אין נ"א בסיס לדבר האסור.

חילוק צווישן חבית (שכחה) און כר (הניח)

איך מיין אז די ווארט וואס דו האסט געזאגט פריער איז, ווען די פאס אליין איז מותר, ס'איז נישט קיין בסיס לדבר האסור, ער האט נאר א פראבלעם אז ס'איז דא דארט א שטיין, דעמאלטס זאגט מען ער זאל טון ווי ווייניגער, ווייל למעשה רוקט ער די שטיין על ידי דבר אחר. אבער ווען ס'איז געלייגט דוקא, איז די גאנצע חפץ, ס'איז נישט על ידי דבר אחר, ס'איז ממש א נייע מוקצה. וואס הייסט א בסיס לדבר האסור? וואס איז א מוקצה? אבער מ'דארף פארשטיין, בסיס לדבר האסור ווערט חמור אזוי ווי א כלי שמלאכתו לאיסור, ווערט די איסור פון די שטיין אליין, ס'ווערט אזוי ווי מוקצה מחמת איסור.

הלכות מוקצה: בסיס לדבר האסור, פירות אסורים, ותרומה

בסיס לדבר האסור — המשך

ווייל אויב נישט וואלט מען ווייטער געמעגט לצורך גופו, לצורך מקומו וואלט מען געדארפט מעגן. נאר בסיס לדבר האסור ווערט א הארבע מוקצה, ס'ווערט אזוי ווי די דבר האסור, מ'קוקט עס אן ווי די שטיין אויף וואס ס'ליגט. אזוי ווי די שטיין, יא. אויב די שטיין... חידוש, ס'ווערט ממש אפילו ווען די שטיין ליגט שוין נישט דארט, באקומט עס די דין פון די שטיין, ס'ווערט א הארבע מוקצה. מ'קען הערן.

אבן שבקריוה — שטיין אין א פרוכט-שיסל

ווייטער, **אבן שבקריוה**. קריוה איז א סארט פרוכט, וואס איך מיין אז א מעלאן, נאך וואס מ'נעמט ארויס אלע פרוכט פון די מעלאן אדער פון די קענטעלאופ, האט ער א הארטע זאך וואס דו קענסט נוצן אלס א שיסל. און אבער ס'איז דא, ווען דו ווילסט שעפן וואסער דערפון, גייט עס קומען שווימען אויף די האריזאנט, אויף די אויבערפלאך פון די וואסער. סאו כדי ס'זאל איינזינקען און מ'זאל קענען שעפן, לייגט מען אריין א שטיין ס'זאל מאכן העווי, אז מ'זאל עס קענען נוצן ווי א שיסל צו שעפן.

איז אזוי, **אם ממלאין בה ואינה נופלת**, אויב די שטיין איז אריינגעלייגט, די מענטש האט עס געמאכט ווי א פראפעשאנאל, ער האט אריינגעלייגט די שטיין באופן אז ס'זאל נישט פאלן, **הרי היא כמידתה של קריוה**, ווערט די שטיין אנגעקוקט ווי א שטיקל פון די פרוכט וואס מ'האט געמאכט פאר א באטל, **ומטלטלין אותה. ואם לאו**, אבער אויב ס'איז אזוי געלייגט אזוי פראזעווואריש און מ'דארף זיך ארומשפילן מיט די שטיין יעדע מאל, **אין מטלטלין בה**, ווייל מ'קוקט נישט אן ווי די שטיין איז בטל געווארן צו די באטל, און ער טאר נישט מטלטל זיין.

זייער גוט.

בגד שאבדה בו אבדה — בגד אויף א קנה

בגד שאבדה בו אבדה, ער האט אויפגעהאנגען א בגד, ער האט געלייגט א בגד אויף א קנה, אויף א שטיקל האלץ, אויף א שטיקל צווייגל, whatever, שטרוי. נישט קיין כלי. ווייטער די אלע הלכות רעדט מען דאך... וואס די קנה אליין איז מיר נישט קיין כלי פאר, יא, דאס איז אן אנדערע כלי וואס מען טאר נישט מטלטל זיין. איז אפילו ווען ער גייט אראפנעמען די בגד, גייט זיך די קנה אביסל רירן, מעג מען, ווייל ס'איז דרך אחר, אזוי ווי מיר האבן געזאגט אז מען מעג. ער מיינט נישט צו רירן די קנה.

פירות שאסור לאכלן — טבל און מעשר

איז מיר גייען לערנען נאך הלכות מוקצה. זאגט דער רמב"ם אזוי: מיר האבן געלערנט אז מען טאר נישט אין שבת געבן מעשר. מעשרן און תורם זיין. איז אזוי, **פירות שאסור לאכלן, כגון פירות שאינן מעושרים**, פירות וואס איז אסור לאכילה ווייל ס'איז נישט גע'מעשר'ט, איז טבל, אדער אפילו ס'איז נאך טבל מדבריהם, אפילו חיוב המעשר איז מדבריהם, נאר מדרבנן איז מען נאך חייב.

למשל, וואס? דמאי.

אבער דמאי האט ער געזאגט מעג מען יא נעמען שבת.

ניין, נאר לצורך גדול. וואס איז געוווען די הלכה מיט מעשרן...

דו מיינסט גייען יעצט זאגן דעם דין פון דמאי דא אין די סיפא?

איך רעד וועגן מעשר מדבריהם.

אהא. וואס מיינט מעשר מדבריהם? געוויסע פרוכטן וואס זענען א ספק.

דאס הייסט, וועלכע זאכן?

אה, וואס זענען נאר מדרבנן דארף מען תרומה. **אדער מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו**, אדער וואס מען האט נישט גענומען מעשר ראשון, מען דארף נאך נעמען תרומת מעשר. **אדער פירות וואס איז תרומה טמאה**, ס'איז אסור לאכלן ווייל ס'איז תרומה טמאה. **אדער פירות וואס זענען נישט ראוי צו עסן, וואס איז מעשר שני והקדש שלא נפדו כהלכה, אסור לטלטלן** ווייל ס'איז נישט ראוי לאכילה, איז עס אויך אסור לטלטלן.

ס'איז נישט קיין כלי, און די איינציגסטע זאך וואס ס'איז ראוי איז עסן, און מען עסט עס נישט, איז עס אזוי ווי א שטיין וואס מען האט גארנישט וואס צו טון דערמיט.

די סארטן אסור באכילה אלס נישט גע'מעשר'ט מדרבנן וכדומה.

דמאי — ראוי לעניים

אבער א דמאי, אגב ס'הייסט אויך עפעס וואס מען דארף נאך מעשר'ן מדרבנן, ווייל אונז קוקן עס אן ווי ספק מעושר, אבער הואיל ויש דין אין דמאי אז עניי העיר אוכלים, מען קען עס געבן פאר עניים ולויים.

מעשר שני שלא הוסיף חומש

"וחייב במעשר שני והקדש שפדאן, אף על פי שלא הוסיף חומש, הרי אלו פדויים." ס'איז יא אויסגעלייזט, נאר ס'איז נישט געווען אינגאנצן כהלכתן.

וואס טייטשט נישט כהלכתן?

נישט אזויווי די פריערדיגע פאל ווען ס'איז ממש נישט געווען כהלכתן, ווען ס'איז נישט גוט אויסגעלייזט. נאר מ'האט נישט געטון די מצוה, די הידור, צו לייגן א חומש. ס'איז דא א חיוב צוצולייגן א חומש צו די געלט. ס'איז נישט מעכב, ווייל מ'מעג עס שוין עסן. צוצולייגן א חומש צו די מעשר שני. אויב מ'האט דאס נישט געטון, אפילו די חכמים זאגן אז ווילאנג דו לייגסט נישט צו די חומש, לכתחילה זאלסטו עס נישט עסן, אדער איך ווייס, ס'איז א קנס, אבער ס'איז יא מותר לטלטלן. ס'איז א מעשר שני והקדש וואס מ'האט נישט אראפגענומען חומש.

די פוינט איז אז ס'איז מותר באכילה. דאס איז די ווארט. פון דעם שטייט אזוי ווי דמאי, וואס איז ראוי לאכילה.

ניין, דמאי איז א חידוש וואס איז נישט ראוי פאר דיר אבער ס'איז ראוי פאר א צווייטן.

אבער דאס קענסטו, אויב דו מעגסט עס עסן. לכתחילה דארף מען עס טון, און אפילו מ'טוט עס נישט, קען מען עס שוין עסן. ס'איז נישט מעכב.

אה, ער זאגט אז פירות מעשר שני וואס מ'האט נישט געגעבן די חומש איז אויך אז די בעלים טארן עס נישט עסן, אבער א צווייטער מעג עס עסן. ס'איז ממש אזויווי דמאי, וואס איז נישט ראוי פאר אים אבער ס'איז ראוי פאר א צווייטן.

זייער גוט.

תרומה — ישראל מטלטל

גייען מיר לערנען ווייטער די זעלבע שאלה, א זאך וואס דו מעגסט נישט עסן אבער א צווייטער מעג עסן. **"מטלטלין ישראל את התרומה אף על פי שאינו ראוי לו"**, אפילו דער כהן דארף עס קומען אויפפיקן, אבער הייסט נישט מוקצה, ווייל דו טוסט עס נישט עסן פאר א סיבה. ס'איז אזויווי איינער איז אלערדזשיק צו מילכיגס, ווערט נישט מילכיגס מוקצה פאר אים, ווייל ס'איז ראוי פאר אנדערע מענטשן.

תרומה טמאה עם הטהורה

"מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין, משום אוכל הנאכל לכהן."

נאך א הלכה, דאס וואס מ'האט געזאגט אז תרומה טמאה טאר מען נישט מטלטל זיין ווייל ס'איז מוקצה, איז דאס נאר ווען מ'וויל האלטן די תרומה טמאה אליין. אבער ווען ס'ליגט צוזאמען מיט תרומה טהורה, אדער ס'ליגט צוזאמען מיט חולין, איז מותר להעלותן, ווייל אין דעם כלל וואלט מען נישט מתיר געווען די טלטול על ידי דבר אחר. אזוי ווי די שטייען...

במדברים אמורים? איך גיי יעצט נישט זאגן. וואס טוט זיך ווען די תרומת טמאה ליגט אין תרומת טהורה? גייט עס האבן די ענליכע הלכות צו וואס אונז האבן יעצט געלערנט?

אז וואס?

אז מ'מעג זיי ארומרוקן בכלי אחד.

במה דברים אמורים — בשעה שהטהורה למטה

במדברים אמורים? בשעה שהטהורה למטה. מ'מוז אויך נעמען די... מ'מוז נעמען די גאנצע קארב, די גאנצע באסקעט.

פארוואס?

ווייל די טהורה ליגט אונטן, און דו קענסט נישט שטיקן און פאררוקן.

וואו איז א פייער?

און איך געב עס א ווארף ארויס.

וואו איז אבער רעדט מען פון אזעלכע פירות וואס מ'קען נישט ארויסווארפן, אזויווי אונז האבן פריער געלערנט?

וואו איז פירות וואס זענען פון בקרקעות?

אויב זאלסטו ארויסווארפן, שמא ינו רותם, אויב מ'וועט עס ארויסווארפן פון די כלי, יפסדו, וועט עס ווערן שאדן געהאט. ממילא מוזטו עס נעמען מיט די נישט כשרה, מיט די תרומת טמאה, כדי צו קענען נעמען די אנדערע.

אגוזים ושקדים — נוער הכלי

אבל אם היו אגוזים ושקדים וכיוצא בהן, אבער אויב זענען עס זאכן וואס זענען נישט נאס, וואס ווערן נישט קליע וכיוצא בהם, הארטע ניסלעך, איז נישטא די היתר, ווייל **נוער הכלי**, ער קען דעמאלטס טון די זאך פון ארויסווארפן די כלי, און דעמאלטס וועט ער אראפנעמען נאר די זאך וואס ער דארף, נאר די טהורה הראויה לאכול, ער וועט נאר נעמען די כשרה און יענץ וועט בטל זיין. און לכתחילה לאזט מען נישט בטל זייןביידע.

לצורך מקום הכלי

און וואס טוט זיך ווען מ'איז צורך למקום הכלי? אויב מ'דארף דעם מקום הכלי, **בין שהטהורה למעלה בין שהיא למטה**, מ'דארף זיין לכל אחד.

פארוואס דאס?

עס קומט אויס אזויווי ביי די קישן. אזויווי ביי די קישן, ווען מ'האט נישט די ברירה, ווען מ'קען נישט... די נוער... איך טראכט אויב נוער מיינט פשוט מ'גיסט עס איבער, אדער ס'איז עפעס א... מ'דארף עס געבן עפעס א שאקל? ווייל דו ווילסט נישט טאטשן, מוזט אפילו בטל זיין לכתחילה נאר מיט עפעס א שאקל? נישט קלאר.

אדער אפשר נוער הכלי איז פשוט א וועג פון זאגן אויסגיסן א כלי?

אלענפאלס, פריער איז געשטאנען מטה על צדו והן נופלות. איז עס די זעלבע הלכה?

איז אנדערש. ווייל פארוואס זאלסטו אראפווארפן די... די פריערדיגע זעלבע הלכה איז געווען... ווייל דו ווילסט נישט טאטשן די שטיין אליין.

די פריערדיגע זעלבע הלכה איז געווען ווען מ'האט גערעדט וועגן די תאנים וואס זענען אויבן, מיט די פירות וואס איז דא אינעם שטיין, וואס איז אויך געשטאנען אז מ'איז מנער די כלי. און דאך... די ענליכע הלכה, ס'איז אלץ די זעלבע הלכה. די רום איז נישט אנדערש פון אן אנדערע זאך וואס מ'קען נישט מטלטל זיין. ס'איז בעיסיקלי די זעלבע הלכה. אויב מ'קען, ס'איז א טרוקענע זאך, דארף מען עס אויסגיסן. אויב מ'קען נישט, מעג מען עס מטלטל זיין. אויב מ'קען יא, אבער ס'איז א... מ'דארף די מקום, מ'קען עס נישט אויסגיסן, ווייטער מעג מען.

אקעי, ווייטער.

מרבך — שטיינער וואס מ'וויל נוצן צום זיצן

אונז גייען מיר לערנען וויאזוי ווערן זאכן יא א כלי וואס מ'וויל עס נוצן. א זאך וואס איז בכלל נישט געמאכט צו מאכן מיט איר גארנישט, אבער ער נוצט עס יא, ווען ווערט עס א כלי? דאס איז וואס ער זאגט.

מרבך אדער **מדבך**, איך ווייס נישט פונקטליך וויאזוי מ'זאגט דעם ווארט, אבער ביידע מיינט א פייל פון שטיינער וואס איז אנגעהויפנט כדי מ'זאל קענען זיצן דערויף. **שחשב עליהם ביום**, ער האט געטראכט ביום אז דא וואלט געווען א גוטע פלאץ צו קענען לערנען שבת נאכמיטאג. שבת

נאכמיטאג איז געווען די מנהג אז מ'לערנט נישט איינער אליין, מ'גייט און מ'לערנט צוזאמען. דארף מען האבן א גרויסע שטיין פון שטיינער, א גרויסע באנק פון שטיינער.

איז **אים ללמודם**, ללמודם מיינט שוין מ'לערנט. אויב האט ער זיך אויסגעשטעלט, רייט, אויב האט ער שוין געמאכט די שטיינער פאר ללמודם, ער האט זיך שוין שיין אויסגעשטעלט **לימדם**, אזוויו **מלמד הבקר**, די זאך וואס האלט די בקר גראד, **מותר לישב עליהם למחר**, מעג מען זיצן אויף זיי ווייל מ'האט עס שוין מסדר געווען פאר שבת.

דאס הייסט, די טראכטן אליין העלפט נישט. אויב האט ער געטון עפעס א מעשה, ער האט עס אויסגעשטעלט שיין. מותר, **ואם לאו אסור**, די טראכטן מאכט נישט א שטיין פאר א כלי.

חריות של דקל — העלצער פון דקל

די זעלבע זאך, **א רושל דקל**, העלצער פון דקל, **שגדדן**, ער האט זיי צוזאמגענומען, גדוד, יא, ער האט זיי געמאכט פאר איין פייל. **לעצים**, ער האט זיך געזאגט צו נוצן פאר עצים, פאר האלץ, צו טון וואס? מ'גייט טון מיט דעם עפעס, ער האט געמאכט פון דעם העלצער. יא, צו נוצן פאר פייער. **ונמלך עליהם מערב שבת לישיבה**, אויב ס'איז לעצים איז עס מוקצה. ער זעט א פייל העלצער, ער האט זיך מיישב געווען, אה, דאס וואלט געווען גוט צו זיצן דערויף. **מותר לטלטלן**, מעג מען זיי מטלטל זיין נאכדעם וואס ער האט זיך מיישב געווען.

דאס הייסט, אויף דעם שטייט נישט אז ער דארף זיי אויסשטעלן.

אנדערש, אפשר ווייל די חרוסת הדקלים זענען יא מער ראוי.

ניין, איך זאג, דא שטייט ער האט זיי צוזאמגענומען, ער האט שוין געטון די אלומדום, די זעלבע זאך ווי אלומדום האט ער געטון גדודים, אבער ער האט עס געטון לשם צו נוצן פאר פייער. אבער רעדט זיך מיר אפשר געווען, און ס'ליגט שוין מסודר, ס'קען זיין דעמאלטס אזוי ווי די פריערדיגע מעשה מיט די יעצטיגע מעשה.

מוקצה: קש על המטה, קופה של עפר, ומבטל כלי מהיכנו

קש על המטה

רמב"ם: זרק קש על המטה, הוא לא ינערו בידו, אלא מנער בגופו. ואם היה מאכל בהמה, מותר לטלטלו. וכן אם היו עליו כרים וכסתות — מנער בידו, נעשה כמו ישן עליו מערב יום טוב.

Speaker 1: אזוי ווי טלטול על ידי שינוי, אזוי דאס הייסט נישט דבר אחר, אבער דאס הייסט בגופו. בגופו איז גרינגער.

ואם היה מאכל בהמה, איז עס בכלל נישט מוקצה, איז עס מותר לטלטלו. וכן אם היו עליו כרים וכסתות, בהם... אויף וואס? אויף די קש? רייט, דאס איז פשט אזוויו יושן. זאגט דער רמב"ם, "מנער בידו". דעמאלטס ווערט עס אזוויו זיין בעט. קוקט מען אן ווי די קש ווי דאס ליגט דארטן פאר... דעמאלטס מעג ער עס יא רוקן מיט זיין שריי, "נעשה כמו ישן עליו מערב יום טוב". דעמאלטס הייסט עס שוין ממש אזוויו זיין בעט, און די קש איז א חלק דערפון. די בעט אליין איז דאך געווען געמאכט פון קש. ס'גייט נישט אן ווי א שמוץ וואס ליגט דארטן, נאר מ'קוקט עס אן ווי עפעס וואס זאל צודעקן מיט די בעט.

דאס הייסט, קאשע איז ווייטער אזא זאך וואס איז ענליך אזוי ווי די חררות של דקל. אמאל ברענגט מען עס, קען זיין דריי ביז, אמאל איז עס סתם גארנישט, ווייס איך נישט וואס מ'טוט מיט דעם. אמאל האט מען עס געברענגט פאר א מאכל בהמה, און אמאל האט מען עס געברענגט פאר די בעט. אויב האט מען עס געברענגט פאר די בעט, דעמאלטס מעג מען עס רוקן. גראדע וויל ער עס נישט יעצט לייגן, איז נישט קיין חילוק, אבער ס'איז שוין געמאכט כמי שייחדו, ווייל ער האט עס מייחד געווען אז ער וויל עס נוצן פאר די בעט, אדער פאר א חלק פון א כלי אדער עפעס.

קופה של עפר

רמב"ם: המכניס קופה של עפר לביתו, אם ייחד לו קרן זוית מערב שבת, מטלטלן בשבת.

Speaker 1: ער ברענגט אריין אין שטוב א קופה של עפר. ס'גייט נישט אזוי גוט. מענטשן האבן אין זייער הויז געהאט א ווינקל פון א באנטש העלצער פאר הייצן, שטיינער לצרכים, עפר פאר אנדערע זאכן. איז דא, אם ייחד לו קרן זוית מערב שבת, וואס וויל ער טון מיט די קופה? ער וויל מיט די עפר, ער וויל צודעקן שמוץ. יא, וואטעווער. ס'איז דאך שוין מוכן. אם ייחד לו קרן זוית מערב שבת, אויב האט ער אנגעגרייט א פלאץ, דעמאלטס הייסט עס מער נישט עפר וואס איז גארנישט ראוי, ס'הייסט שוין ווי עפעס א שטוב מאטריאלס, ווייל ער האט שוין אנגעגרייט א פלאץ פאר דעם. בטלטלן בשבת, וואו ער וויל קען ער עס נוצן.

זייער גוט. אבער אויב האט ער נישט מייחד געווען דעם קרן זוית, דעמאלטס הייסט עס מוקצה מחמת גופו. אפילו ער האט עס געברענגט שוין וועגן דעם, איז דאך דא א חומרא אזוי. ער האט שוין געברענגט די זאמד. פארוואס איז ער עס אריינגעברענגט אין דער היים? אינדרויסן איז דא זאמד. אפשר אין דער היים איז אויך דא זאמד, באט דא איז עפעס א חידוש אז ער דארף מאכן א פלאץ. דא ליגט די פייל זאמד. ס'ווערט נאך נישט מותר מיט'ן עס אריינלייגן אין א קופה, נאר אין די ייחד לו קרן זוית. ער האט עס ממש קלאר, זייער קלאר אוועקגעשטעלט אז, יא.

ווייטער. אקעי.

מבטל כלי מהיכנו

רמב"ם: אסור לבטל כלי מהיכנו, שהיא כסותר.

Speaker 1: מיר גייען יעצט לערנען א נייע הלכה וואס ווערט גערופן מבטל כלי מהיכנו. עפעס וואס האט צו טון מיט די סוגיא פון מוקצה, אבער אביסל אן אנדערע ענין. ספעציעל וויאזוי דער רמב"ם לערנט עס.

זאגט דער רמב"ם, אסור לבטל כלי מהיכנו. א מענטש טאר נישט מבטל זיין א כלי פון די זאך אויף וואס ס'איז געווען גרייט, ער טאר נישט מאכן אז א כלי זאל מער נישט זיין יוזפול פאר די שבת. שהיא כסותר. ס'איז נישט א דין אין מוקצה. איך ווייס נישט וואס דו לערנסט אז ס'איז א דין אין מוקצה. דער רמב"ם זאגט ווייל מבטל כלי מהיכנו מיינט אז ס'ווערט אויס מוכן, ממילא איז עס אסור בטלטול, און ממילא איז עס אסור צו טון דאס שבת, ווייל שבת טאר מען דאך נישט צוברעכן קיין כלים. דו ווייסט דאך אז ס'איז אסור צו ברעכן כלים. ס'איז דאך די ערשטע צו מאכן צו מאכן מוקצה. מאכן מוקצה איז א דרבנן פון סותר, קענסטו זאגן. דרבנן פון סותר. דערפאר קען מען עס אריינלייגן אונטער סותר, אויב דו ווילסט, ביי די רמב"ם'ס ליסט פון שבותים. נאר א מזל אז ער האט זיך געווארט, מיר וואלטן קיינמאל נישט געענדיגט דארט. יא, קיין צייט.

דער רמב"ם'ס טעם: כסותר — א ספיריטועלע סתירה

Speaker 2: אינטערעסאנט. קיין צייט.

Speaker 1: ס'מאכט זייער אסאך סענס. ס'איז א ספיריטשועל סותר. א סותר מיינט אז דו מאכסט א כלי לא ראוי לתשמישו. דו מאכסט א כלי לא ראוי לתשמישו. איי, דו מאכסט עס לא ראוי לתשמישו על ידי ההלכה. סאו? די הלכה איז עכט. פון דעם קען מען זיך לערנען מוסר. אויפ'ן טעבל איז נישט ראוי ווייל די הלכה לאזט נישט צו עסן. רייט. יא. אויב איינער למשל אסר'ט, אקעי, דאס הייסט היזק שאינו ניכר, למשל אין הלכה איז געווען לחם תלמיד כלב של חבירו וכדומה. אבער ס'איז דא מענטשן וואס זיי מיינען אז אויב זיי טוען אראפ יענעמ דורכדעם וואס זיי מאכן יענעמ אסור, איז עפעס בעסער. דאס איז א סותר דרבנן.

ענייוועי, ס'איז גוט. אסור לבטל כלי מהיכנו מפני שהיא כסותר. ס'איז אינטערעסאנט אז דער רמב"ם האט עס נישט געזאגט ביי די סוגיא דרבנן פון סותר, ער זאגט עס דא. איך פארשטיי אז ס'האט א קשר צו דא, אבער ס'איז אינטערעסאנט. דער רמב"ם האט עס אויפגעטאן.

אנדערע ראשונים: א דין אין איסור טלטול

Speaker 1: ביי די וועי, אנדערע ראשונים זאגן אז מבטל כלי מהיכנו איז א דין אין איסור טלטול. איך ווייס נישט, ס'איז משמע אז ס'באלאנגט צו איסור טלטול. ער ברענגט אז רש"י זאגט אפשר אן אנדערע טעם, אז ס'איז דומה למלאכה, אז ס'איז כלאחר בונה. אבער ס'איז די זעלבע אידיע, ס'איז די ענין פון סותר. רש"י זאגט אויך אז איינמאל איז עס סותר, איינמאל איז עס בונה. אבער די זעלבע אידיע איז ענליך. זייער גוט.

דיסקוסיע: פארוואס שטייט עס דא און נישט ביי סותר?

Speaker 2: זייער מסביר. ביי די וועי, דאס וואס דו האסט געפרעגט, כולי עלמא דער רמב"ם קענסטו לייגן ביי סותר. קודם כל, נאר א מזל וואלטן מיר קיינמאל נישט געענדיגט לערנען דארט. יא. צווייטנס, אבער די הלכה וואס ער גייט אונז זאגן האבן מיר נישט שוין געהאט בעצם ביי הדלקת הנרות בשבת?

Speaker 1: א ביסל, א חלקים. אמת. ס'איז דא זאכן וואס שטייען כמעט צוויי מאל אין רמב"ם. שבת שטייען אסאך זאכן שטייען מער ווי איינמאל.

אויך, דרך אגב, די אלע הלכות וואס מיר האבן געלערנט אין די אנהייב, אלע הלכות פון דברים שאסור לעשותן מערב שבת, זענען בעצם סוגים אין די מלאכות. ער האט עס געלייגט נישט אין די מלאכה אליינס, ער האט עס געלייגט פארדעם אין זיין ליסט פון זאכן וואס מ'טאר נישט טון מערב שבת, געדענקסט? בורא כרבא, יענע געגנט. סאו דער רמב"ם האט נישט אינגאנצן אריינגעלייגט אלעס אין די ל"ט מלאכות. ער וואלט געקענט אריינלייגן שהייה והטמנה אין תבשיל, אבער ער האט עס נישט געלייגט, ער האט עס געלייגט אין זיין פריערדיגע קאטעגאריע.

איך פארשטיי פארוואס ער זאגט עס דא, ווייל די סיבה פארוואס ער איז עס אסור איז וועגן די איסור מוקצה. נאר ווייל די חכמים האבן געמאכט אן איסור טלטול, דעמאלטס ווערט עס אן ענין פון סתירה. ס'איז אינטערעסאנט. אבער איך וואלט געזאגט נאכמער, אפשר יעדע זאך וואס דער רמב"ם האט געטראפן אן אנדערע פלאץ צו צו לייגן, וואלט ער געלייגט ערגעץ אנדערש. די אלע שבותים פון די מלאכות זענען נאר זאכן וואס ס'איז נישט דא קיין שום אנדערע פלאץ צו לייגן.

Speaker 2: דעמאלטס וואלט איך געהאט א פראבלעם זאגן אז די חכמים האבן גע'אסר'ט טלטול, און דערנאך האבן זיי גע'אסר'ט אפילו עפעס וואס איז גורם זיין טלטול, און ס'וואלט אויסגעקוקט ווי א גזירה לגזירה. אבער זאגן אז נשברה כוסו איז נאנטער.

Speaker 1: איך מיין אזוי ווי דער רב האט דא געזאגט אז גאנץ טלטול איז א סייג פאר הוצאה, סאו מ'קען אלץ לייגן דארט. אבער איך זע נישט אז דער רמב"ם איז מקפיד אז אלעס זאל ליגן אונטער יענע ליסט. דו זעסט דאך אז די גאנצע גראבע סוגיא פון שהייה והטמנה, מיט שמא יחתה, מיט די אלע הלכות וואס מיר האבן געלערנט דארט, ס'איז צו גרויס פאר לייגן אלס א ווארט אין בישול. ס'קומט פונקט גראדע זייער גוט, אבער דער רמב"ם האט ס'מאכט אז אלץ לייגן ערגעץ אנדערש. ווען איינמאל ס'ווערט א סוגיא פאר זיך גייט נישט מיט אלע כללים, אפילו אויב עס וועט זיין איבער א העטער וועגן סותר, אבער ס'איז דא געקומען א הלכה פון מ'ווייט'ן קלום מלכנות. ס'איז דער רבנה, ס'איז דאס מיט מערות אז עס איז נישט געוועון מיט די תרגיין. א וועט זייער איינמאל ס'איז די חסולה טייל לויפאוואס. ס'איז דאך מוקצה מחמת איסור, דו טארסט נישט רירן א נער.

Speaker 2: יא, אבער ס'איז מוקצה מחמת איסור אויך די לעכט נאכדעם וואס ס'איז ארום ארויס, יא. ס'איז געבליבן, יא, ווייל ס'איז געוועון א בסיס לדבר האסור.

Speaker 1: ממילא, יעצט ווען ער לייגט אונטער די כלה אום שבת...

הלכות שבת: בסיס לדבר האסור, מבטל כלי מהיכנו, וגרף של רעי

הלכה כג: אין נותנין כלי תחת הנר לקבל שמן

ווייל השמן שבנר אסור לטלטלו.

די שמן שבנר איז דאך אסור לטלטלו. פארוואס? ס'איז מוקצה מחמת איסור. מ'טאר דאך נישט צורירן א נר. יא, אבער ס'איז מוקצה מחמת איסור אויך די לעכט נאכדעם ווען ס'איז רינט ארויס, ס'איז געבליבן, יא, וועט דאס ווערן אסור.

ממילא, יעצט ווען ער לייגט אונטער די כלי אום שבת, **כשנופל לכלי אסור הכלי עמו**, גייט ער יעצט אסר'ן א כלי וואס איז מותר. די כלי איז דאך געוועון מותר, יעצט מיטאמאל ווערט עס אסור די כלי. וואלט נישט געדארפט זיין אז ס'ווערט א בסיס לדבר האסור די כלי? אפשר ווערט עס א בסיס לדבר האסור.

לכאורה כל כיוצא בזה טאר מען נישט מאכן אין שבת א בסיס לדבר האסור. די חידוש איז אז ס'איז אפילו אפגעריקט אויף די זייט. דו דארפסט זאגן די ווארט "בסיס". אבער אויב ער וויל נוצן די כלי, לכאורה וואלט נישט געווען איינע פון די היתרים פון פריער, ער זאל אויסגיסן די שמן שבנר און דאס נוצן. אפשר, אבער מ'טאר נישט טון דאס. דאס אז מ'טאר נישט מאכן א בסיס לדבר האסור מיינט נישט אז נאכדעם מיט די כלי טאר מען נישט האבן קיין שום היתר. ס'וועט ווערן אסור לטלטלו. אויב דו האסט אן עצה אייך טון צו ווען ס'איז מותר לטלטלו, ס'איז דאך אלץ געמאכט די כלי לאו מוכן אמת.

לפיכך, נאך עפעס וואס מ'טאר נישט טון, אבער ס'איז מיר וואויל געוועון צו טון.

הלכה כד: אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה

איינער האט א טשיקען, ער וויל אונטערלייגן א כלי אונטער דעם אז ווען ס'פאלט ארויס אן איי זאל דאס אריינכאפן, זאל עס נישט פאלן אויף די ערד. טאר מען נישט טון אזא זאך. **אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה,** ווייל די ביצה גייט ווערן נולד בשבת, גייט עס זיין אסור באכילה ובטלטול. אונז ווייסן נאך נישט פארוואס. מ'האט אנגעקומען נאך נישט צו יום טוב, מ'האלט אינמיטן לערנען. אקעי, מ'האט נאך נישט געהאט אז יום טוב איז אסור. יום טוב איז דא א דין נולד, שבת האבן מיר נאך נישט געהאט א דין נולד. אבער די מין ביצה וועט זיין אויך אסור צו עסן צו שבת. מען דארף מיר נישט אונטערלייגן א כלי תחת התרנגולת, ווייל היות מ'טאר נישט עסן די ביצה, ווייל די כלי איז אויך געווארן א בסיס לדבר האסור.

כופה כלי עליה — איבערדעקן מיט א כלי

אבער **כופה הוא כלי עליה**, דאס מעג מען יא טון. ס'איז אראפגעפאלן א תרנגולת, אה, ס'איז אראפגעפאלן א ביצה, און איך וויל יעצט וואטשן די ביצה אז בעלי חיים זאלן עס נישט קומען שאדן מאכן, מעג ער איבערדעקן מיט א כלי, לייגן א כלי אויף דעם, ווייל דעמאלטס גייט עס נישט ווערן קיין בסיס, ווייל מ'קען דאך אוועקנעמען די כלי ווען מ'וויל. מ'דארף נישט רוקן די... ווען מ'רוקט די כלי געשעט גארנישט סתם אזוי. **וכן כופה כלי על כל דבר שאסור לטלטלו.** זאגט ער יעצט, ביי די וועי, יעדע זאך וואס איז אסור בטלטול, טאר מען טאקע נישט לייגן אויף עפעס, ס'ווערט א בסיס, אבער מ'מעג יא לייגן עפעס צו באדעקן, אדער איבער די כלי שאסור בטלטול, די דבר שאסור בטלטול, ווייל מ'קען עס אוועקנעמען. ס'איז דאך דא א ביטול, ס'איז אים נישט אינטערעסאנט צו טון עפעס, ער קען עס דאך אוועקנעמען די...

הלכה כה: נותנין כלי תחת הדלף

יעצט גייען מיר לערנען אן אופן וואס מ'מעג יא לייגן א כלי אונטער א זאך וואס צו כאפן וואס פאלט, וואס מ'וואלט אפשר געקענט טראכטן אז ס'איז אויך אן ענין להלכה. יא, **נותנין כלי תחת הדלף.** מ'מעג אונטערלייגן א כלי א פלאץ וואו ס'רינט וואסער פון די דאך, כדי די הויז זאל נישט ווערן נאס אדער שמוציג. אקעי. **ואם נתמלא הכלי,** מעג ער עס אפילו אויסגיסן און נאכאמאל... די כלי ווערט נישט מבטל... מ'מעג רוקן די כלי. די כלי ווערט נישט אסור בטלטול. מ'מעג אוועקנעמען די כלי און צוריקלייגן א נייע כלי ליידיג, און אים נעמען.

תנאי: שהדלף ראוי לרחיצה

והוא, שהדלף ראוי לרחיצה. ס'דארף זיין אז די וואסער איז גענוג ריין אז מ'זאל קענען זיך וואשן דערמיט. ממילא פארדעם איז דאס די סיבה פארוואס מ'מעג, ווייל דעמאלטס איז דאס נישט קיין בסיס לדבר האסור, ווייל די וואסער איז מותר בטלטול. אבער, ווי מיינט ראוי? אויב די וואסער איז נישט קיין געשמאקע וואסער, דעמאלטס איז עס מוקצה, **ואין נותנין** זאל מען נישט געבן, ווייל דעמאלטס זענען מיר יא מבטל די כלי. ווייל די כלי וואלט לכאורה געווארן אסור. נאר ער האט יעצט אויסגעפונען אז מ'מעג יא. אז ער ברענגט ארויס אז ראוי לרחיצה מיינט די מינימום, די לא מיבעיא שתי', עפעס דארף זיין עפעס ראוי פאר עפעס. אפילו אויך אין שאר לרחיצה איז עס געווארן אסור.

דין גרף של רעי

אבער אין די מעשה ביד עובד איז עס אסור לכתחילה. ווען די נתן איז יא מטלטל במים מאוסים שבו, מעג מען נישט יא מטלטל זיין מיט די מיאוס'ע וואסער. אבער פארוואס מעג מען נישט לכתחילה? איך טייטש דיך! פארוואס מעג מען נישט לכתחילה לייגן? פארוואס מעג מען נישט לכתחילה לייגן? ס'איז אן איסור גרף של רעי לכתחילה.

דער רמב"ם איז דאך דא א שארף ווארט. ס'איז דא א נייע הלכה וואס הייסט גרף של רעי, וואס מ'איז מקיל ביי דעם, אז א זאך וואס נארמאלערהייט וואלט מען עס געטראכט שמוציגע וואסער איז מוקצה מחמת גופו. אבער ס'איז דא א דין אז א גרף של רעי מעג מען יא מטלטל זיין פטור צו ווערן דערפון.

וואס דאס איז אן עקסטרע היתר? יא. ס'איז א היתר, על דעת וואס די חכמים האבן געזאגט מ'זאל נישט האלטן אין שטוב קיין דבר שאינו כלי, האבן זיי נישט געהאלטן אז מ'זאל וואוינען אין שטינקעדיגע הייזער שבת. אויב ס'איז דא א פייל פון רעי, מעג מען עס ארויסנעמען שבת. דאס איז א טהור'ע היתר אויסצוקלינען די הויז. און פאר די זעלבע סיבה האט מען אויך געזאגט אז מ'טאר נישט לכתחילה, ווייל מ'טאר נישט מאכן א גרף של רעי. אבער ווען ס'איז דא א גרף של רעי, מעג מען עס ארויסווארפן.

ווייל דאס איז די זעלבע סיבה, ס'איז א היתר. ס'איז נישט קיין זאך וואס דו מעגסט מאכן. ווייל דו מאכסט עס, ווערט עס כלי באחרונה, ס'מאכט אסור. נאר די עובדא, אויב ס'איז דא א גרף של רעי, די רמב"ם האלט אז ס'איז שוין דא, וואטעווער, ס'איז דא רעי ווייל מענטשן דרייען זיך דארט, מעג מען עס ארויסנעמען. אבער נישט אז דו מעגסט מאכן לכתחילה. מאכן לכתחילה מעג מען נאר ווען ס'איז מים הראויים לרחיצה, ווען ס'איז נישט קיין מים מאוסים.

פראקטישע שאלה: וואס טוט מען ביי מים מאוסים?

אבער אויב ס'איז יא, סאו וואס טוט מען ווען ס'גיסט זיך מים מאוסים? ער זאגט די עצה. אמת, ס'איז אביסל סטאק למעשה. שטימט.

ס'איז דאך דא וועגן פון נישט לייגן א כלי, ס'וועט זיין אויף די ערד, ס'איז אביסל וויינינגער געשמאק. די פלאר וועט זיין נאס, דו וועסט דארפן עס אפווישן. נו? יא, ווייל די חתן. חכם, מ'רעדט נישט א צורך גדול. במקום צורך גדול דארף מען וויסן צו די איסור גרף של רעי לכתחילה איז גענוג צו אסר'ן עס צו טון ווען ס'איז זייער וויכטיג. מ'רעדט דא ווען ס'איז דא אנדערע אופנים, מ'קען זיך אן עצה געבן. נישט קלאר, די רמב"ם זאגט עפעס א חילוק. אויב ס'מאכט א פלאד אויף די הויז, איז עס אויך א ביד עובד. פאר דעם האט מען מתיר געווען גרף של רעי פאר די סיבה. ער זאגט דיך, אויב מען מעגט... ברענגען א כלי און עס אונטערלייגן.

איי, אונז האבן דאך געלערנט אז מיט דעם מאכט ער מבטל כלי מהיכנו? יא, ער גייט נישט קענען יעצט נוצן די כלי. אבער, איז דא א היתר.

הלכה כו: חבית של טבל שנשברה — דין הואיל

הואיל ואם עבר ותיקנו, מסתקן, אויב איינער מעשר'ט יא בשבת, בדיעבד איז עס גע'מעשר'ט, ווייל ס'איז דאך נאר א איסור דרבנן, ס'איז נישט קיין מתקן מדאורייתא. ממילא, בדיעבד וואלט עס געארבעט.

איך ווייס נישט, איך מיין אז ס'איז נישטא קיין הלכה אז אויב איינער טוט א איסור און ער מאכט... יא, ווייל ממילא, הואיל וראוי לסמוך, קוקן אונז עס אן ווי בדיעבד, ס'איז נישט אזוי... טבל איז נישט ווי א שטיין וואס האט נישט קיין שום וועג צו זיין מותר. ס'איז... ס'הייסט טאקע מוקצה מחמת איסור, אבער ווי ר' יצחק האט געזאגט, ווי לאנג מ'קען עס נישט מתקן זיין. אבער ר' יוסף, ס'איז דא א... ער קען טון אן עבירה און ס'איז מותר צו זיין, וואס איז אין עבירה תיקון. מ'רעדט דאך פון ערליכע אידן וואס חס ושלום ער האט נישט געטון אן עבירה.

די ראיה, ער פרעגט וואס איך האב געזאגט, איך דארף נישט גדעדנקען, די רבנים זענען מתיר זיין. איי, איך קען נישט זיין אז א איד זאל בלייבן סטאק און פארלירן זיין גאנצע געלט, דאס איז דאך מוקצה. און למעשה, א שטיין איז אנדערש, אבער טבל איז דאך אן עסן. סך הכל וואס איינער האט ארויסגעברענגט איז אז ס'איז נישט אזוי געפערליך ווי א שטיין. אבער ער זאגט נישט אז מ'איז מתיר ווייל אונז האבן שאדן. אזוי, די רבנים האבן געגעבן עפעס א הלכה'דיגע היתר. מ'פינט נישט אזוי הארב, מ'טרעפט עפעס א תורה'לע פארוואס ס'איז טאקע מותר.

די זעלבע דאך, אויב מ'איז סטאק און מ'האט נישט קיין הלכה'דיגע תורה, איז מען אויך מתיר צו זיין. מ'וועט שוין זען די אלע הלכות. ס'איז נישט אזוי. ווי לאנג מ'קען טרעפן אן עקסקיוז, זאגט מען די עקסקיוז. אפילו אויב ער קען נישט, איז דאך הואיל וואלט איינער געהאט אן עקסקיוז, וואלט עס געווען אן עקסקיוז. ניין, זיי האבן געזען פריער קלאר פאר די אויגן וואס... צו אים איז יא, אפשר איז ער אויך מותר, רייט.

נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות

די נעקסטע הלכה איז ווייטער, אבן על פי הכלי במחנה וואס מיר האבן געלערנט, אז מ'טאר נישט לייגן א כלי אונטער די נר צו מקבל זיין די שמן. אבער ניצוצות מעג מען יא אונטערלייגן. אה, אנטשולדיגט, יא יא, זייער גוט. ניין, שמן האט מען געזאגט מ'טאר נישט, אבער ניצוצות מעג מען האבן א שמן ממש. ס'איז נישט קיין ממש, נאכדעם וואס ס'האט געלאנדעט איז עס געווארן סתם א ברעקלע. ס'איז יא מבטל את הכלי. ס'איז גארנישט, די ניצוץ ווערט אויס. יא, אונז האבן שוין געהאט די הלכה איינמאל בפירוש, איך ווייס נישט פארוואס די רמב"ם זאגט עס צוויי מאל.

הלכה כז: קורה שנשברה — סומכין בכלים

זאגט די רמב"ם ווייטער, **קורה שנשברה,** א קורה, א בים פון א הויז איז געווארן צעבראכן. ווייטער די שאלה פון מבטל כלי מהיכנו. יא, איז איינער האט אן עמוד הסתור, ער וויל אונטערלייגן יעצט אנדערע זאכן אז די בים זאל נישט צופאלן. ער דארף עפעס א... די האלץ איז נישט גענוג לאנג. סאו געוועגליך זיכט מען ספרים, זייער דיקע ספרים דארט אריינצורוקן. איז, טאר מען נישט נעמען זאכן וואס זענען מותר בטלטול, אזוי ווי א ספל, א שיסל, אדער א שטיקל פון די בעט, **אלא אם כן יראו ויחם וכל מה שיצטרך לו.** נאר אויב ס'ליגט דארטן, אבער ער קען עס אויך אוועקנעמען. אבער אויב ער גייט יעצט נאכדעם אוועקנעמען די כלי, גייט די גאנצע קערה זיך צופאלן, גייט ער אויך נישט קענען אוועקנעמען שבת די כלי.

ס'איז דא פלאץ. ס'הייסט אויב ס'ווערט אזוי טייט אז ער קען נישט איינמאל גייט ער נישט קענען ארויסנעמען, איז ער מבטל כלי מהיכנו. וואס זאל ער מבטל זיין? א טעכנישע ריזן.

פרק כה: איסור טלטול — ביטול כלי מהיכנו, מוקצה, וצער בעלי חיים

הלכה כג: ביטול כלי מהיכנו — כלי תחת קורה

Speaker 1: אבער אויב ער גייט יעצט נאכדעם אוועקנעמען די כלי, גייט די גאנצע קורה זיך צופאלן, גייט ער אויך נישט קענען אוועקנעמען שבת די כלי?

דאס הייסט, אויב ס'ווערט אזוי טייט אז ער קען נישט קיינמאל מער ארויסנעמען, איז ער מבטל כלי מהיכנו. דאס הייסט, ער איז מבטל פאר א טעכנישע ריזן.

ניין, ס'קען זיין ווייל ס'איז געווארן טאקע פארט פון די... א סותר? אבער ס'ווערט פארט פון זיין הויז, אזוויוי א הויז טאר מען נישט רוקן, נאר א קורה טאר מען נישט רוקן, נאר א ספל מעג מען רוקן. ס'מיינט אז מ'טאר נישט מאכן א זאך וואס זאל ווערן אויף שבת מחובר לקרקע אדער וואס? ס'איז א סארט זאך אויכעט. סיי וואס מ'איז מבטל כלי מהיכנו.

הלכה כז: פורס מחצלת על גבי אבנים או כוורת דבורים

Speaker 1: ווייטער, **"ופורס מחצלת"** — מחצלת איז א געשטריקטע זאך, א געשטריקטע ראג — **"על גבי אבנים בשבת או על גבי כוורת דבורים"**, אדער אויף שטיינער כדי ס'זאל זיין באקוועם צו האקן אויף די שטיינער, אדער ער לייגט עס אויף א בינען שטאק, אויף א פלאץ פון בינען. פארוואס? **"בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים"**, ווייל ער וויל אפהיטן די בינען שטאק, מעג מען עס טון. אבער ביי די בינען שטאק איז דא א זאך, **"ובלבד שלא יתכוין לצוד"**, ער זאל נישט אין זינען האבן אז ער וויל כאפן די בינען. בינען הייסט דא ווי יש במינו ניצוד, אדער ער מיינט אז ס'איז מדרבנן אז ס'איז אן איסור.

פארוואס מעג מען טאקע לייגן אויף די בינען אדער אויף די שטיינער? **"שאינו נוטל כל אשר תחתיו"**, ער לייגט נישט שטיינער אויף דעם, ער לייגט עס אויף די שטיינער. און ער איז נישט מבטל כלי מהיכנו, ווייל ער קען עס נעמען ווען ער וויל.

דיון: פסיק רישא ביי צידת בינען

Speaker 2: פארוואס איז נישט קיין סותר אז ס'איז א דבר שאינו מתכוין?

Speaker 1: ווי זעט אויס, אה, ס'האט צו קרישן. ס'זעט אויס אז נישט, ווייל ס'קען אויך זיין אז ס'איז אין במינו ניצוד. פלאס, אבער ער זאגט נישט דאס. ס'סאונדט אז... ביי די וועי, בינען האבן מיר לכאורה געלערנט אז ס'איז יא אין במינו ניצוד. ער זאגט אבער נישט דארט, ער זאגט אז ס'ווערט איינעם מתכוין. ער מיינט דאך נאר צו אפהיטן. זיי זענען שוין געכאפט, זיי זענען שוין אזעלכע בינען, זיי זענען שוין אין די... איך קען נישט נאר אויב ⼃'מאכט זיך אז דא איז דא עפעס איין בין אינצווישן וואס ער כאפט. ניין, ס'זענען די אינעווייניגסטע כוורת, זיי גייען צוריקקומען. ס'הייסט נישט עכט קיין צידה. ס'קען זיין אז ס'וואלט געווען א פאסעביליטי פון א יחסות'דיגע צידה צו... אה, דארט ביי די כוורת, דארט איז די שאלה פון צידה. איי דאונט נאו. אקעי.

ניין, אבער דו פרעגסט א גוטע שאלה צו ס'איז א פסיק רישא. מיין גענישן האט געפרעגט די שאלה. ס'איז דאך להבין, ס'דארף שטיין פונקטליך פון וואס מ'רעדט. פארשטייסט, איך בין מיסינג עפעס אין די דעטאלן. ס'קען זיין אז ס'איז נישט קיין פסיק רישא, ווייל א מחצלת איז דאך א זאך וואס האט לעכער, ס'איז דאך א געשטריקטע זאך. ס'קען זיין אז א בין קען זיך ארויסדרייען דערפון, ס'איז נישט קיין ממש פסיק רישא. מעיבי. מ'וואלט געדארפט טשעקן צו ס'איז יא א מין וואס מ'נוצט. אקעי, ווייטער.

הלכה כז: כופה סל לפני אפרוחים

Speaker 1: **"הכופה את הסל בשבת לפני אפרוחים כדי שיעלו עליו וירדו"** — אפרוחים האבן ליב צו דזשאמפן אויף זאכן, ארויפגיין, אראפגיין. מעג מען עס טון. איי, ס'הייסט נישט מבטל כלי מהיכנו? ניין, ווייל די אפרוחים גייען נישט זיין דערויף א גאנצע צייט. זיי גייען עס נוצן פאר א פתח, און ווען ס'גייט נישט זיין דערויף אן אפרוח, גייסטו עס קענען נוצן. **"ומותר לטלטלן כשיורדין מעליו, וכן כל כיוצא בזה"**. ווען דער אפרוח איז אויף דעם, טאר מען נישט. מ'טאר נישט מטלטל זיין אן אפרוח בשבת. מ'טאר נישט קומען דערביי מוחן. דאס הייסט, מ'טאר נישט, א מענטש טאר זיך נישט שפילן מיט זיין שטוב בעל חיים, א קעצי, א דאגי, אן אפרוח וואס ער האט. ס'איז דאך אן אפרוח וואס ליגט אין זיין רשות. אויב איך געדענק איז אזוי די הלכה. ס'שטייט נישט דא בפירוש, אבער איך געדענק אז יא.

באלד וועלן מיר זען ווייטער וועגן בהמות. די נעקסטע הלכה גייט שטיין בפירוש וועגן א בהמה. ביי די וועי, דו דארפסט נישט ווארטן, די נעקסטע הלכה גייט שטיין צו מ'טאר מטלטל זיין א בהמה. ס'איז פשוט, ס'רעדט פון א נישט גרויסע טירחא, ניין? אבער האלטן אן אפרוח אויף די הענט, יא, מ'טאר נישט. ס'איז חייב צו שטיין. מיר וועלן מישן אביסל אראפ צו מהרש"ל אין די פ"ה וואס זאגט ער. סאו, בהמה חיה ועוף אסור בטלטול משום שאינן ראויין. יא, אזוי איז פשוט. ס'רעדט באופן אז זיי זענען נישט ראויים.

דיון: בהמה חיה ועוף — צי איז א פעט ראוי?

Speaker 1: טאקע, לכאורה, אויב איינער האט אינדערהיים — איך רעד, היימישע אידן האבן נישט, אבער אויב איינער האט אינדערהיים א דאג אדער א באני ראביט, און ער קאדלט זיך מיט דעם און ער שפילט זיך מיט דעם, איז עס יא ראוי. אסור בטלטול ווייל ס'איז נישט ראוי, אבער ס'איז זיין טוי.

מ'דארף רעדן פון דעם. אז א קינד האט א בעל חי, ס'איז זיין טוי. איך געדענק אז די רבנים זענען נישט אזוי מסכים מיט דעם. מ'דארף טאקע טשעקן. איך וויל הערן, די נעקסטע הלכה שטייט מער וועגן דעם. אקעי, לאמיר זען. איך מיין ס'שטייט עצות וויאזוי מ'דארף יא, אבער... איך מיין א ענין פון טירחא. פארוואס? מ'רעדט עצות אלץ צוליב מוקצה. די פרק שטייט דאך אויף מוקצה, נישט אויף טירחא. לאמיר לערנען די נעקסטע הלכה, לאמיר זען.

ניין, איך זאג, א גרויסע בהמה, אן אקס, אוודאי קיינער נעמט נישט אן אקס זיך צו שפילן מיט דעם. איך רעד אויב ס'איז דא א קליינע חיה וואס מ'רופט אין לשון קודש א חיית מחמד, א חיה וואס מ'האט פאר א פעט. בהמה שנפלה לבור רעדט מען טאקע פון א בהמה וואס מ'קען נישט מיט איר א קי. אקעי, אבער דאס איז נישט די נושא יעצט. ווייטער. לאמיר זען. בהמה שנפלה לבור או לאמת המים... אבער א פרויך, זעסט, א פרויך טאר מען נישט. ווען די פרויך איז נישט זיין... לכאורה באופן עס איז נישט, ווען ס'איז א פרויך ווען ס'איז נישט דא קיין רגילות אים צו האלטן, אים צו נעמען. איך ווייס נישט.

הלכה כח: בהמה שנפלה לבור

Speaker 1: אקעי. **בהמה שנפלה לבור או לאמת המים**, א בהמה נעבעך, ס'איז אים יעצט געווען שלעכט אריינגעפאלן אין א גרוב אדער אין וואסער, איז... טאר מען נישט יעצט גיין און שלעפן די בהמה און אים ארויסנעמען, ס'איז אסור בטלטול. ס'איז נישט קיין כלי, ס'איז נישט עפעס וואס איז... רייט. אבער מילא, אבער ס'איז יא דא עצות. מ'דארף טרעפן עצות. זאגט די רמב"ם, יא? **אם יוכל ליתן לה פרנסה במקומה**... אה, ס'איז טאקע אז ווען א מענטש פאלט אריין אין א באר, מעג מען אים ארויסנעמען. יא, א מענטש איז נישט אסור בטלטול. א בהמה? ניין, דאס מעג מען נישט. פארקערט, מיר האבן פריער געזען אפילו א קליינע חתיכה נישט איבערגעבן.

יא, אבער א בהמה איז אזוי, **אם יוכל ליתן לה פרנסה במקומה**, אויב ער קען אים דארטן געבן פרנסה, כלכלה, קען ער נעמען פון אים. דאס הייסט, בארואיגן די בהמה און אים געבן צו עסן דארטן ווי ער איז. מ'פארן דאס נישט נושא זיין מוצאי שבת. **ואם לאו**, אויב ער קען דאס נישט טון, **מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה**, זאל ער ארייינפאוסטן כרים וכסתות דארטן ווי ס'ליגט אין די באר, און דאס וועט העלפן אז די בהמה זאל קענען ארויפוואקן אויף דעם און ארויסקומען. **ואם עלתה**, אויב די בהמה האט געמיינט זיך ארויפצודראפן אויף די כרים וכסתות און ארויסגיין, איז גוט. **אף על פי שנרטבו הכרים והכסתות, הרי אלו כמות שהיו, מותר לטלטלן**.

דיון: ביטול כלי מהיכנו דורך נאס מאכן

Speaker 2: משליך לבאר בתוך המים, ער ווארפט אריין יעצט כרמל וקסטוס אין א בור מים, און נאכדעם גייט מען עס נישט קענען ניצן. פארוואס גייט מען עס נישט קענען ניצן? פראקטיש, ווייל ס'גייט זיין דורכגעווייקט נאס? אדער וועגן סחיטה, ווייל ס'גייט ווערן...

Speaker 1: ער זאגט דאך, ביי די ווערטער, פראקטיש זאגט ער א זאך, ער זאגט "שמא ישליך לבאר בתוך המים", ווייל ס'גייט ווערן דורכגעווייקט.

Speaker 2: אז א מענטש טאר נישט קליען מאכן עפעס שבת, אזוי ווי?

Speaker 1: ס'זעט אויס. יא, ביטול כלי מהיכנו, אזוי ווי ס'מיינט נישט נאר אין א לכלוך'דיגע זאך. ס'מיינט אויך...

Speaker 2: ביי די נקיירה קען עפעס ווערן מער פראבלעמס פון וויאזוי הייסט עס, פון... ווייל די נקיירה איז מוקצה. אבער ס'קען זיין אז מ'גייט עס טאקע נישט טארן ארויסנעמען וועגן סחיטה. ער גייט זיך דאך ווילן אויסקוועטשן אז ער זאל עס קענען ניצן, גייט ער נישט טארן.

Speaker 1: אה, קען אויך זיין. אבער ס'זעט אויס אז איך מיין אז א פראקטישע ביטול כלי מהיכנו איז אויך עפעס.

נאר איך ווייס נישט אויב א מענטש ניצט אויס עפעס און יעצט ווערט עס מוקצה... איך גלייב נישט, ס'איז שווער צו זאגן אזוי. ס'איז אזוי ווי א מענטש עסט אן עפל און ס'בלייבט די שאלעכץ מיט די קערלעך, האט ער יעצט געמאכט, גע'create'ט מוקצה?

Speaker 2: אמת, ס'איז א שאלה. מ'דארף טרעפן... מ'דארף עס אריינווארפן... ניין, ניין, דער שולחן ערוך רעדט וועגן דעם וועגן די נקיירה, מ'דארף עס אריינווארפן אין א וואכן'דיגע... יא, יעצט איז בורר. ניין, יעצט איז מוקצה אדער בורר?

Speaker 1: אקעי, אבער ס'איז דאך דא אן איסור פון מוקצה. ס'איז נוגע, איך האב נישט געזאגט אז ס'איז נישט נוגע, אבער מ'דארף טרעפן א וועג נאכדעם. מ'וועט דארפן זיין צו עפעס איז נוגע אדער נישט אין א מינוט, וואטעווער.

אבער איך ווייס נישט, ס'איז שווער צו זאגן אז ער רעדט וועגן ביטול כלי מהיכנו. ער ווארפט נישט א האנטוך שבת אינדערפרי אין מקוה זיך אויך, מ'וואלט געזאגט אז מ'גייט מער נישט קענען ניצן די האנטוך. ניין, מ'קען, אבער ס'איז נאס. דא רעדט מען אז ער ווארפט עס אריין אין א גרוב, אין א בור מלא מים.

עניוועיס, ס'איז נישט די עיקר.

Speaker 2: ניין, ס'האט זיך אויסגעגאסן גרעיפ דזשוס, טאר מען נישט לייגן א שמאטע יעצט, ווייל די שמאטע ווערט יעצט אז מ'גייט נישט קענען ניצן ווייל ס'איז דורכגעווייקט מיט גרעיפ דזשוס. מ'דארף וויסן וואס איז די טייטש פון ביטול כלי מהיכנו, אויב ס'איז נאר פראקטישע זאכן.

Speaker 1: איך ווייס נישט. א האנטוך... איי דאונט נאו, ס'איז דא אזויפיל מיני זאכן וואס ס'ווערט שמוציג שבת. מ'טאר נישט שמוציג מאכן עפעס שבת ווייל מ'גייט עס נישט ניצן מער שבת? איי דאונט נאו.

אבער דא זעט, ביי די ווערטער, דא זעט מען דאך אז ס'איז מותר. מיר טרייען צו לערנען אן איסור פון א היתר. דא שטייט אז ס'איז מותר. פארוואס איז עס מותר? הגה"מ אז לכאורה ווייל ס'איז א גזירה. צער בעלי חיים לא גזלי. די חז"ל ווילן דיך זאגן אז ס'איז דא א מצוה פון צער בעלי חיים, צער בעלי חיים לא גזלי. אבער אין די מצוה פון צער בעלי חיים האט מען נישט מתיר געווען אלעס. **אסור להעלותה בידו**, דו טארסט נישט גיין ארויסשלעפן די בהמה. **בחיים אין עוקרין בהמה חיה ועוף בחצר**, מ'טאר נישט עוקר זיין, דו טארסט נישט אויפהייבן און טראגן וואו דו ווילסט עס טראגן. **אבל מ'מעג עס יא דוחה אותה עד שתכנס**, מ'מעג איר פושן, זיי מאטיוועיטן צו גיין.

ס'איז דא אנדערע צדיקים, ס'איז וויכטיג צו וויסן, וואס זאגן אז מ'מעג יא בידים אויב מ'האט נישט קיין אנדערע עצה וועגן צער בעלי חיים, איז יא מותר בידים. און אנדערע ראשונים, דער קראקעווער רב זאגט אז למקום הפסד מרובה, איך מיין למקום צער בעלי חיים בעצם, דארף מען זיך רוב זיין דערויף. אדער מ'קען זאגן פאר א גוי אז וואס שניידט ארום דרייצן.

Speaker 2: זייער גוט. און מ'דארף געדענקען א גולם וסיועו. איינער האט א גולם וסיועו וואס זיי דארף מען נישט ממש אויפהייבן, אבער מ'דארף זיי יא אונטערלייגן א פוס, זיי מאכן וואקן, אזוויי ר' ישמעאל בן אלישע האט געלערנט. יא, יא. ער איז געגאנגען אלמות, אזוי טראגן אזוויי מ'טראגט א קינד.

Speaker 1: ניין, צווינגען טאר מען נישט, דאס האט ער נישט געהאלטן.

הלכה כח: תרנגולת שברחה

Speaker 1: ווייל **די תרנגולת שברחה**, א תרנגולת איז אנטלאפן, **אין מדדין אותה**, דו טארסט איר נישט אנכאפן און טרייען צוריקצושלעפן, ווייל די טבע פון די תרנגולת איז אז זי גייט טרייען ארויסצודרייען, **ומשתמטת מידו**, זי גייט אנטלויפן, און ווען דו גייסט איר טרייען צו כאפן, גייט די נוצות אדער די פליגלעך גייט ווערן נתלש, אדער ס'איז סתם צער בעלי חיים.

אבער וואס מעג מען יא טון? **אבל דוחה אותה עד שתכנס**, מ'מעג זי יא פושן ביז זי גייט אריין, ווייל דאס איז נישט, ניין, ס'איז סתם א פחד פון תלישה.

מחלוקת הפוסקים בימינו וועגן פעטס

Speaker 1: איך זע שוין אז איך האב געגעבן א קוק, ס'איז דא א גרויסע מחלוקת הפוסקים בימינו וועגן פעטס. דו האסט גערעכט אז א סייעתא דשמיא האט געזאגט אז אויב ס'איז די מנהג אדער די סדר אז מ'שפילט זיך מיט דעם פעט, איז ער יא מוכן. ס'איז דא וואס ווילן זאגן אז ס'איז א גזירה שאינה טעם אז א בהמה איז נישט מוכן, ניטאמאל געמאכט זאכן וואס זענען נישט מוכן. אבער כמה גדולי הפוסקים זענען מחמיר, זיי זאגן אז יא, מ'זאל נישט שפילן זיך מיט פעטס שבת. די וואס זענען אויסן מענטשן אז איינער האט עס אין די וואכן, אדער אפילו די וואס קענען פארנעמען אז איינער האט עס אין די וואכן, אזוי צו זאגן, אה, וואס איז גוי'אישע זאך, איך דארף זען אסור בכל, מילא. מילא, איך ווייס נישט. אבער וואס איז עפעס, אבער וואס זאל עס זיין אסור בכל? נישט קלאר.

דיון וועגן שפילן מיט חיות (pets) אויף שבת

פארוואס זאל א בהמה זיין נישט מוכן?

פארוואס זאל מען זאגן עפעס א זייערע באשיידענע טעם אז א בהמה איז נישט מוכן? ניקס האט דאך געמאכט זאכן וואס זענען נישט מוכן. אבער כמה גדולי הפוסקים זענען מחמיר. זיי זאגן אז יא, מ'זאל נישט שפילן זיך מיט pets שבת.

דער וואס זענען אויס מענטשן אז איינער האט עס אין די וואכן, אדער אפילו דער וואס קען פארנעמען אז איינער האט עס אין די וואכן. אה, די זאל זאגן... ניין, אסור'ן האסט א גוי'אישע זאך. דא וואס זעט עס אור ביכול, מילא. ניין, עס איז נישט. פארוואס עפעס פארוואס זאל זיין אסור'ס בכל... נישט קלאר. זיי זענען אז דער עולם רעדט וועגן דעם. עס איז נישט קלאר. ס'זעהט מיך עפעס אויס איז טאקע מאדנע, לויט וואס דו פארשטייסט. איך געדענק אז מ'זאגט, אבער עס איז טאקע מאדנע, ווייל ס'איז נישט קיין גזירות הכתוב. איך קיין טעכר, ער האט נישט שויט דעכר'ס. נישט קלאר.

סאוי יא, דער חלק פוסק, מיר זאגן אז מיר מעג דארפן וויסן. אוקיי. דער וועלן דאס נישט געווען געענדיגט.

דער מעשה מיט א חוגב

עס זאגט אז טאקע אמאל נישט געווען דאס זאך ווי pets. כמעט, אפשר פאר א קליינע כדא. אבער א חוגב. אונז האבן געלערנט א חוגב. יא? אז א חוגב, מעג א אינגל גייט שפילן דערמיט? געדענקסט עפעס איז א הלכה? ס'קען זיין אז אמאל גע'צייט'ט האבן דער עולם נישט געהאט קיין pets. אבער עס איז יא געווען דאס זאך אז דער תינוק עס איז לשחק בו... איך רעפיוסעס זעהן דער צייט פון דא לשחק בו. אוקיי. דהיינו שטעס זיך שפילן דערמיט.

אין אלגעמיין, ס'שטייט די הלכה אז עס מאכט די סורים, אבער זעהט מען עס יא געווען פונזאמען דערציאות. סאוו... עניוועיס... דא איז עס אן דעם דער הלכה אז עס פיימס און אזוי ווייטער.

מסקנא: בעלי חיים צו עסן און נוצן איז מוקצה

אפילו די וואס וואוינען ביי דיך אין שטוב, אבער עס איז נישט בטור pets **עד כאן פרק כ"ה.**
איבער טור ביי היינדע צו עסן און נוצן איז מוקצה.

Generated by Shiur Upload Automation